

453
MUSEO DE HISTORIA NATURAL
DE MEXICO

روز قاسم ۵۵ زیاد کید
میراند زبدا
۵۱
عقوب ۱۱

روز خود ۵۵ زیاد کید
معد زبدا
۵۰
سند ۵۵

در نامه و نامه ده سال بر آورنده اولاد فی لترتجیح اولنوقه اولنوقه
 باعه بود که هر سال که یازلور صکره کلوب یازلن فی نکر قسدن اول
 ری طرح اولنور اسک قالدوغی زمانه هوادن اون طغوز قانلور
 باقی قالدقه اتوز تمام یازیلور **برینه مثال** سال ۱۰
 و منوال اوزره تصحیح اولنور هیچ قالدقه اتوز یازلور **سال ۳**
 ۲۳

حل و فوریه جوزاسرطان
 اولنور اولنور اولنور
 اولنور اولنور اولنور
 اولنور اولنور اولنور

۴۵۴

AMCA ZADE

MUSEYIM PASA

مطابقه ایچوندر خوجت الابل فاجتمع ذلك الابل اوجي بانقل تفعل اضلالا
 بودند روز وونی آخر آخر ارا بواک افعل الابی دیر مصدر الیاد ویرلدی
 علامتی اولدر که ماضی فعل خرف و زرنه اوله آخر اصلند خمر ایدی دلید که ثلاثی
 بخودن افعل الابی نقل ایدیه و ز اوله برعمره وخی افونه لاکم الفعل خندن برخر
 خرف زیاده اید که آخر اولدی ایکی خرف خندن ایکی به خرف اولدر اولک خرف
 کیدر وک اولکی بین ایکی خرف نه ادغام اید که بدینی شدن ویر وک آخر اولدر بونید
 بناسی مبالغه لازم ایچوندر والوان ایچون وخی عیور ایچون مهور مبالغه لازم مثال
 خوا آخر زید الوانه مثال اصغر زید عیور مثال اعور زید دور وخی بای تفعل
 یتفعل تفعل بودند روز وونی تکلم تکلم تکلم بواک تفعل الابی دیرلدی
 مصدر الیاد ویرلدی علامتی اولدر که ماضی فعل خرف و زرنه اوله تکلم اصلند تکلم
 ایدی دلید که ثلاثی بخودن تفعل بانه نقل ایدیه و ز اوله برتا وخی فاعل الفعل الابی
 عین الفعل مبینت عین الفعل خندن برخر خرف زیاده اید که تکلم اولدی ایکی
 خرف خندن ایکی به خرف اولدر اولک تکلم کیدر وک اولک تکلم ایکی خرف نه ادغام
 اید که بدل شده ویر وک تکلم اولدی بونک بناسی تکلیف ایچوندر تکلیف معنای
 برشیک مطاوبنک حال اولسه برشتی دن صکره خوجت تکلم تکلم تکلم
 برست برست برست دن صکره اکوزدم بن بشی بای تفعل تفعل تفعل فاعل الابی بودند
 موز وونی تباعده تباعده تباعده بواک تفعل الابی دیر مصدر الیاد ویرلدی
 علامتی اولدر که ماضی فعل خرف و زرنه اوله تباعده اصلند تباعده ایدی
 دلید که ثلاثی بخودن تفعل بانه نقل ایدیه و ز اوله برتا وخی فاعل الفعل الابی

عین الفعل

یا قیلادی لبعضی عاشقته
 واذن تعشق قبل عین احیانا
 وعلی القلوب من القلوب دلائل
 بالود قبل غانج الایسباح

حجۃ النبی ۱۰۰۰
 تاریخ الروم ۱۹۰۳

لوم لا اراک کالف شهر
 و شهر لا اراک کالف عام

لکله جواد کبوة واکل صارم نبوة
 اللهم ادفع الظالمین بالظالمین
 و اخر جنانهم بینهم ساطمین

یال یونک یونک یونک یونک
 یال یونک یونک یونک یونک

یال یونک یونک یونک یونک
 یال یونک یونک یونک یونک

نیم سبعة ستیاده نیمه کل نیمه یوم نیمه و لیله
 زردل اهیسی بوز جرخ داد هیتی فغول وجه
 روز دخی روز سکر روز قمر روز مرغ روز عطا روز منوری برای دزدن کلاه

اعرف الارتفاع واعرف جبه وزد علی جبه بعد القطر فی الجنوب وانقصه
 فی الشمال فاحصل فهو الاصل المعدل فضع الخط علی الاصل من القوس
 وادخل الخط بالاصل المعدل و علم بالمري علی المقاطعة ثم انقل الخط علی
 السیتی عن یسارک ثم اتبع المری الی القوس تجد من اخره فضل الدایر
 وهو الکبای فی الزوال ان کننت قبل الزوال والماضی منه ان کننت بعد
 وما وجدت من اوله زد علی نصف الفضلة فی الشمال وانقص منه فی
 الجنوب فاما کان فهو الدایر وهو الماضی من الشروق ان کان الارتفاع شرقا
 والباقی للغروب ان کان الارتفاع غربا وان شئت ضیع الخط علی السیتی
 و علم علی الاصل الحقیقی ثم انقل الخط الی اول الربع وحركه عن القوس
 حتی یقع المری علی الاصل المعدل الحقیقی من الجیوب المبسوطة فاقطع
 من معلوس القوس فهو فضل الدایر وما قطع من مستوی القوس فهو فضل
 تنبیه منی اخذت الفضل فی الشمال فزد بالتعدیل علی اصل
 فضل الدایر وان کننت فی الجنوب انقص منه نصف التعدیل بقی الدایر بود

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد
وآله اجمعين **وبعد** بود رسالهء جيب افاق ديگه
متعارف اولان التوك كه ربع دايره اقسامند
عمل الرني بيان ادر مثال للربله اشرف التدرجيه افاق
جمله اعمال بونگه بولنور بود رسالهء بر مقدمه
ود انخي يكرمي بش بابا و ذرنه تركجه ترتيب ايلدم
تا كه طاب لره اسان اولسون ايچون پس امدي مقدمه
ديد كمر دسومناك ادر لرينك بلسني بيان ادر **المركز**
اول دسملوك اولكي مركز ددر اكا خيط كجور **دور المري**
برسي د انخي مرید موري ديوشول كجوك خيطه ديور
ربع خيطنه بعلر لراشفه يوقر و يور مك ايچون
ق مقام شمس د امارني خيط رنگوك غيري
اولق كركدر **قوس الارتفاع** برسي د انخي قوس الارتفاع
عدد ربع دايره احاطه اتمشد طقسان درجيه
برابرجه قسمت اولمشد اولندن يعني صاغ جانبند
اخرونك و اخرنندن اولندك حروف جمله يازمشد

اولندن اخرنه اولنه اعداد مستويه دور اخرنندن
اولنه اعداد معكوسه دور **خط المشرق والمغرب**
برسي د انخي خط المشرق والمغرب دور اول برطغري چكش
خط دور كمر مركز دن قوسك اولنه اتمشد بو خط
جيب التمام ده دور لور خط الطلوع ده دور لور التمش
درجه برابرجه قسمت اولمشد مركز دنه قوسه
وارنجه اعداد مستويه يازمشد قوسدن يوقارو
مركزه وارنجه اعداد معكوسه يازمشد **خط وسط**
السماء برسي د انخي خط وسط السماء دركه طغري چكاشد
مركز دن قوسك اخرينه وارنجه بوكه خط نصف
نهار ده دور لرستيني ده دور لرجيب الاعظم ده دور
بود انخي التمشد درجه برابرجه تقسم اولنور مركز دن
قوسه وارنجه اعداد مستويه يازمشد قوسدن
مركزه وارنجه اعداد معكوس يازمشد دور د انخي شول
خط لركه اولايكي خطك اقسامندن اشغه قوسه اولر
اول خط لره جيب دور لر پس امدي سيني دن اينده
خط لره جيب مبسوطه دور د انخي جيب تمامندن

انن خطره جیوب مرکوسه دد لور **اما** د ایتره المیل
 الاعظم شولد این دد که مرکز دن اجزاء مستویین
 یکم دد درجه او زرنه ایکی طرف دن چکش شد
اما خط العصر شول اگر چه خط دد که قوس اولندن
 چکش شد خط نصف النهار اجزا سندن قرقایکی چاق
 دد درجه نهایت بولشد و دخی شولایکی قوس که
 بعضی دبلر ده ایدر لور برسی ربع مرکز دن چکش شد
 دور ایدوب تا اول قوس نهایت بولشد و برسی
 مرکز دن چکش شد دور ایدوب تا آخر قوسه نهایت
 بولشد بونلره **دایره التجویب** دد لور و اما هدف تان
 دیوشول ربع دن طشره زیاده اولان ارتقلره
 دیر لور و دخی شاقول دیوشول جسمی ثقیله دیر لور که
 ارتفاع الندغی وقتن خط اصار لور هوای منع
 اتمکن اوردی **الباب الاول** فی معرفة اخر الارفع
 ارتفاع دیوشمک یا کوکبک افقدن ایرا بلفته
 دیر بونک طریق بود که ایکی الوکد و تاسن شاقول
 دخی خط اصلش اوله و دخی ربع هد فدن

خا اولان طرفن شمسه قلمین اندن ربعی از از
 مرکز اندر سین تاکه هدفه علیانک ظلی هدفه
 سفلا یه ایر شب تمام کن حال بوک خط یه ربعه طیانیه
 ویه طشره اوله همان دقونرد و قمر کبی اوله پس
 اول وقت نظر ایله خط قوس ارتفاعک هدفدن
 خالی اولان طرفنه قاج دد درجه قطع ایلدیسه ارتفاع
 وقت اول اولور **اگر** ارتفاع اولندن اوکدن اولور سه
 اولد ارتفاع شرقی الود **اگر** ذوالدن صکره ایسه
 غربی اولور **اما** شعاع اولسه یا کوکبک دن ارتفاع
 المقد لرسک اول وقت ربعک ایکی هدف لورن بصر
 کله شمک یا کوکبک لروک جرم ادر شنه قلمین اندن
 صکره برکوزک یوما سن دلخی ایکی الوکی از حرکت
 اتدور سین تا ربعک ایکی دور قمری و زدن تا ایکی
 دکلری ایچندن شمک یا کوکبک جرم کورنر اوله
 بویله ایتدو کک تقدیر بجه نظر ایله خط قوس
 ارتفاعک هدفدن خالی اولان طرفندن قاج
 درجه قطع ایلدیسه ارتفاع وقت اول اولور

الباب الثاني في معرفة جيب القوس وقوس الجيب
 ايكني باب قوسك جيبني وجيبك قوسني بلدور در قن
 بر قوسك جيبني بلكه لسك اول قوسدن جيب مستو
 يدن نه بلنور سه اول قوسك جيبا ولد **مثلا** قوس
 اتوز اولسه اتوز جيب مبسوطدن دخول ايلدوك
 ستنه چقدق اجزاء مستويدين اتوز درجه جيب
 بولدق اتوز قوسك اتوز جيب وار مشرديدوك **واكر**
 قوس الى اولسه قوس ارتفاعدن التي درجيه دخول
 ايلدوك ستنه چقدق اجزاء مستويدين قرق الت
 درجه جيب بولدق التي درجك قرق التي جيب
 وار مشرديدوك التمش قوسك الى ايكني جيب وار مش
 طقسان قوسك التمش جيب واردر بونلر ورك اوز
 دينه قياس اولنه **واما** بر جيبك قوس بلكه لسك
 اول دللك جيبدين جيب مبسوطه قوس الار
 تقاعه اين اول قوسدن قاج درجه وار سه اول
 جيبك قوس اول اولور **مثلا** اتوز جيبه ستندن
 ايندوك قوسدن اتوز درجه بولدق اتوز جيبك

اتوز درجه قوس واردرديدك **واكر** جيبز الى
 اولسه ستندن الى جيبه قوس اندوك اول قوسدن
 الى التي بجوق درجه قوس واردرديدوك التمش
 جيبك طقسان قوس واردر **واما** دايق التجو
 ييندن عمل بلكه طريق بودر كه خطي اول **مثلا**
 اتوز درجه اوزر نه وضع ايللك مري مركزدن آخر
 قوس چكلر دايق اوزر نه نشانلق اندن خطي
 حركت اتدردك تا خط ستنه اوزر نه واقع اولنج
 اندن نظر ايلدوك مري اجزاي مستويدين اتوز درجه
 جيب قطع ايلش اتوز قوسك اتوز جيب وار مشرديدك
واكر اجزاء مستويدين مري قرق جيبا اوزر نه نشانلك
 اندن خطي حركت اتدردك تا مري دايق التجو اوزر نه
 واقع اولنج اندن خطي نظر ايلسك اول قوسدن قرق
 بر بجوق درجه قطع قرق جيبك قوس اول اولور **الباب** التمش
الثالث في معرفة السهم من القوس والقوس من السهم
 او چكني باب قوسك سهمني وسهمك قوسني بلدور بونلر
 طريق بودر كه دللك قوس مقدار قوسك اولندن

صايب جيب منكوسله جيب التمامه جق اجزاء
 معكوسدن نه بولنورسه اولقوسك سهمي اولد **مثلا**
 اتوز قوسك سهمين لرذا اولقوسدن اتوز له جيب
 معكوسه اردندن جيب التمامه چقدقا جزاء معكو
 سدن سكر درجه سهم بولدقا اتوز قوسك سكر درجه
 سهم وارد ديدك والتمش قوسك اتوز سهمي وطقسان
 قوسك التمش سهمي وارد ديدك **واكر** قوسك طقسان
 ارتوقا اولسه **مثلا** يوز درجه اولسه طقسان
 لدر سكاون درجه قالوداون قوسك جيبى اون
 بجق در بوجيب سهم فرض ايلر يوز درجه قوسك
 يتمش بوجق سهم وارد در ديزر **واما** بر سهمك
 قوسن بلك طريق بودر كه دللك سهم مقداري
 ستينك معكوسدن نه بولنورسه اول سهمك قوس
 اولد **مثلا** سهمز يكرمي اولسه ستينك معكوسدن
 يكرم صايدقا اولجيبه قوسه اندك اخر قوسدن
 كه معكوس قوسد صايدقا قوسك بجق درجه يكرم
 سهمك قوسن بولدقا التمش سهمك قوسن طقسان

درجه بولدقا **اما** سهم التمش دن ارتوقا اولسه اون
 سهم زايده اولسه بوزا يدي جيب فرض ايلدك قوسن
 الدق نتك طريق كچمشد طقوز بجق درجه قوس وار
 در طقسان قاتدق يتمش سهمك طقسان طقوز بجق
 درجه قوس وارد ديدك قلا تده بوكه كور قياس
 ايله وداخي سن بلكه قوس يوز سكسن اولسه سهم يوز
 يكرم اولور **الباب الرابع** في معرفة الظل من الارتفاع در
 دنجي بابا ارتفاع دن ظل بلدر دظليكي دد لودر برسي ظل
 مبسوطدر بوشول نسنده كه ارتفاع زياده اولد قجه
 كندوسي اكسر مناده ظل كي واغاج ظل كي هر نسنه كه
 قايم على الارض اوله انوك ظلنه مبسوطدر برسي
 داخي ظل منكوسد بوشول نسنه در كه ارتفاع زياده
 اولد قجه كندوسي داخي زياده اولور قايم على الارض
 اولنوك غريدد ديوار لرده اولنلا ركيدر اون
 ايكيه قسمت اولمش اولجا قاولورسه اكا اصابع
 در لر **واكر** يديه ياد اخی اكسبك قسمت اولمش اولور
 اول قامه اقدام در لر وداخي التمش قسمت ايلور اكا

ظل الزاوية

اجزادر لوانا اکثر ربع عملارنده اونايكي به قسمت اولان
 قامته عمل اولنور بونلرك بلسنك طريق بودركه خط
 اول قوسدن ارتفاع نيسه انوك اوزر نه وضع ايليه
 و مري جيوب مبسوطدن قامت مقداري كه اونايكدر
 انك اوزر نه قويا سن اندن خط حركت اتدور سن
 تا ارتفاعك تمام اوزر نه وارنجه شوندن بلكه هر
 عددك تماي طقسان باقي قلا ندن **مثلا** اتوزك تماي
 التمش اولور اندن نظر ايليا سن مري جيوب مبسوطدن
 نه جيب اوزر نه واقع اولديسه اول جيبيله ستينه
 چق اجزاي مستويدين بولنديسه اول ارتفاعك
 ظل مبسوط اولور **مثلا** اتوز ارتفاعك اوله
 خط اول قوسدن اتوز ارتفاع اول ارتفاع اوزر نه
 قدق مري جيوب مبسوطدن اونايكي قامت
 مقداري اوزر نه وضع ايلك اندن خط حركت
 اتدرك تا التمش قوس كه اتوزوك تمامدرا انوك
 اوزر نه كلنجه اندن مريه نظر ايلك جيبدن نه
 قطع التمش درا اول جيبيله ستينه چقدق اجزاء

مستويدين صيدقا اتوز ارتفاعك يكدم بر اكسجك
 ظل مبسوط حاصل اولدي هر ارتفاعك ظل بوكور
 قياس اولنه **وانا** ظل منكوسك طريق بودركه خط
 اول قوسدن ارتفاع اوزر نه قويا سن مري جيوب
 منكوسدن قامت مقداري كه اونايكدر انوك
 اوزر نه قياس اندن خط حركت اتدور سن تا
 ارتفاعك تمام اوزر نه وارنجه اندن صكه مري
 نه جيب قطع اتديسه اول جيبيله جيب التمامه چق
 اجزاء مستويدين نه بولنديسه اول ارتفاعك ظل
 منكوس اولور **مثلا** ارتفاع اتوز اوله خط
 اول قوسدن اتوز ارتفاع اوزر نه وضع ايلدوك
 مري جيوب منكوسدن اونايكي قامت اوزر نه
 قودق اندن خط حركت اتدرك تا اتوزك تماي
 التمش درا انوك اوزر نه كلنجه اندن نظر ايلدوك مري
 جيوب منكوسدن نه جيب اوزر نه واقع اولديسه
 اول جيبيله جيب التمامه چقدق اجزاء مستويدين
 صايدقا اتوز ارتفاعك ظل منكوس يدي حاصل اولدي

قلا نده بوكه كونه قياس ايله برورد لود نجي ارتفاعدن
 ظل ملك **مثلا** اوز ارتفاع اولسه خط اوزار
 تفاع اوزر نه وضع ايلدوك ستيندن اون ايكي
 قامتله خط كلنجه اندك قامتله خط تقاطع اتدي
 يردن دوني ويردك جيب منكوسله جيب التمامه
 چقدقا جزاء مستويدين صايدقا اوز ارتفاعك ظل
 مبسوط يكدم بردن اكسجك اولور مش **واكر** خط يرده
 طور دركن قامتله جيب التمامدن انسك خط كلنجه
 تقاطعدن جيب مبسوطله دونسك ستينه چسك
 اجزاء مستويدين اوز ارتفاعك يدي ظل منكوس
 حاصل اولور ظل باينه بوندن اسان طريق يقدر
 ودخا كاه اولكه قجن سن قامتله انسك خط
 بولشلسه اول وقت قامتك نصفيله ياربيله نيله
 ممكن ايسه اينه سن اندن عمل تمام ايلياس كجز كي
 نه حاصل اولور سه **اكر** نصفيله اتدوكسه نصف ظل
 حاصل اولور **واكر** ربعيله عمل اتدوكسه ربع ظل
 حاصل اولور **مثلا** ارتفاعمزا ون درجه اولسه

اون ايكي قامتله انسك خط بولشمر قامتك نصفيله
 اندكك التي در تقاطعدن جيب منكوسله دني
 جيب التمامه چقدوك اجزاء مستويدين اوز بيشرد
 بولدقا ون ارتفاعك نصف الظل دوني تضعيف
 ايلدوك يتمش درجه ظل اولور مش قلا نجي بوكه كوه
 قياس ايله **الباب الخامس** في معرفة الارتفاع من الظل
 بشنخي باب ظلدن ارتفاع بلدر بونك طريق بودرك
 اون ايكي قامتله ستيندن اينه سن ظل مطلوبه جيب
 التمامدن اينه سن ايكي جيب تقاطع اتدوكي يردن
 خطي وضع ايليه سن كور سن خط اول قوسدن
 قاج درجه قطع ايلديسه ظل مطلوبك ارتفاع
 اولور **مثلا** ظل مبسوط يكدم درجه اولسه بونكله
 جيب التمامدن اندك قامتله ستيندن اندك ايكي
 جيب تقاطع اتدوكي يردن خط وضع ايلدوك
 كوردك خط اول قوسدن اوز برورد درجه داخي
 زياده قطع ايلش يكدم ظل مبسوطك ارتفاع
 اولور **اما** ظل منكوس يكدم اولسه بونكله ستيندن

اناروز قامله جيب التامدن اناروز ايكي جيب
 تقاطع اتدوي يردن خيط اوزرته وضع ايدروز
 بو تقديرجه اول قوسدن التي طقوز درجه قطع
 قوس ايلويكم **ظل منكوسكا** اولور **اما** **ظله** قامت
 تقاطع ايدشيلر **مثلا** **ظل** يمش اولسه اولوقت ظل
 مبسوطة نصفيله كه اتوز بشد جيب التامدن
 اندك قامتك نصفيله كه التدرستيندن اندك ايكي
 جيبك تقاطع اتدوي يرد خيط وضع ايلدوك
 اول قوسدن اون درجه قطع ايلدي يمش ظل
 مبسوطك ارتفاع اولور اول **الباب السادس** في معرفة
 الشمس في هذا الالة التنجي بابا شيو التدرجه شمس
 يلدرد وداخي نجه يلدرد اي بيان ادد بونك بلمسك
 طريق بودر كه قوس ارتفاعك اولندن قياسن اون
 عدد وارجحه **حل** اتوزدن التمش وارجحه **نور** اولور
 التمشدن طقسانه وارجحه **جوزا** اولور اندن كيرو
 دونه سن اخر قوسدن قياسن اتوز عدد وارجحه
سرتان اولور اتوزدن التمش وارجحه **اسد** اولور

التمشدن

التمشدن طقسانه وارجحه **سنبله** اولور شمالي اولن
 بورجلر تمام اولدي اندن كيرو اولدن اتوز وارجحه
مينر التمشدن اخر قوسه وارجحه **قوس** در اندن
 كيرو دونه سين اخردن اتوز وارجحه **جدي** در
 اتوزدن التمش وارجحه **دلود** التمشدن اول
 قوسه وارجحه **حوت** در جنوبي اولن بورجلر
 تمام اولدي پس امدي شمس قنقي بورجه و قنچي در
 جينه در بلك دلسك بونك بلمسي تقويمدن وياست
 جدولندن بيلور بوني بلدك دن صكره خيط در
 جه شمس اوزرته قونلسه مرئي قوس ارتفاعدن
 هر قنده بولور سكا نوك اوزرته قويا سن كا
 كوره عمل ايلياسن **الباب السابع** في معرفة الميل من
 درجة الشمس يدنجي شمس دن ميل بلدرد بونك طريق
 بودر كم خيط درجه شمس اوزرته وضع ايلياسن
 مرئي ميل اعظم دايه سي اوزرته قويا سن وداخي مرئي
 جيب مبسوطة قوسه اينه سن اول قوسدن قياسن
 اولد دجيك ميل اولور **اكر** درجه شمس شمالي اولسه

واتوزدن التمش
 وارجحه
 علم بدر

میلی دخی شمالی اولور و **اگر** جنوبی اولسه **جنوبی** اولور
مثله شمس ثور اولنده اولسه **حمل** اوزدر خط
 اوزدر نه وضع ایلدک مری میل اعظم دایر سی اوزر نه
 نشان ایلدوک اول نشان دن جیب مبسوطه اشفا
 قوسه اون برحق درجه **ثور** اولینک میلی بولدق
 هم شمالی اوز کچون کر درجه شمس شمالی دقلانده
 بوکه کوره قیاس ایل یاسن **و اگر** بعده میل اعظمک
 دایر سی اولیجق اولور سه بعضی د بعلر ده المزانک
 کی بعده میل بلسنک طریق بودر که خط نصف
 نهاده اوزر نه وضع ایل یاسن مری اجزاء مستوی دن
 یکم درت جیب اوزر نه قویاسن اندن خط
 درجه شمس اوزر نه کتور سن اندن مری جیب
 مبسوط دن قنقی جیب اوزر نه واقع اولد یسه اول
 جیب له اشغه این اول قوسدن خط نه قطع ایلدی
 اول در جنک میلی اول اولور **مثلا** خط نصف
 النهار اوزر نه وضع ایلدوک مری اجزاء مستوی دن
 یکم درت جیب اوزر نه نشان دن درجه شمس

اندک اول قوسید

که ثور اوسدن دوتدق خطی انک اوزر نه نقل ایلدوک
 اندن صکر مری جیب مبسوط دن قنقی جیب قطع
 اید سه اول جیب له قوسه اندوک اول قوسدن اون
 برحق درجه ثور اولنک میلی بولدق **الباب الثامن**
 فی معرفة غایة الارتفاع وعرض البلد من المیل سکرخی
 باب غایة الارتفاع وعرض بلدی بیلدر میل دن
 بونلر وک طریق بودر که اول غایة زوال وقتده
 رصد له تحصل ایلد رصد دیود قتله بلمک لک در لر
 غایة بلاد کنصکر جهتن بلمک دلسک جنوبی در
 و شمالی در بونک بلمسک طریق بودر که ارتفاعک
 نهایتی وقتده مشرق جانبنه توجه اید سن **اگر**
 کولک صاغکه دوشر سه مک کی شرفها الله دخی
 اوته سی کی بله سنکه اول غایت شمالی در **اگر** صلو که دشر
 مدیندن تا کلوب کچوب عروض نهایت بولدی غی بره
 دک بلمک اول غایت جنوبی در پس امیدی غایت
 بلاد کنصکر نظر ایلد **اگر** شمسک اول کون میل یوغه
 حمل اولند یا میزان اولنده اولدی کون کی اول بولدغک

عرض بلدك تاي اولور يعني هر عددك طقسانه قلاشه
 تام ديورلو **واكر** شمسك ميل اولجوق اولورسه ايكدن
 حالي دكلدر كه ياشمالي وياخود جنوبي اوله **اكر** شمالي
 اولسه ميلي غايه الارتفاع دن كيدر ميلي شمالي غايه
 جنوبي اولد غندن اتوري تام عرض بلر حاصل
 اولور اند بصره تام عرض بلدي طقسا نندن طرح
 ايلدوك عرض بلد كندوسي باقي قلور **مثلا** قسطنطينيه
 شمس حمل ياميزان اولنده اولسه اول وقت شمسك
 ميلي اولر غايه الارتفاع قرق طقوز درجه بولونور
 بو غايته طقسا ن دن طرح ايلدوك قرق بر درجه
 عرض بلد باقي قلور **اما شمس** ثورا اولنده اولسكه
 شمالي بر جلر نندن برسندن اولد غنه مثال اول
 كونك ميلي اون بر محققدر غايه الارتفاع التمش
 بمحققدرجه در شونندن بلكر دايمر غايت بو عرضك
 جنوبيدراون بر محقق ميلي التمش بمحقق غايه الارتفاع
 طرح ايلدوك قرق طقوز تام عرض بلد باقي قلور بوي
 طقسا نندن طرح ايلدوك قرق بلد عرض قلدي **واما**

شمس

شمس غربا اولنده اولسه جنوب بر جلر نندن
 برسندن اولد غنه مثال بونكه ميلي اون بر محققدر
 غايه الارتفاع اتوزيدي بمحققدر ايكس جمع ايلدوك
 اكسيد جنوبي اولد قلر نندن اتوري قرق طقوز تام
 عرض حاصل اولدي **الباب التاسع** في معرفة بعد القطر
 طقوز بخي باب بعد القطر بلسنك بيانته در بونك
 طريق بودر كه خطي ستيني اوزر نه وضع ايلياسن
 مري عرض بلدك جيسي اوزر نه قويسن اندن خط
 نقل ايلياسن تا اول كونك ميلي نيسه اول قوسدن انك
 اوزر نه واقع اولجخه اندن مريه نظر ايد سر جيوب
 مبسوطدن فجنجي جيب اوزر نه واقع اولشدر بعد
 القطر اول اولور **اما** شمسك ميلي اولسه حمل ويايزان
 اولنده اولد غنكي اولايكي وقتته بعد القطر اولر
مثلا شمس ثورا اولنده اولسه خط ستيني اوزر نه
 وضع ايلدوك مري قسطنطينيه عرضك قرق بر درجه
 در جيب اتوز طقوز بمحقق درجه اجزاء مستويدين
 انوك اوزر نه قودق اندن خط نقل ايلدوك

بقدر وجه عرض بلد قلاشه

اولور

تا اول كوناك ميلی اون برحق درجه در اول قوسدن
 انوك اوزرنه واقع اولنجه اندن مریه نظر ایلدك
 جیوب مبسوطدن سكر جیب قطع ایلش ثور اولش
 بعد القطر اول اولور و دخی سنبله و عقرب و حوت
 اوللرینك بعد القطر لری اول اولور هب سكر در
 زیر اوچو فك بله میل لری اون برحق قدر قلاشه
 بوكه كوره قیاس ايله **الباب العاشر** فی معرفة الا
 صل او بنجی باب اصل بلسنك بیاتنه در بونك طریق
 بودر كه خطی ستینی اوزرنه وضع ایل یاسن مرئی
 عرض بلدك تمام نیسه انوك جیب اوزرنه قویه
 اندن خط نقل ایل یاسن تا اول كوناك میل نیسه آخر قوسدن
 انوك اوزرنه واقع اولنجه اندن مرئی تقاطع
 ایتدی کی جیب سینه چقدق و اجزا مستوی دن
 نبولور سه اول كوناك اصل اول اولور **مثلا** شمس
 ثور اولنده اولسه خطی ستینی اوزرنه وضع
 ایلدك مرئی تمام عرض بلدك قرق طقوز در جدر
 جیب قرق بشدن ارتقدا اجزا مستوی دن انوك

اوزرنه وضع ایلدك اندن صكره خط نقل
 ایلدك تا اول كوناك میلی اون برحق در جدر اخر
 قوسدن انوك اوزرنه واقع اولنجه اندن مرئی
 تقاطع ایتدی کی جیب سینه چقدق اجزا مستوی
 یکن قرق درت در جدر ارتق ثور اولندك اصل
 بولدق و دخی سنبله و عقرب و حوت اوللرینك
 اصل بوا اولور میل لرنه بوا اولدق لرندن اتوری
 و قلاشه بوكه كوره قیاس اولنه **الباب الحادی عشر**
 فی معرفة نصف التعديل اون برنجی باب نصف التعديل
 بلسنك بیاتنه در بوكه نصف الفضله ده درلر
 بونك بودر كه خطی ستینی اوزرنه وضع ایل یاسن طریق
 مرئی اجزا مستوی دن اول كوناك اصل نیسه انك
 اوزرینه قویاسن اندن خط حرکت اتور سن
 تلمرئی اول كوناك بعد القطر نیسه جیب دن انوك
 اوزرنه واقع اولنجه پس امدی خط اول قوسدن
 فج درجه قطع ایلد یسه اول كوناك نصف التعديل
 اول اولور **مثلا** شمس ثور اولنده اولسه خطی ستینی

اوزر نه وضع ايلدوك مري اصلر كه قرق رتدنت
 ارجتقدرا نوك اوزر نه نشاندق اندن خيط حركت
 اتددك تامري اولكونك بعد القطر كه سكر درجدر
 جيبدن نوك اوزر نه واقع اولنجه اندن نظر
 ايلدك خيط اول قوسدن اون درجدر ارجتقدرا
 قطع ايلش وقس على هذا **الباب الثاني عشر** في معرفة
 نصف قوس النهار والليل اون ايكني باب كجك
 وكندزوك نصف قوسلرين بلدر ودرخي تمام
 قوسلرين بلدر بونلرك طريق بودر كه اول
 كونك تعديلني بله سن وآنخ كور سن ميل شمالي
 اولجق اولور شه نصف تعديل طقسان درجه
 اوزر نه زياده ايد سن **و اگر جنوبيا** ولجق اولور
 تعديل طقسان درجدر نقص ايليه سن اول
 كونك نصف قوس النهار حاصل اولور هر قنق نصف
 النهار كه يوز سكسن من ايلسك اولجك نصف
 قوس الليل باقي قلور بونلر و هر بر سني تضعيف ايلسك
 تمام قوس النهار ويا تمام قوس الليل اولور **مثلا**
 سمس

في معرفة
 ارتفاع
 الشمس
 في
 وقت
 الظهيرة
 في
 بلد
 ما

اون درجدر
 ارجتقدرا
 نوك اوزر نه

شمس نور اولنده اولسه نصف تعديل زياده ايلدك
 يوز درجدر ارجتقدرا نوك اوزر اولنك نصف قوس النهار
 حاصل اولدي ودرخي سكسندن اكسك نصف قوس
 الليل حاصل اولدي هر بر سني تضعيف ايلدك ايكيوز
 دن ارجتقدرا تمام قوس النهار حاصل اولدي ويوز
 التمشدن اكسك تمام ليل حاصل اولدي **واما** شمس
 عقربك اولنده اولسه بونكه نصف تعديل اون
 درجدر ارجتقدرا بونكه ميل جنوبيدر طقسان
 طرح ايلدك سكسن درجدر اكسك عقرب
 اولنك نصف قوس النهار حاصل اولدي ودرخي
 سكسندن طرح ايلدوك يوز درجدر ارجتقدرا
 نصف قوس الليل حاصل اولدي هر بر سني تضعيف
 ايلدك يوز التمشدن اكسك تمام نهار اولدي ايكي
 يوز دن ارجتقدرا تمام ليل اولدي **الباب الثالث عشر**
 في معرفة الدايرو فضل الدايرو اون اوجني باب
 ارتفاعدن دايرو فضل الدايرو بلسك بيانته در
 بونلر كه طريق بودر كه شمس دن ارتفاع لسن

ودرخي
 اوج يوز
 التمشدن
 نقص ايلدك

و قتل ... فضل ...
 کوه غازی اولون ...
 کوه غازی اولون ...

اولا ارتفاعك جيبني بله سن و داخا و لكونك
 بعد القطر في بله سن و دخي كور سن ميل شمالي و لبحق
 اولور سه ارتفاعك جيبيله بعد القطر ينك ما بيتنه
 تفاوت نيسه الاسن **و اگر** ميل جنوبي و لبحق اولور سه
 ايكسن جمع ايلياسن هر قنقي ايسه اصل معدل جا
 صل اولور و اندن صكه خط ستنی او زرنه قويا
 و دخي مري اولكونك اصل نيسه اجزاء مستويدين
 انوك او زرنه نشان ايلياسن اندن خطي حركت
 اتدور سن تامري جيوب مبسوطدن اصل معدل
 او زرنه واقع اولنجه پس امدي خط اخر قوسدن
 قاج درجه قطع ايلديسه فضل الداير اول اولور
اگر زوالدن صكه اولبحق اولور سه و دخي اول
 قوس كم خط اي قطع اتمشد انوك او زرنه نصف
 فضله زياده ايلياسن **اگر** شماله ايسه **و اگر**
 جنوبديسه نصف فضله طرح ايله داير حاصل
 اولور و دخي شونده بلكه چن جيب ارتفاع بعد
 القطر ايله برابر اولسه اول وقت فضل اير طقسان

مكة ...

درجه اولور و دخي شونده بلكه چن بعد القطر ارتفاع
 جيبندن ارتقا و لبحق اولور سه ميله شمالي اولور
اما ارتفاع جيب بعد القطر دن اكسجا و لبحق
 اولور اول وقت بعد القطر ارتفاع جيبندن كمك
 ممكن دكل بونك طريق بودر كه ارتفاع جيبن بعد
 القطر دن كيدر سن اصل معدل حاصل اولور ما
 دامكه بعد القطر ارتفاع جيبندن ارتقا اوله بويله
 اتمك كودر و اندن صكه خط ستنی او زرنه وضع
 ايليه سن مري اصل ييم او زرنه نشانليه سن اندن
 خط حركت اتدور سن تامري اصل معدل او زرنه
 واقع اولنجه اندن نظر ايليه سن خط اول قوسدن
 نه قطع ايلور سه طقسان درجه او زرنه زياده
 ايله فضل الداير اول وقت اول اولور سه **شمس**
 نور اولنده اولسه ارتفاع اول وقت اتوز درجه
 اولسه بعد القطر سكر درجدر ارتفاع جيب اتوز
 درجدر بعد القطر اتوز دن كدر دك نور اولنك
 ميلي شمالي اولند غنندن و تريكمه ايكي درجه اصل

ارتفاع جيب ...
 ارتفاع جيب ...
 ارتفاع جيب ...

معدل حاصل اولدي اندن صكم خطي سيني اوزرته
 وضع ايلداك مري ثورا اولنك اصليك قرق دوت
 درجند ارتجقد اجزاء مستويين انوك اوزرته
 نشانلدق اندن صكم خطي حركت اتدردك تامري جيب
 مبسوطدن اصل معدل اوزرته واقع اولنجه اندن
 خط نظر ايلداك اخر قوسدن التمدد درجه قطع
 ايلش ثورا اولنك اتوز ارتقا عنك فضل الداير
 اول اولور بو فضل الداير زواله باقي قلان اولور
ال ارتقاء او يلدن او كدن ايسه **اكر** ارتقاء او يلدن
 صكم ايسه فضل الداير او يلدن كچن اولور و داخي
 اول قوسدن خط اتوز درجه قطع ايلدي ثورك
 اون درجند دخی زياده نصف فضله سن اول
 اتوز درجه اوزرته زياده ايلداك قرق درجه اول
 نهاردن دايير حاصل اولدي **واما** جنوبه شمس عقب
 اولنده اولسه ارتقاء وقت اتوز اولسه بونك دخی
 بعد القطري سكر درجدر اول ارتفاعك جيب اتوز
 درايكسن جمع ايلدوك ميل جنوبي اولدي يلدن

اتوز

خط
 ارتفاع
 ايلدي
 ثورك

اتوزي اتوز سكر اصل معدل حاصل اولدي اندن صكم
 خطي سيني اوزرته وضع ايلدوك مري عقب
 اولنك اصل كمر قرق دوت درجند ارتجق اجزاء مستو
 يدين انوك اوزرته نشانلدق اندن خطي حركت اتدردك
 تامري جيب مبسوطدن اصل معدل اوزرته واقع
 اولنجه اندن خط نظر ايلدوك اخر قوسدن اتوز
 بر درجه قطع ايلش عقب اولنك اتوز ارتقا عنك
 فضل الداير اول اولور و دخی اول قوسدن خط الی طقوز
 درجه قطع ايلدي عقب اولنك اون درجه نصف
 فضله سى وارد ر الی طقوز دن طرح ايلداك ميل
 جنوبي اولد غنندن وتري قرق طقوز درجه اول
 نهاردن دايير حاصل اولدي **الباب الرابع عشر** في معرفة
 الارتفاع من فضل الداير يعني فضل دايير وقتندن
 ارتقاء وقتن بلك داون در دخی باب فضل
 دايير دن ارتقاء بلسنك طريقن بلدر سيني اوزرته
 وضع ايلدوك مري اولكونك اصل اوزرته نشانلدق
 اندن خط حركت اتدردوك تا اخر قوسدن فضل

خط

دایر نیسه انک انوک اوزرنه واقع اولیجه پس
 امدی نظر ایله مری جیوب مبسوطدن نه جیبیه
 واقع اولدیسه اول اصل معدل در بواصل معدل دن
 بعد القطری نقص ایله **اگر** میل جنوبی و لبق اولور
واگر شمالی ایسه ایکی سن جمع ایله ارتفاع ک جیب
 حاصل اولور **اما** چن فضل دایر طقسان در جدن
 زیاده اولاجق اولور سه اول وقت خطی ستی
 اوزرنه قویب مری اصل اوزرنه نشانلد قد فضل
 اول قوسدن طقسان دن زاید اولنک اوزرنه نقل
 ایله اندن نظر ایله مری جیوب مبسوطدن نه جیب
 قطع اتدیسه بعد القطر دن طرح ایله ارتفاع ک
 جیب حاصل اولور **مثلا** شمس ثور اولنده اولسه
 خطی ستی اوزرنه وضع ایلدوک مری اصل کرق
 درت در جدن ادر تو قدر اجزا مستوی دن انوک
 اوزرنه نشانلد قانندن حرکت ادر درک تا آخر قوسدن
 فضل دایر که التشر در جدر انوک اوزرنه واقع اولیجه
 پس امدی نظر ایلدوک مری جیوب مبسوطدن ایکم

ثور اولینک

خطی
اوزرنه
نشانلد
قوسدن

ایکی

۱

دایر

ایکی جیب اصل معدل قطع ایلمشدر میل شمالی اولدغندن
 اتوری بعد القطر که سکر در جدر انوک اوزرنه زیاده
 ایلدوک اتوزدر ججه جیب ارتفاع حاصل اولدی
الباب الخامس عشر اون بشخی باب عصرک ارتفاعن
 ودخی عصر ایله ذوال ماییندن کجی بلدر رودخی
 عصر ایله غروبک مایینده اولان دایری بلدر **اگر**
 ربع قوس عصر اولجق اولور سه بونک بلسنک طریق
 بودر که خطی اول قوس دن اول کونک غایت ارتفاع
 اوزرنه وضع ایلیه سن مری قوس عصرک اوزرنه
 نشانلیه سن اندن صکر مری تقاطع اتدی جیب
 مبسوطله قوسه اینه سن اول قوسدن خط نه قطع
 ایلدیسه اول کونک عصر نک ارتفاع اول اولور **اگر**
 ربع قوس عصر اولجق اولور سه بونک طریق
 بودر که اول غایت ارتفاع ک ظل مبسوطی تحصیل
 ایلمشدر که ظل ذوالدنتکه بونک ظل بایند کجشدر
 اندن صکر بونک اوزرنه قامت که اون ایگدر
 زیاده ایلیه ارتفاع عصرک ظل مبسوط حاصل

۱

اولوراندنك حاصل اولان ظلك ارتفاعي چقرنتك
 ظل بابنده كچمشدد عصره ارتفاعن بلد كدن صكر
 فضل دايو چقر ما بين الظهر والعصر حاصل اولور
 بومعلوم اولد قدن صكر بوني اولكونك نصف
 نهاردنن طرح ايلدك ما بين العصر والغروب حاصل
 اولور بونك اولور **اما** مابين عصره كچن طريقه عصر
 اولد مشلورد بويورلد. اكثر معمول اولان دخی بوعصر
امام ابو حنیفك عصره بوددك غایتك ظل او زرنه ايكي
 قامت زياده ايلدك يكم ددت دراندن حاصل اولان
 ظل ارتفاع عصره ^{مذكور} ظل مبسوط حاصل اولور بوحاصل
 اولان ظلك ارتفاعين چقره دخی بونك طريقه مابين
 الظهر والعصر حاصل اولور بونك عصره عصر ثاني
 در **لو مثلا** ثورا اولدك اولسه غایت ارتفاع التمشدن
 ارتخقد بونك ظل كه ظل الزوال ديدى در جدن
 اكسكد بونك او زرنه قامت زياده ايلدك كه
 اون ايكي در اون طقوزه يقين عصر اولك ارنه فاعنك
 ظلمه كس حاصل اولدي بوظيله جيبا التمام اندك

اون ايكي قامتله ستيندن ايندك ايكي جيب تقاطع
 ايتدكي يرده خيط وضع ايلدوك خيط اولقوسدن
 اتوزايكي بچق درجه قطع ايلمشدد ثورا اولنك
 ارتفاع عصره حاصل اولدي بونك فضل دايون
 چقر دق نتك طريق كچمشدد الي التي بچق درجه
 ظهره عصره ما بينند كچن دايو حاصل اولدي
 بوني ثورا اولنك نصف قوس نهاردنن كه يوزدن
 ارتخقد درجه طرح ايلدوك قرق ددت اكسكد
 عصر ايله غروبك ما بين حاصل اولدي **امام ابو حنیف**
 عصره دخی بوكه كونه قياس ايلياسن **الباب السادس عشر**
 اون التخي باب فرك وشفقك حصه لرينك بلمسك
 بياننده در جرد يوشولافق مشرقه ار قورسند اغرن
 آيونلغه در لوبونك حصه سي كندنك طلوعيله
 شمسك طلوعنك ما بيننده اولان مدته در لوشفق
 ديوافق مغربدن شول قزلقه در لوكه شمس غايب
 اولدندن صكر واقع اولور شفقك حصه غروب
 شمس بونك غايب اولسك ما بيننده اولان مدته

در لراما مين قولاً و زرنه اكثر معمولاً و ندي
 بود در بونلوك بلسنك طريق بود در كخي اول
 كونك اصلين قوسين نيسه انوك او زرنه وضع
 ايلياسن مري اون يدي بحق جيبا و زرنه نشا
 نلياسن **اكر** شفق در لرسك **واكر** فجر در لرسك مري
 اون طقوز بحق جيب او زرنه نشا نلياسن اندن
 خيطي ستيه نقل ايلياسن كورسن مري ستيه او
 زرنه اجزاء مستويدين قاج جيب قطع ايلريسه
 نصف تعديل ك جيبني بونك او زرنه زياده ايلياسن
اكر شمس بروج شماليه ايسه **واكر** بروج جنوبيه
 اولجاق اولورسه نصف تعديل بوندن نقص
 ايله **اكر** شمس بروج شماليه اولجق اولورسه نصف
 تعديل بو حفظ اتدوكك قوسدن كيدد **واكر** جنوب
 نصف تعديل اولجق اولورسه زياده ايله مطلوبك نيسه يه
ا شفق در و يا فجر در اول حاصل اولور **مثلا** شمس نور
 اولنده اولسه خيطي اولكونك اصل ك قرق داندن
 در تجدد قوس قرق يدي بوجو غه يا قند داند او زرنه

وضع

وضع يلك مري جيب مبسوطان اون يدي
 بحق او زرنه نشا نلدي شفق ايجون **واكر** فجر ايجون اولور
 اون طقوز بحق جيبا و زرنه نشا نلدي خيطي ستيه
 نقل ايلدوك نظرايلدوك مري اجزاء مستويدين شفق
 ايجون يكرم در **د** جيب قطع ايلش فجر ايجون يكرم
 التدن در بحق جيب قطع ايلش نصف تعديل ك نور
 اولنده اوندن در بحق جيبا و ن بچقد بوا و ن بحق
 جيب شفق ايجون يكرم در در جيبا و زرنه نهار
 ايلدك فجر ايجون يكرم التدن در بحق جيب زياده ايلدك
 شفق ايجون حاصل اولن جيبا تو زرنه بحق اولور
 بونك قوسي ك اتوز در تندن در بحق بوندن نصف
 تعديل ك اوندن در بحق طرح ايلدك يكرم در در
 نور اولنك حصه شفق اولدي **اما** فجر ايجون حاصل
 اولن جيب اتوزالت بچقدن در بحق اولدي بونك
 قوسي ك اتوز سكر در نصف تعديل اون در بحق
 بوقوندن طرح ايلدوك يكرم سكر نور اولنك
 حصه فجر حاصل اولدي **اما** حاصل اولنده يا ميزان

اولنده بونلرد. نصف تعديل نصف فضل نو قدر
شفق ايچون يا فخر ايچون طريق بودر كه خط اصلك
قرق بشرد در جدن ادر بتقدد قوس طقوز در جدد
بونك اوزرنه وضع ايد سن مري شفق ايچون اون
يدي بچق جيبا و زرنه قويسن خط ستيه نقل ايد سن
مري قتي جيبا و زرنه واقع اولور اول جيبيله قوسه
اناسن يكمر اوج درجه حصه شفق حاصل اولور
فخر ايچون اون طقوز بچق جيبا و زرنه قويسن خط
ستييه وضع ايد سن مري نه جيبا و زرنه واقع
اولديسه اول جيبيله قوسه اينسن اول قوسدن
يكمر التدن اكسبك حصه الفجر حاصل اولور **الباب**
السا بع عشر اون يدخي باب سعة المشرق والمغرب
بلسنك طريق بودر كه خطي ستييه اوزرنه وضع
ايله مري تمام عرضك جيب نيسه انوك اوزرنه
نشانله اندن خطي حركت اتدد تا مري اولونك ميلي
نيسه انوك جيبا و زرنه واقع اولنجه اندن نظر
ايله خط اول قوسدن نه قطع اتديسه سعة المشرق

اولور

اولور سعة المغرب دخی بونك عيني در **اتما حمل**
اولنده يا ميزان اولنده بونلر اولمز زير اولورده ميل
يوقدر **مثلا** شمس ثور اولنده اولسه خطي ستييه
وضع ايللك مري تمام عرضك جيبه كه قرق بشدن
ادر بتقدد انوك اوزرنه نشانلق اندن خطي حركت
اتدد ك تا مري اولكونك ميلي اون بر بتقدد جيب
اون اكيدد بو اون ايكي جيبا و زرنه واقع اولنجه
اندن نظر ايلدوك خط اول قوسدن اون بش
درجه قطع ايلش ثور اولنك سعة المشرق
والمغرب اولور **الباب الثامن عشر** اون يدخي
باب شولاد ارتفاع بلاد رك قن شمس اولاد ارتفاعه
كلسه اولاد ارتفاعه سمت اولمز شول وقت اولور كه
ميل شمالي اوله زير اجنوبي اولديغي وقت هر ارتفاع
عك سمت اولور بونك طريق بودر كه ستييه
اوزرنه وضع ايله مري اجزاء مستويدين عرض
بلادك جيبا و زرنه نشانله اندن حركت ايندر
تا مري جيب مبسوط دن اولكونك ميلي جيب

اوزرنه واقع اولنجه اندن نظرايله خط اول قوسدن
نه قطع ايلدي ايسه سمت اوليان ارتفاع اول
اولور **مثلا** شمس ثورا اولنده اولسه خطي سيني
اوزرنه وضع ايلدوك مري عرض بلدوك جيب
كه اتوز طقوز بيققد اجزاء مستويدين انوك
اوزرنه نشانله اندن خطي حركت اتدر دك
تامري اول كونك ميلنك جيب كه اون ايكي در جدر
جيب مبسوطدن انك اوزرنه واقع اولنجه اندن
نظر ايلدوك خط اول قوسدن اون سكره يقين دد
قطع ايلمش ثورا اولنده سمت اوليان ارتفاع اول
اولور **الباب التاسع عشر** في معرفة سمت من الار
تفاع اون طقوز بخي بابا ارتفاعدن سمت بلسنك
طريق بودر كه خط تمام عرض بلدا اوزرنه وضع
ايلدوك مري جيب مبسوطدن عرض بلدك
جيب اوزرنه نشانله اندن خطي حركت اتدر
تا اول قوسدن ارتفاع اوزرنه كلنجد كي اندن
مري زن جيب مبسوطدن سينيته جوا جز مستويدين

قاج

قاج عدد بولور حصه السميت اول اولور **اكر** اول
كونك ميل شالي اوليحق اولور سه جيب السميتله بونك
اراسندن تفاوت تال **اكر** جنوبي ايسه ايكيين جمع
ايله تعديل السميت حاصل اولور **اكر** ميل اوليان جق
اولور حاصل و ميزان اولي كي اول وقت حصه السميت
تعديل السميت كند سي اولور پس امدي تعديل السميت
معلوم اولدق دن صكره خطي تمام الارتفاع اوزرنه
وضع ايله مري جيب مبسوطدن تعديل السميت
اوزرنه نشانله اندن خطي سيني اوزرنه نقل
ايله مري اجزاء مستويدين جيب نه قطع اتديسه
اول جيبيله اين اول قوسدن قاج ددجه بولنديس
اول ارتفاعنك سمت اول اولور ودخي بوسمتك جهت
شالي اوليده ارتفاع **دخي** الزي لا سمت لندا زاوليحق
اولور سه **اكر** ميل شالي اوليده ارتفاع دخي ارتفاع
الزي لا سمت له دن ارتفاع اوله اول وقت سمت
جنوبي اولور **اكر** جنوبي اولسه دايمر سمت جنوبي
الورد والدينا اول اوله سمت شرقي درلور والدين

ارتفاع

صكه اولانه سمت غربي در **لور** **مثلا** شمس نور اولنده
 اولسه ارتفاع دخی نور درجه اولسه خطی تلم
 عرض بلدك قرق طقوز در انوك اوزرنه وضع
 ايلدك مري عرض بلدك جيبكه اتوز طقوز بچقد
 انك اوزرنه نشانلدق اندن خطی حرکت اتدردك
 اول قوسدن ارتفاع كه اتوز درجدر انك اوزرنه
 كلنجيدكن اندن مريدن جيب مبسوطه ستينه
 چقدق اجزاء مستويدين يكدم التدن ارتحق عدد
 حصه السميت بولدق نور اولنك سعة المشرق
 اون بشد درجه جيبا ون بش بچقد بوني حصه
 السميتن طرح ايلدوك اون بر درجه تعديل السميت
 حاصل اولديا اندن صكه خطی تمام ارتفاعك
 التمش درجدر اول قوسدن اوزرنه وضع ايلدك
 مري جيب مبسوطدن تعديل السميتكه اون بر
 درجدر اوزرنه نشانلدق اندن خطی ستينه
 ايلدك مري اجزاء مستويدين اون درجه البقين
 جيب السميت قطع ايلدي بوجيله قوسه اندك

اون ايبي بچقد درجه نور اولنده اتوز ارتفاعك
 سمت جنوبيه حاصل اولدي **الباب** **الاصغر** في معرفة
 السميت القبلة يكر منجي باب سمت قبله بلسنك بيانده
 اولسن بلدك مكنك طولي قاج درجدر عرض قاج درجه
 در اندن اول مطلوب ايد ندك شهرك طولي و عرض
 قاج درجدر اندن صكه عرض مكه ميل شمالي فرض
 ايله فضل الطولين كه مكه طولي له مطلوب ايد ندك
 شهرك طولنك مايتده اولان تفاوتدن بوقفا
 وفي فضل الاير فرض ايو ايكسندن ارتفاع چقرهك
 فضل اير دن ارتفاع چقرهق طريق بچمشدداد
 تقاع سمت مكه حاصل اولدقدن صكه بوارتفاعك
 سمتي چقر سمت قبله حاصل اولور **مثلا** **مستطبه**
 طولي التمش درجدر عرض قرق بر درجدر مكنك طولي
 يتمش يدي درجدر عرض يكدم بر بچقد درجدر بوي
 يكدم بر بچقد درجه ميل شمالي فرض ايلدوك قسطنطينه
 طولي مكنك طولندن طرح ايلدك اون يدي درجه
 فضل الطولين اولدي بوي يدي درجه بر فضل

دایر فرض ایلدوک بوایکندن ارتفاع پلقدوک
 طریق بود که اولیکم بر جوق میلله بعد القطر دخی
 اصل بعد القطر اون ددرت جوق ددر و اصل قرق
 یکی ددر خطی سیتی و زرنه وضع ایلدوک
 مری اجزاء مستویین قرقایکی اصل او زرنه نشانلاق
 اندن نقل ایلدوک آخر قوسدن اون یدی درجه
 او زرنه که فضل دایر فرض ایلدک ایدی مری جوب
 مبسوطدن قرق جیب قطع ایلدی اصل معدل حاصل
 اولدی بونک او زرنه بعد القطر که اون ددرت
 جوق ددر زیاد ایلدک الی ددرت جوق درجه
 ارتفاعک جیب حاصل اولدی قوسن الدک التمش التدن
 اکسجک سمت قبلنوک ارتفاع حاصل اولدی اند
 خطی آخر قوسدن التمش الی سمت قبلنک
 ارتفاع او زرنه وضع ایلدوک مری فضلک اون
 یدی ددر جیب اون یدی جوق ددر مبسوطدن
 او زرنه نشانلاق اندن صکر خطی نقل ایلدوک
 اول قوسدن یکم بر جوق میل او زرنه اندن مریدن

بیلدن

جیم

جوب منکوسه قوسه اندک اول قوسدن قرق
 سکر درجه قسطنطینک سمت قبلسی حاصل اولدی
اما بر شهرک سمت قبلسنک جهتی بلكه لسنک
 کورسن اول شهرک طویلله مکنک طوی بر ابرالوق
 اولور سه پس اول شهرک خط نصف النهار قبلسی
 او زرنه اولور جنوب جابینه اولور **اگر** عرض مک
 عرضندنار توغسه عجمه موصل کی **اولور** مکنک
 عرضار توغسه یمنه صفا کی اول وقت اول شهرک
 قبلسی شمالی جابینه خط نصف النهار او زرنه
 الود **اگر** مکنک طوی مطلوب ایدند کک شهرک
 طولندن ارتوق اولور سه قسطنطینک کی پس
 اول شهرک سمت قبلسی شرقی اولور **اگر** مکنک طوی
 اقل اولور سه بغداد کی قبلسی غربی اولور **الباب**
الحادی والعشرون فی معرفة جهات اربعة وقبله
 یکم بر جوب جهات اربعة جقار مسنک
 طریق و دخی قبله وضع التمسک بلسر بیان ایدر
 بونلر طریق بود که مطلوب ایدند کک وقتک

سمت

سیتی به سن دخی خط اول سمتکنا و زرنده و وضع
ایلیاسن وضع اتمک طریق شوندن خالی دکلر که
یا قوسکنا و زرنده وضع ایلیاسن وضع اولندن
اولا یا آخرندن اوله **و** وقتک سمت شرقی و لا یا
خود جنوبیدن اوله یا غیری اوله شمالیده اوله اول
وقت سمت مقداری خطی قوسکنا اولندن وضع
ایلیاسن **و** وقتک سمت شرقی اوله شمالیده اوله
یا غربیده اوله یا جنوبیده اوله اول وقت خطی سمت
مقداری آخر قوسدن وضع ایلیاسن اولندن خطی اول
یرده مومله برکد سن انده ربعی بر دوزیر او زرنده
وضع اید سن برخیشته که بونک سطحی افقه موازی
اوله و دخی ربع مدکرند شمس جهته اوله اولندن
صکره بر خط شا قول اصا سن سهله ربعک مرکز
مایستند برالو که ربعی از رنده دند اسن تا اول
صالنن خطک ظل راست اول ربعک مرکز او زرنده
او غریوب کجوب او زرنده اوله مومله برکیشن خطک
دولود و ز او زرنه پس امیدی بویده اولدی

٢٢
تقدیر ربعه ربع جهات او زرنده موضوع اولمش
الورد **مثلا** شول خطک سمتک عددیله اندن ابتدا
التمش اوله سن اول خط مشرق مغرب الورد اول خط
نصف النهار الورد پس امیدی بویکی خطک هر بر سنی
او ذات تاجهات اربعه حاصل اوله و دخی ایکی خطک
تقاطعتدن ددت ربع حاصل الورد بر ربعه شرقی
جنوبی دلو و بر ربعه غربی دیرو و بر ربعه جنوبی
شرقی شمالی دیرو و بر ربعه غربی شمالی دیرو
پس امیدی که شرفها الله قتی ربعه ایسه انوک
او زرنده ربع وضع ایلیاسن برو ضعه که ربعک
خط مشرق مغرب موازی اوله و دخی ربعک مرکزی
ایکی خطک تقاطع اتدی نقطیه اولو کو کردر اولندن
نظر ایله ربعک خط مشرقندن سمت قبله مقداری
اجزاء قوسدن اداق اولوب خط او زرنده وضع
ایلیاسن بویله اتدک تقدیر ربعه خط سمت قبله
مطابق الورد قوس ارتفاع طرفند الورد **مثلا** نور
اولندن اولسه اتوزار تقاطع قبله استخراج سمتک

استه و زاو لا تو ز ا د تفاعك سمتی بلدك ان اون
ایکی بجو د درجه شرق جنوبید ننگ سمت بایسته
طریق کچمشدد سمت بلد و کوزدن صکر بوسمت مقداری
خیطه قوسک اولندن اوزرنه وضع ایلدك مومله
برکدرک اندن ربع برد و زیر اوزرنه وضع ایلدك
راست سطح اوزرنه افقه موازی اولنجه دوز
لشددك و دخی ربعك مرکزی شمس قرشو و
دك اندن برخیطه شاقولاً صدق شمس ربعك
مرکزی بایسته بر الله صالندردق و بر الله ربعی
یر اوزرنه آزاد روندردك تا اول حاله خیطك
ظل ربعك مرکزی اول ثابت خیطی باشند بشا و تیجه
پس اول اولدی تقدیرجه ربعك ایکی طرفته ایکی
خط چکك درت ربع حاصل اولدی شول خط که
اندن سمت صایدا یعنی قوسک اولندن اولان خط
او خط خط مشرق و مغرب دیر لر اول بر خط خط
نصف النهار دیر لر بوقسطنطنیه عرضند مکه
شرف الله جنوبی اولان ربعه واقع اولمشدد

۷۲
پس مکی ربع د این ربعه وضع ایلدك مرکزی
ایکی خطك تقاطعی برین ایلدك اندن خط مشرق
و مغربدن سمت مکه مقداری که قرق سکر د درجدر
ا د تفاع اوزرنه وضع ایلدك بو تقدیرجه سمت
قبلیه مطابق اولدی قبله دخی قوس ا د تفاع طرفه
واقع اولدی **الباب الثاني والعشرون** فی معرفة المطالع
الفلكية یکر ایکنی باب مطالع فلكية عبارتند
جدینك اولی نصف النهار ندن کلوب کجیکر زما
ندن بروشوندن توری در بونك عدد نك
مبدی جدی اولندن اولدی بونک مطالع الزوال
دخی دیر لر بونک طریق بودر که خطی اخر قوسدن
میل قاج درجه ایسه انك اوزرنه وضع ایلیاسن
مری جیوب مبسوطدن الی بش جیب اوزرنه
نشانلیاسن اندن خطی شمسك درجسی که حملدن
ویامیدندن قنقسنه یقین ایسه اول قوسدن
بعدی اوزرنه نقل ایلیاسن و دخی مریدن جیب
مبسوطله اخر قوسدن قاج عدد واقع اولورسه

مطالع فلکیه اولور **کرشمس** جدید و د لور و جوده
بواوج بور جلوده اولجق اولور **و اگر** حمله و تود
و جوزاده اولجق اولور سه اول حاصل اولان مطالع
یوز سکسندن نقص ایله **و اگر** سرطانده واسدده
و سبتله بواوجنده اولجق اولور سه اول حاصل
اولان مطالع یوز سکسندن اوزرنه زیاده ایله
و اگر میزانده و عقیده و قوسده بونلرده اولجق
اولور سه اول حاصل اولان اوج یوز التمشدن
طرح ایله شولشتکه طرحدن زیاده ایلمکدن حاصل
اولا اولد دجنک مطالع فلکیه اولور **و اگر** حمله
شمس د لورک اوند بشر د جسنده اولسه خطی
آخر قوسدن بونک میلی که اوند آتدن ارتجقدر
انک اوزرنه وضع ایلدک مری جیوب مبسوطدن
الی بشر اوزرنه نشانلدق آندن نظر ایلدک شمس
میزانده ایسه حمله یقیندد **کرشمس** قرق بشر د جده
بعدي و اراول قوسدن خطی بو بعد مقدار ی اوزره
نقل ایلدک مریدن جیب **کرشمس** طله قوسه اندک آخر

قوسدن قرق یدی بچقت د لورک اوند بشر د جسنک
مطالع فلکیه حاصل اولدی **و اگر** شمس ثورک اوند
بشنده اولسه کر و عملده مطالع فلکیه قرق یدی بچق
بولور اما بونی یوز سکسندن د جندن نقص ایلرور
یوزاتوز ایکی بچق درجه ثورک اوند بشر د جسنک مطالع
لع فلکیه حاصل اولور و قس علی هذا **الباب الثالث**
والعشرون فی معرفة مطالع البلاد و مطالع الطالع
من افق بلدک لوقت مفروض یکم اوجینی باب مطالع
بلدیة و دخی کتده شهرکک افقتدن دلکک وقتک
مطالع طالعین دخی بوندن طالع بلسنک بیاتده
دو مطالع بلدیة عبارتدر حمل اول طلوع اتدی
زماندن شمس طلوع اتدی و کی زمانه کلنجه شوندد
او تری بونک ابتداسی حمل اولندن اولدی بونک
طریق لرنک سهل طریق بودر که اولکونک نصف قوس اولور
النهار فی مطالع فلکیه سندن طرح ایدسن مطالع
بکر مطالع الشروق در **کرشمس** نصف قوسن النهار مطالع فلکیه
اوزرنه زیاده ایله مطالع النظر حاصل اولور

بوكه مطالع الغروب دیر لور **اما** چن کددمک و تدک
 وقتن کددمک ممکن اولیه یعنی نصف النهار مطالع
 فلکین اد توقا ولسه اول وقت مطالع فلکیه اوزر
 دوز که اوج یوز التمش درجدر زیاده ایله اندن صکره
 نصف قوس النهار طرح ایله مطالع بلد حاصل اولور
واما ایلاک دوزدن زیاده اولسه مطالع مطلوب
 دوزدن زاید اولنا ولور **مثلا** شمس ثورا اولنده اولسه
 بونک مطالع فلکیسی یوزا ون سکر درجدر نصف
 قوس النهار یوز درجدر طرح ایلاک اون سکر
 درجه اولنک مطالع بلدیه سی حاصل اولدی **واکو**
 مطالع فلکیه اوزر نه نصف قوس النهار زیاده
 ایلسوز ایکی یوز شکر درجه مطالع الغروب
 حاصل اولور **واما** شمس لوك اون شیخ درجدر
 اولسه بونک مطالع فلکیسی فرق یدی عجب درجدر
 مطالع فلکین کتک ممکن دکل زیر انصف قوس
 نهار اد تقد بونک طرح بودر که مطالع فلکیه دور
 اوزر نه در یعنی اوج یوز التمش درجه زیاده ایلاک

بونک
 بونک
 بونک

نصف قوس النهار

درت

درت یدی عجب درجه اولدی اندن صکره نصف
 قوس النهار بودرت یوز یدی عجب درجدر طرح
 ایلاک یوزا تو زایکی عجب درجه دلوک اون بشر
 درجه سنک مطالع بلدیه سی حاصل اولدی **واما**
 کندو شهر وکک افقندن دلکک وقتک مطالع طا
 لعن بلستک طریق بودر که اول کونک مطالع بلدیه
 سی بلاسن دخا اول نهار دن قاج درجه کجدر
 مطالع نظیر اوزر نه زیاده ایلیا سن مطالع طالع
 حاصل اولور پس امیدی مطالع طالع بلدکدن صکره
 هر یوز کجدر بشقه بشقه مطالع بلدیه حصیر کینه ایسه
 حمل اولندن یا شلیوب کداسن هر قنقی بودر کج
 درجدر یقشور سه درجه مطالع اولدر **مثلا**
 قسطنطنیه عرضنده شمس سرطان اولنده اولسه
 اول نهار دن اتوز سکر درجه کجه اول کونک
 مطالع بلدیه سی التمش درجدر دایری بونک اوزر
 زیاده ایلاک التیه درجه مطالع وقت اولدی
 ودخی بونی بلکه هر یوز کج حصیر نند او اجمک

مطالع بلدیه
 درجدر کجدر
 کجدر قاج

درجه ثورك **كا** درجه درجوزانك **كط** درجدر
 سلطانك **لو** درجدر اسدك **لح** درجدر سنبلتك **لح**
 درجدر میزانك **لح** درجدر عقربك **لح** درجدر قو
 سك **لو** درجدر جدینك **لط** درجدر دلوك **كا**
 درجدر حوتك **ك** درجدر درجدرین بلدك **لض**
 اول یوزالتی درجه اول ^{اوله} خیل حصه سنه و یردك یكم
 یرد درجسن ثور حصه سن و یردك اتوز طقوز
 اولتی واتوزالت درجسن سرطان و یردوك
 یوزالت درجه تمام اولدی طالع سرطان تمام اولوب
 اسدوك اولمش ^{یك} وقس علی هذا **الباب الرابع والعشرون**
 فی معرفة طول القایم علی بسط الارض كالاعمدة
 والمنار ونحوها یكم درجی باب شولیر اوزر
 دكلش اولنلر و ك اوزنلغنی بلسنك بیاتند دركلش
 دركلر کی و منار لوكی بونلره بکوزنه وارسه كه
 دبنه و ارمق ممكن اوله بونك طریقلرندك ^{لر} سان
 اوله طریق بودر كه ربعی ایکی الوكه الاسن قلدور سن
 هدفن خالی اولان جانیسن اولاد تقاعن الجحك

و بکری طقوز درجسن ثور حصه سن و یردك یكم

نه ایسته اندن یك اقله سین برکوزکی یوماسین
 و برکوزکله دقتله نظرایه سن ربعی ایکی هدر قلدور
 اوزرندن یا ایکی دلوکلری ایچندن نکی کو اکیدك
 ارتقاع الدوغك کی تا اول شینك د پسنك ارتقاع
 قرق بش درجه اولنجید کن اذایلر و اوارسن کرو
 دونه سن راست ربعه قرق بش درجه اولدی
 کی یا غكالتنه بر نشان اید سن اندن صکر اول
 نشانندن تا اولاد تقاعن ^{لر} لدوغك سننولك دبنه
 وارنجید کن بر ازشنله یا بر غیر یسنیلله اولچه
 سن نه حاصل اولور سه بونك اوزر نه کندو
 بصد غك یوه وارنجید کن اول اولجیله نمقدار
 ایسه ایی دخی زیاده ایلیا سن پس امیدی نك جمع
 اولدیسه اولاد تقاعن الدك نیسه انوك یكسک
 اوله **واکر** اولاد تقاعن الجق سننك دبنه وارمق
 ممکن اولمز سه دیوار ایچنده اولانلر کی یا طلا
 غلر کی یا منار لوكی دبنه یا پوسی وار دبنه
 دکیمن وارمق ممكن دکل اول وقتانلر و

بل سنك طريق بود كه هر نه يردن دلوسه پسندين
 ارتفاع الاسن اول لدوغك ارتفاع نيسه انوك
 ظل مبسوطين بله سن اندن ايكي يا غك ارتاسنه
 بر نشان ايد سن اندن اول ظله دت اصبع زياده
 ايليا سن **ك** قامتك ثلث دريه نقص ايليا سن
 اندن صكه حاصل اولان ظلك ارتفاع بله سن
 مقدار در اول مقدار كرونه كد سن **ك** ظل او زرنه
 در تاصبع زياده ايلد كنه الرونه كده سن تا شول
 قد الرونه يا كرونه كد اسنك اول ارتفاع الا
 جنك سنك د پسنك ارتفاع اول حاصل اولان
 ظلك ارتفاع مقداري اول پس اول وقت نظر ايله
 ايكي قدمك ورتاسندن يا اول نشان اندك
 يره وارنجه ذراع حاصل اولديسه اول سنك
 يوجا لكنك اوج بخشندن بر مخشي اولدي **مثلا**
 بر منار د بنه وارمق ممكن دكل بنه يلايوسي
 وار در اول بر يردن اتوز ارتفاع الدوق
 بونك ظل مبسوط يكرم بر درجه و دخی ايكي قدمك

اور

اور تاسند بر نشان ايلدك بوظلك و زرنه
 اصبع دخی قودق يكرم بشر اولدي يا نقص ايلدك
 اون يدي قلدی اندن يكرم بشر ظلك ارتفاع عن يكرم
 بشر بحق بولدق و اون يدي ظلك ارتفاع عن اتوز بشر
 درجه بولدق اندن در تاصبع زياده ايتد كومردن
 صكه كرونه كتدك يكرم بشر بحق ارتفاع منارنك
 د پسنندن بويجيد كن اندن صكه ايكي قدمك
 اور تاسندن يا اول نشانه وارنجه **مثلا** اون ذراع
 بولدق بلدكك اول منارنك طولنك ثلثا ون ذراع
 ايش اتمام تمام اتوز ذراع اولور **وامتا** نقص
 ايلد كومردن و تري الرونه كتدك اتوز بشر ارتفاع
 اول منارنك د پسنندن بويجيد كن اندن صكه
 ايكي قدمك ورتاسندن تا اول نشانه وارنجه
 اول مقدار ذراعك ثلث حاصل اولدي بوند تمامي
 اوج اول مقداري اولور **الباب الخامس والعشرون**
 في معرفة سعة الانهار وعمق الابار يكرم بشنحي باب
 ادمقروك و دخی دلو ككلكي و دخی قبولك

اغزندن صوبینه وارجحه در کلکی نه مقدار در
 بلسنک بیانده در بونلر وک طریق بود که اول
 ارماعک برکنارنده صوقاتنه دوراسن یادکر
 کنادنده طوراسین اندن صکره قرشوکنارندک انخفا
 ضن ربعله بله سن قاج درجدانندن بصرکدن
 صوکنارنده وارجحه که بصدغک ییوردای قامت
 فرض ایلیاسن مشهوراون ایکی اصبعدر یعنی
 اون ایکیه تقسیم ایلیاسن اندن صکره بوقامتله
 اول بعله الرغک انخفاضک ظل مبسوطن تحصیل
 ایلیاسن اول ارماعک یادکر وک انلویکی اول
 مقدار اولور **مثلا** برار مقدار برکنارنده صوقا
 تنه در دقاوته کنادندک ربعله انخفاض
 اللقیکم درجه اندن صکره کندو بصرکدن ایکی
 قامتک بصدوغک ییور وارجحه قامت فرض اون
 ایکیه بخش ایلدک یکم انخفاض مقداری خطی قوس
 اولندن اوزرنه وضع ایلدک اون ایکی قامتکستیندن
 جیسو موطله خطی اندک تقاطعندن جیب تمامه

ایلدک

چقر اجزاء مستویدنا تو ز اوج یکم انخفاضک
 ظل مبسوطنی بولدقا اول ارماعک انلویکی فرض قامت
 بخشله بوالور **مثلا** قیونوک صوبینه وارجحه
 دیکنک طریق بود که قیونوک اغزی نه مقدار
 در برنسنیله اولچه سن اندن صکره قیو اغزنوک
 راست برکنارندک طور سین ودخی ربعله اول
 قارشو مقابلکه راست صوکنارندن انخفاض ال
 سن اندن صکره خطی قوس اولندن ارماعک انخفاض
 مقداری اوزرنه وضع ایلیاسن اندن صکره جیب
 تمامدن اول قیونوک اغزی برنسته ایله اولچمشدوک
 انوک مقداری خطی اینسن ودخی تقاطعندن جیب
 مبسوطله سینه چقه سن اجزای مستویدنه بو
 لدوکسه بصرکدن ^{اول} ییور وارجحه اول اولچو ایله نه
 مقدار در اول بولدغک اعدادن کدر سن پس مکه
 نکه باقی فلور سه اول قیونوک صوبینه وارجحه
 در کلکی اولور **مثلا** قیونوک اغزی ایکی ذراع
 اولسه قیونوک انخفاض یکسن درجه اولسه خطی

قوس اولندنا ولد ذاعك سكسن درجه انخفاض
 اوزر نه وضع ايلدوك اندن صكر جيب تمامت
 اول قيونك اغزي و لچسدر انكلا خيط اندوك
 ودخ تقاطعدن جيب مبسوطه ستينه چقدق
 اجزاء مستويدين اون بچق بولدق اون بچق ذاع
 الورد بواون بچق ذاعدن ايكي بچق ذاعك بصر
 كلا قدمك مابيتد طرح ايلدوك اول قيونك
 اغزندن صوينه وارنجه در

گلکي سکر ذاع

اولدي

در معرفت مطالع

در معرفت اگر دل سگم مطالع بلد يله هر وقتك طالع ندر بيليس درجه شمس مطالع
 بلد يله دخول ايدن عدد دن نك بولر سكر حفظ ايدن بعد اول حينه دايه
 بيلين اول لحفظ ايله دو كوك عد ده زياده ايدن قدر اولور سه اول قدر
 عده دي مطالع بلد ديبل بولان صفق بدجك طولند بولن سه اول بر جك طولند
 محي چيچي خاندن بولن سه اول قدر در جسي طلوع اتمشدر **جلكي**
 اولند طالع بيلك دله سكر ارتفاع الدق اون سكر درجه اون سكر چي
 مقنطر اوزر ييه قودق اوتن درت درجه داي بولنك بعد جدول

مطالع بلد ييه ده جدي اولند **رسم ط** بولدق بو اوتن درت دره جه
 دايي ايكي بولن طقسا اوج زياده ايتدك اوج بولن يکله يدي درجه
 اولدي پس بو قدر ديلر مطالع بلد ييه جدولند دلو بولر چنك يدي چي
 دره چيند بولدق بلدك كم اول حينه دلو بولر چنك يدي چي دره جه سي طلوع
 اتمشدر **اما** لکي لکي طالع بلدك دله سكر دره جه شمس نظرينه
 بياين يعني سرطان اولند کوبه سكر جدولند دله سكر اولند
 دايي زياده ايدن عمل اولکي کب قلاش مقصود حاصل
 اولاباذن الله تعالى

هذا قاعدة ارتفاع الكواكب مثلا مقصود اولان کواكب مطالع کور سين
 و مطالع جرو يا مطالع شفق برابر اولر تمام نصف النهار ده وقت اذ اندر
 و اگر مساوي اولر مطالع کواكب مطالع شفق دن زياده اولر مطالع عين
 مابينده واقع اولان عدد مقداري درجه قبل النصف النهار وقت اذ اندر
 و اگر مطالع شفق مطالع کوبدن زياده اولر بينه مطالع عين مابينده واقع
 اولان عدد مقداري درجه بعد النصف النهار وقت اذ اندر مثلاً انسر الطائر
 مطالع يکرم اوج درجه در جولا مطالع اون بش درجه در مابينده سكر
 درجه وارد سكر درجه قبل النصف النهار وقت اذ اندر و قس على هذا
 بواستلوب اوزره ارتفاع الله
 غفلت اولحنيه

مکر الورد و دي
 نواستلند

[illegible]

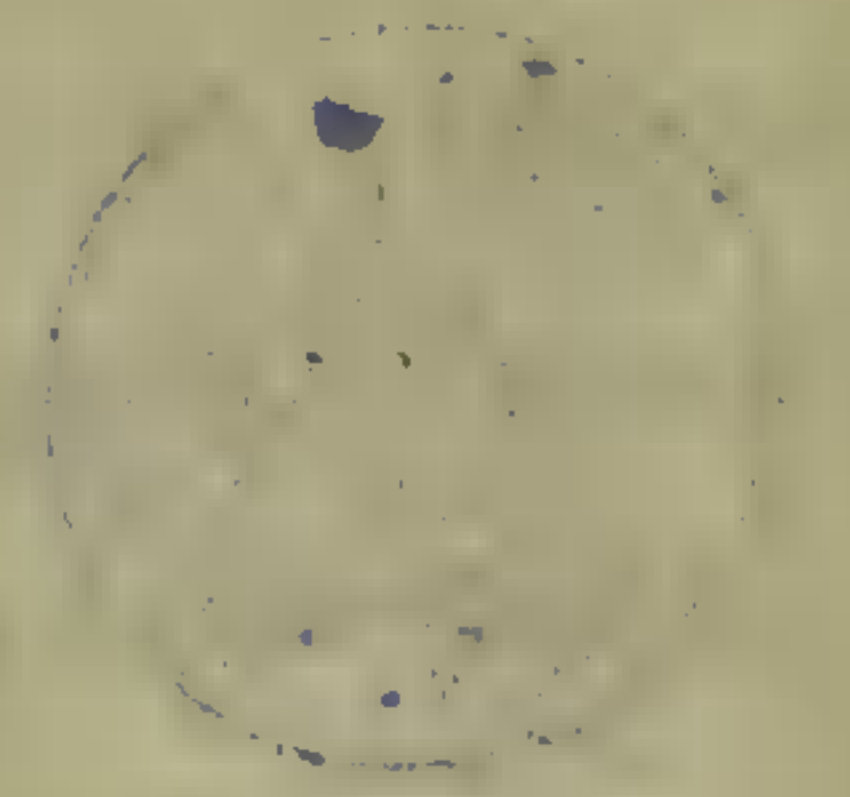

و مستوی است که در روزی که تقویم شمس الغروب تقویم قمر الغروب
 تقویم رأس الغروب یا زوب یعنی اول کوثر نصف النهار ساعات ایل
 جدول ساعات کسوف در اوب مرکز اصل ایل جمع اول نور محسوسه
 و قرینه تقویم غروب ایل حاصل اولور تقویم رأس نصف النهار درین
 دقیقه حزن اید جک تقویم رأس الغروب اولور و حصه الغروب
 ایل عرض قمر النور جدول عرض قمر دن انحراف ایل عمل اول نور
 عرض قمر انور الیه ضرب اول نور حاصل ضرب انحراف و غیره
 عرض قمر شمالی الیه انحراف زیاده اولور تقویم قمر الغروب و اگر
 عرض قمر جنوبی الیه انحراف نقص اول نور تقویم قمر الغروب دن
 باقی قمر بعد معادل اولور بعد مطالع نظیری تقویم شمس الغروب
 النور جدول مطالع بلدیه دن و ذی مطالع نظیری تقویم قمر معادل
 النور ممازجات جدول دن مطالع نظیری تقویم شمس نقص اول نور
 مطالع نظیری تقویم قمر معادل دن باقی بعد معادل اولور شمس الغروب
 تقویم قمر الغروب دن باقی بعد السوا اولور اگر بعد معادل اونه درجه
 و یا اونه بر درجه و یا اون یکی درجه اول بعد السوا اونه درجه دن
 ارتقا اول هلال کور عکس قابل اول انحراف جک اگر بعد معادل اونه درجه
 و یا اونه درت اول هلال معادل کورنه اگر بعد معادل اونه درت درجه
 دن زیاده اول هلال روشن کورنه و الله اعلم بحقیقه الحال و المقال

شرح جدول

اگر بعد نارسیده اولوب ساعات بعد ساعات نصف النهار دن اگر اول
 ساعات بعد ساعات نصف النهار جمع ایل اول وقت ساعات تحول
 یوم ده اولور و اگر بعد نارسیده اولوب ساعات بعد ساعات نصف
 النهار زیاده اولدیه ساعات نصف النهار ساعات بعد دن
 نقص اید و در اول وقت ساعات تحول لیل ده اولور و اگر ساعات

بعد ساعات نصف النهار برابر اولدیه اول وقت ساعات تحول اول شب
 اولور و اما اگر بعد کذشته اولوب ساعات بعد ساعات نصف
 النهار دن اگر اولدیه ساعات بعد ساعات نصف النهار دن
 نقص اید و در باقی قلات ساعات تحول در یوم ده و اگر بعد کذشته
 اولوب ساعات بعد ساعات نصف النهار دن زیاده اولدیه ساعات
 نصف النهار کذ دن نقص اید جک و ساعات بعد ساعات منقوص دن نقص
 اید و در باقی قلات ساعات تحول در لیل ماضی ده و اگر ساعات بعد
 ساعات نصف النهار برابر اولدیه ساعات تحول در اول یوم ده الله اعلم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل البحر الاخرى للفلك قناطر المقنطرات مستقيمة
الى سموات الاهداء الى طريق الحمد والصلوة عن من يستحقها
ويستوجبها لا يجب وقت دون بل في جميع الاوقات **وبها** بو
حقيقه عباد الله مصطفى بن علي الموقت بالجامع الحاقاني السليم
بواب الملك العلام دار السلام ايدردم كه مقنطرات ديمكل
متعارف اولان الت كه ربع دائره اقسامند در طالب و اغيب
اولنلو آسان اولسجون تور كجه بر مختصر رساله ايلدم فايد
عام اولاجميع طالب اولنلو آخذن مستفيد اولر **بوقدمه**
اون ايكى باب اوزر نه ترتيب ايلدم وبور رساله كفايت الوقت **X**
لمعرفت الدائر وفضل والسمت بر له تسمية ايلدم مر جودر كه بو
رساله دن استفاده ايلينلو بوقتيه للحقيه دعاء خير ايله ياد
ايدلر **رساله** بو وجهه در كه ذكر اولنلو كركه
مقدمه اشبور ربع دائره نكر رسومند ادلري بيانده در
بابلك جمله سى اعمالك بيانده در **في معرفت حله**

الحمد

الكبير **باب** في معرفت اخذ الارتفاع من هذا الآلة

باب في معرفت وضع المري على درجة الشمس

باب في معرفت ميل الشمس وغايت ارتفاعها ووجهة كل منها

باب في معرفت عرض البلد من الغايت والميل

باب في معرفت نصف الفضل ونصف قوس النهار

واليل **باب** في معرفت الدائر وفضل الدائر من

الارتفاع **باب** في معرفت ارتفاع العصر والدائر

بين الظهر والعصر والدائر بين العصر والمغرب

في معرفت دخول اول وقت المغرب وحصه الشفق والفجر

باب في معرفت سمت من الارتفاع **باب** في معرفت

سمت القبلة **باب** في معرفت اخراج

الجهات الاربع ونصب القبلة كل ذلك امدى اولامقدمه شروعه

كه مقدمه نك بيانده در مقدمه ديدكز اشبور ربع دائره نك

رسمكز ادلري بيانده در اول رسمكز بر سى شمس

ربعك كوشه سنده اولان دلوجكز كه كا خيط كجور و خيط

دیو مرکز کجی ابلکه دیو **برسی** دخی فریدری شول کو جو چک
 ابلکه دیو که ربعل خیطنه بغل را اشغایقار و یور مچون قام مقام
قام مین رنکی خیط و ننگ غیری اولن کر که **برسی**
 دخی قوس ارتفاع قوس الارفع بر قوس در که ربع دایره اشفا
 کنار فی چپ چپ قیله و دخی طفسان درجه بر این قسمت
 اولن در اولن و آخرن آخرن اولن حروف حمل الیه باز لدر
 که بجه جلیق در یک مشهور در اولن که باید بیان اولن کر که
 و دخی قوس اولن آخرن یز لونه اعداد مستویه و اولن آخرن
 اولن اعداد مفکوسه **برسی** دخی
 خط مشرق والمغرب دیو اول طوغ و چکیش خط در که مرکز
 دن قوس ارتفاع اولن اتمشدر **برسی** خط
 وسط السماء در دخی بر طوغ و چکیش در مرکز دن اشفا قوس
 ارتفاع یک آخرن واری که نصف النهار دیو **برسی**
برسی دخی مدار دیو و اوج مدار دیو و اوج دایره که ربعل
 ابلکه دیو که ربعل خیطنه بغل را اشغایقار و یور مچون قام مقام
 ابلکه دیو که ربعل خیطنه بغل را اشغایقار و یور مچون قام مقام

بیوک مدار که قوس ارتفاع یقین در اکامدار الجدی دیو اول
 بر مدار در که جلیق کجی کر و دخی بقار و مرکز فریدر اکام
 مدار سرطان دیو **اول** مدار که بواکسند مابیننده واقع او
 مشدر اکامدار الحمل والمیزان دیو و مدار الاعتدالین دیو
 و دخی بو مدار خط مشرق والمغرب تقاطع و تقاطع نقطه
 مشرق دیو **اول** رسم کر که بر دخی مقنطرات
 مقنطرات شول قوس در که بری بری اچنزه جلیق دیو
 بر نند جلیق سنگ بود و چاری مدار سرطان اولن قوس فضل
 لو اولن دیو **اول** فضل اولن ربع و بعضی بر او چاری
 خط مشرق والمغرب قرار ایلر و بر او چاری بعضی مدار
 جدی به بعضی خط وسط السماء اولن شور **برسی** ربع
 مقنطرات ایکی شر در جبه رسم اولن و اقی مقنطراته بر عدد
 فی یازار **اول** اولن دیو **برسی** دخی
 در که مقنطرات اولن دخی فضل لو اولن ربع و بعضی
 اقی نقطه مشرق و جنوب و شمال و اقی نقطه مشرق و جنوب و شمال

سزاو لان ربعده نقطه مشرقه قطع اوليندر **برسي دخی**
 ستمدر سموت اول مقنطراتی ارقوری کسی قوسله دیرلر
 که جمله سنک بریر اوچلری مدار سلطانن چقوب سمت راس
 و در بعضنک بر اوچلری مدار جدی یه اولشور و بعضنک
 بر اوچلری افقه قرار ایلمر فضلله لو اولان ربعده اما **فضل**
 سزاو لان ربعده جنوبی سی افقه قرار ایلمر شمالی سی خط
 المشرق والمغرب قرار ایلمر **سموتک** اولی شول سموتدر که
 نقطه مشرقن چقوب مدار سلطانن اولشندر اکثری تحت
 اولان ربعده سیاه ایلمر جزو بوکه دایره اول السموت دیرلر
 سموتک شمالی سنی جنوبی سنی فصل ایلمر **سموتک** اعداد کل
 مبدئه بوندندر کرک شمالی کرک جنوبی و دخی اکثر ربعده
 بشر بشر یزیر **منطقه** فلک البروج کی
 قوسی در که اکثری نقطه مشرقن چقوندر برسی خط وسط
 السماء قائنده مدار سلطانن منتری اولشندر بوکا منطقه شمالیه
 دیرلر و اول برسی خط وسط السماء قائنده مدار جدی

۲۴
 یه منتری اول بوکا منطقه جنوبی دیرلر بوکر هر برسی اجزاء
 بروج ایلمر قسمت اولشندر **اکثر** ربعده منطقه جنوبیه تقیم
 ایلمر الحق شمالیه سنی المنزله بوکر کفایت اتکندن اتوری و
 دخی اکثر ربعده مرکز ایلمر سلطان مابینده ساعت زمانیه رسم
 ایلمر زیاده مهماندن دکلدر **برسی دخی قوس**
 العصر در که مدار سلطانن مدار جدیه چکشدراوزرینه عمر
 دیویازلشدر بعضی ربعده قوس عصری ایکی یوزلر برینه عمر
 اول دیرلر که امامین قوی اوزرینه اولان عمر در اکثر اولو
 شهرده معمول به اولان دخی بو عمر در و برسنه دخی عمر **ثانی**
 دیرلر امام ابوحنیفه رحمه الله علیه مختاری بو عمر در **برسی**
الشفق والفرج اولر سملرک برسی دخی شفق و فرج قوسلری
 در که مدار سلطانن مدار جدی یه وارنج چکشدراوزرینه
 شفق و فرج دیویازلشدر **اما** ایکی هدف دیو
 ربعل اوزرنده شول ایکی ذایده چقوندر دیرلر یقار و طرفه
 هدفه علیا دیرلر و الشفا طرقتی هدفه کفایتی دیرلر **برسی**

شاقول شول جسم ثقیله دیر که ارتفاع المذوغی وقتن ربع
 خطنه اصلر هوای منع اتمدن اتوری کرک برج کرک قورشون
 هر نه ایسه اولور **الباب الاول** فی معرفت جبل الکبیر اول باب
 جبل کبیر نذرانی بیان ایدر اشبوفند فاضلری جبل کبیری سکن
 کلمه ده جمع ایلدر اول سکن کلمه بوندرد **لجده صود خطی قسن**
سغص قشست تحت ضیظ امدی بونلری بر بیان ایسه
 لوم که طالبه آسان اوله **پ چ د ه و ز ح**
ط ی ک ل م ن س ع ف ی ص ق ر ش
ت ث خ ذ ح ط غ اما شول دخی معلوم اولنا
 که چن اشبوح و فلر لآته یا غیره نیر لوده وضع اولفلو اولسه
 عدد اکثر اولانی اقل اولان اوزرینه تقدیم ایلر **مثلا** اون
 یزملو اولسه یا یزدر و یکرم بش یزملو اولسه که یزدر سکن
 بش یزملو اولسه **فه** یزدر اوج یوز آتشی بیه **شسه** طقوز
 یوز طقسان طقوزه **طط** یزدر سیکه وارجه قاعده بودر
اما بیکد فکوه احاد عددی بیک اوزرینه تقدیم ایلر **مثلا**

ایکی بیک یزملو اولسه **یغ** یازلور و یوز یکرم بیک یزملو اولسه
قلع یازلور و قس علی هذا دخی شول معلوم اولنه کم قاعده
 کلیه در چن **ح** یزملو اولسه قویرو غن بله یزدر **مثلا**
ح بویه یزدر **الباب الثانی** فی معرفت اخذ الارتفاع الخ
 باب شمسدن اشبوالته ارتفاع المسند بیاننده در اولار **تغ**
 دیوشمک افقدن یقار و ابر اقلعنه دیر **س** امدی ارتفاع
 المسند طریق بودر که ربع دایره ایکی الوکه طوتاسن شاقول
 دخی خیط اصلش اوله ربع هدفدن حالی اولان طرفی
 شمسدن یکا قله سن اند فکوه ربع دایره آزاد حرکت اندر
 سن تا یقار و هدفند کولکه اشفا هدفند اوستنی اورنج
 حال بوکه ربع دایره نک خیط اول وقت نه ربع طینه و نه طشه
 اوله همان طوقه طوقه اول وقت بریدر که خطا قلمیه **س** امدی
 اول وقتن نظر ایلیم سن خیط اشفا قوس ارتفاع اولنده
 قج درجه کچدیم اول وقتنه شمسک ارتفاعی اولر **ارتفاع**
 زوالدن اول اولاجق اولر اول ارتفاع شرقی اولر **ارتفاع**

زوالدن صکوه اولاجق اولرسه عزنی **الباب الثالث**
 فی معرفت المری علی درجه الشمس فی اجزاء المنطقة او جیحی
 باب منطقه البروج اجزاسنده و مری درجه شمس اوزرینه
 قوسندک بیانده در اولاشو معلوم اولنه که منطقه البروج
 اون ایکی بخش اولخدر هر بخش بر بروج دیمثلرودخی
 هر بروجی اوز بخش ایلشدر هر برینه بر درجه دیمثلر
اما اکثر بعلده هر بروجی اون بش بخش ایلشدر اکثر
 درجه اولرودخی اول اون ایکی بروجک آتی شتی جنوبی در
 شمالی اولنر بولردر **حمل ثور جوزا سرطان اسد**
سنبله اما جنوبی اولنر بولردر **میزان عقرب قوس**
جدی دلو حوت ابتداء بروج حمل در که اولی نقطه
 مشرق دن جعوب منطقه شمالیه اوزرینه کتشد ایکی بروجی
 او جیحی **جوزا** که آخری خط وسط السماء ایل منطقه
 شمالیه بولشد و غنی بوجقدر اذن دونی ویرکه اول بروج
 سرطان اولی در اذن اسد اذن سنبله که آخری نقطه

شمالی و آتشی

مشرق

مشرق اولر شمالی بوججری تمام اولدی اذن صکوه نقطه مشرق
میزان اولدر که منطقه جنوبیه اوزرینه کتشد اذن عقرب
 اذن قوس که آخری خط وسط السماء ایل منطقه جنوبیه بو
 لشد غنی بوجقدر اذن دون ویرکه اول بروج جدی اولدر
 اذن دلو اذن حوت که آخری نقطه مشرق اولر جنوبی بوج
 جری دخی تمام اولدی **پس** ایمدی بونلر معلوم اولند قد نصکوه
 خیطی منطقه دن درجه شمس هر نیسه اول درجه نک اوزرینه
 کتوب مری اوزرینه چکوب راست نشانیه سن بویله ایلدو
 تقدیرجه مری شمسک قایم مقام اولر وقتا که درجه شمس شونک
 اوزرینه واقع ایلد دینله شوندن مراد مری وضع اولسون
 دیمکند **اما** اکثر بعلده اجزاء بروجله هان منطقه جنوبیه
 تقیم ایلر شمالیه اتملر بویله اولان ر بعلده شمس شمالی بر
 جلرده اولد غنی وقتی و مری اوزرینه نشانمق راست کلمه
 کر که ریس اول وقت طریق بودر که هر بروجک نظیری واردر
 نظیری ایل عمل ایلیم سن اولاهر بروجک نظیرینک بلغمی طریق

بودر **مثلا** حمل میزان ایل بر برینه نظیره در **نور عقرب** ایل
جوزاقوس ایل **سرطان جدی** ایل **اسد** **دلو** ایل **سنبله**
 ایل بونلری برینه نظیره لر در **پس** ایدی بونلر دخی یلن
 دکن صکوه درجه شمس شمالی بر جلرنده اولدغی وقت ^{خطی}
 درجه شمس نظیری اوزرینه قویاسن اندن مری یقارو ^{منطقه}
 شمالی اوزرینه نشانلیه سن چقن بویله اولسه همان شمس درجه
 اوزرینه واقع اولمش اولر و قس علی هذا **الباب الرابع** ^{موقت}
 میل الشمس و غایت ارتفاعها و جهة کل منها و در دخی باب
 شمس میلی و دخی شمس ارتفاعنی که هر کونک نهایت ارتفاع
 و دخی میل و غایت الارتفاع شمالی مدر و یا جنوبی مدر
 بونلرک بلمک بیاننده در **پس** بونلرک بلمک طریق بودر که
 خطی منطقه دن درجه شمس اوزرینه کنور بومری اوزرینه
 نشانلیه سن اندن خطی خط وسط السماء اوزرینه نقل ایلیم
 اندن نظر ایلیم سن مری ایل مدار حمل مابینده مقطر اندن
 قح مقطرات واریه اول درجه نک میلی اول اولر و دخی اول

میل

میل شمالی اولر **اکر** مدار حمل ایل سرطان اراسنده اولجق اولر
و اگر مدار **میزان** ایل جدی اراسنده اولجق اولر سه اول میل جنوبی
 اولر و دخی شمس معلوم اولناکه قطنطنیه ربعده مدار اعتدال
 ایکی جانبنده اولان مقطر ایلر بر درجه در قلاتی اکثر درجه
 و دخی شول مقطره که مری آتی بصمته را اول کونک غایت ارتفاعی
 اول اولر **مثلا** شمس نور اولنده اولسه اول کونک میلی اون
 بوجق درجه در و هم شمالی بر جلرندن بونده اولدغندن اتوری
 و دخی اول کونک غایت الارتفاعی الشمس چق درجه **اقا** غایت
 الارتفاعی معلوم اولند قد نصکوه بونک دخی جهتی میلی کی شمالی
 مدر یا جنوبی مدر بلمک دلسک بونک طریق بودر که ارتفاعک
 نهایتی وقتنده یعنی زوال وقتنده مشرق جانبنه توجه ایلیم
 اندن نصکوه نظر ایلیم سن اگر کولکک صاغ طرفکه دوش ^{بعضی}
 وقت مکّه دوشدو کی کی یا خود او تاسی کی تا خط استوایه
 و ارنجه یله سنکه اول غایت ارتفاع شمالیه اولر **اگر** کولکک
 لکه دوش سه مدینه دن شرقها الله تا کلوب بوبردن کجوب

عروض نهایت بولدغی یر واریجہ کی ایل اولدغی تقدیرجہ اول
 غایت جنوبی اولراشبویرلرده غایت الارتفاع شمالی اولوق ^{قد}
 دایم جنوبی در **اقا** میل شمالی اولر شمس شمال برجلرنده اولدغی ^{وقت}
 دخی جنوبی اولر جنوبی برجلرنده اولدغی وقتی پس بومقدار
 ایلم کفایت اولندی قلانی بوکاکور قیاس اولنه **الباب الثانی**
 فی معرفت عرض البلد من الغایت والمیل بشی باب غایت الار
 تفاع دن دخی میلدن هر شهر که عرضنی بلدرر بونکر بلنک
 طریق بودر که اول اول کونک غایت الارتفاعنی بله سن قاج ^{در}
 در اندنصکره نظر ایلیه سن اول کونده شمک میلی وارمند
 مدر اگر اولیا حق اولر که شمس حمل اولنده یا میزان اولنده
 اولدوغی کون کی پس اول بولنان غایت قاج درجه ایست ^{طفا}
 درجه دن نقص ایلیه سن نه باقی قلورسم اول شهر که عرض ^{بلد}
 اولر **مثلاً** قسطنطنیه دن شمس حمل اولنده یا میزان اولنده
 اوله اول ایکی وقتده شمک میلی وطن اول ایکی کونده غایت
 الارتفاع فرق طقوز درجه بولز بوقرق طقوزی طقساند
 ط

طرح ایلدک فرق بر درجه قلری ^{باقی} بلد که قسطنطنیه کد عرض
 بلدی فرق بر درجه ییش **و اگر** شمک میلی اولحق اولرسم
 ایکی دن حالی اولمز یا اول میل شمالی اولاویا جنوبی اوله اگر
 شمالی اولحق اولرسم اول وقت میلی اول کونک غایت الارتفا
 عندن طرح ایله میلی شمالی غایت جنوبی اولدغندن اتوری
و اگر میلی جنوبی اولحق اولرسم اول وقت میلی غایت الار
 تفاعله جمع ایله ایکی ده جنوبی اولدغندن اتوری طرحدن
 یا جمع ایلمکدن صکره هر نه حاصل اولرسم طقسان درجه دن
 کیدر باقی نه قلورسم اول شهر که عرض بلدی اول اولر **مثلاً**
 شمس عقب اولنده اوله جنوبیه مثال بونک دخی میلی اون
 بر بوجق اولر غایت الارتفاع اتوزیدی بچقدراکسی جمع ایلد
 اکی سی ده جنوبی اولدغندن اتوری فرق طقوز درجه اولد
 اندنصکره بوقرق طقوز درجه طقساندن کیدر که قسطنطنیه
 نکل فرق بر درجه ^{عرض} بلد حاصل اولدی هر قنقی شهر که عرض
 مراد الونه بو طریقله عمل ایلیه سن مراد حاصل اوله **الباب**

السادس في معرفت نصف الفضله ونصف قوس النهار
والليل التي باب نصف فضله نك وكيم نك وكندرك نصف
قوس لرينك بلسي بياينه در نصف فضله ديوا اعتدال وقتك
نصف قوسيله اعتدال وقتدن غير نصف قوس نهارك
ما بيننده اولان تفاوته دير لر بونكر بلسك طريقي بو
كه خيطي درجه شمس اوزرينه قويب مري اوزرينه كنوز
نشانليه سن انك خيطي حركت اتدور سن تامري افق اوز
واقع اولج انك نظر ايلي سن اشفاقوس ارتفاع درجه لر
ندن خيطه خط مشرق ومغرب آرسنده قاج درجه وار
اول كونك نصف فضله سي اولر ودخي خيطه خط نصف
النهار آرسنده قاج درجه وار ايسه اول كونك نصف
النهار اول اولر شمس جنوبي برجلرنده اولج اولر
بويله اولر **مثلا** شمس عقب اولنده اولر جنوبي برجلرنده
در بونك نصف فضله سي اون درجه در نصف قوس
النهار سكسان درجه در **اقا** شمس شمالي برجلرنده
در

ربع دائره نك دخي معتدلي خط مشرقه قطع اولر طشره
چكش اولر اكثر ريعلرده ايله اولدي كي **س** اول وقت خيط
درجه شمس اوزرينه قويب مري اشفاق نظرينه ايندرب اوزرينه
نشان ليه سن انك خيطي حركت ايندريه سن تامري افق اوز
واقع اولج انك نظر ايلي سن اول ايتدك كي عمل كي اشفاقوس
ارتفاع درج اتدن خيطه مشرق ومغرب آرسنده قاج درجه وار
ايسه اول كونك نصف فضله سي معلوم اولد فضاكه طقسان
اوزرينه بولي زياده ايلسك اول كونك نصف قوس النهار حاصل
اولر **مثلا** شمس ثورا اولنده اولر كه شمالي برجلرنده بري
بونك دخي نصف فضله سي اون درجه نصف قوس النهار بوز
درجه در **س** قلبي دخي بوكه كوره قياس اولنه ودخي هر قفي
نصف النهار يوز سكسن درجه دن كيدر جك اولر سك
اول ديكدك نصف قوس الليلي حاصل اولر **مثلا** ثورا اولندك
يوز درجه نصف قوس النهار يوز درجه دخي قاتدك ايك
يوز درجه تمام قوس النهار حاصل اولدي وقس على هذا

اول اولر بوي

اول

نورانی

131

ارتفاع اول اول **ودخی** اشفاقوس ارتفاعك درجه لرندن
 خط قاج درجه قطع ایلدیه ظهر ایلد عصر که ارا سنده کچن
 دایری اول اول **ودخی** بودایری اول کونک نصف قوس
 نهاردن کیدرنه باقی قلوبه عصر که شمس غروبیه وارنج
 دایر اول **مثلاً** شمس ثورک اولنده اولدخی کون قطنطینه
 ربعنده انوزایکی بوجق منقطه اوزرینه واقع اولمشد ر قوس
 عمر اوستنه قونلدوغی وقت **پس** عصر که ارتفاعی اول کوف
 اول اولر ودخی اشفاقوس ارتفاعك آخرندن خط الی
 التي بوجق درجه قطع ایلشد ر اول کونک ظهر نندن تا عصر
 وارنج دایری اول اولر **ودخی** الی التي بوجق دایری ثور
 اولنک یوز درجه نصف قوس النهارندن کیدردک اول
 کونک عمر اولندن شمس غروبیه وارنج قرق اوج بوجق
 درجه دایری حاصل اولدی قلاننده بوکا کوره قیاس ایلد بو
 مثال عمر اول کوره مثالدر امامین قوی اوزرینه اولان
 عمر در که اکثر شهر اعظم لوده معمول به اولان بوعمر درو
 علی

على هذا **الباب التاسع** في معرفت دخول اول وقت
 وحصة الشفق والفجر طقوزنجی باب مغربك اول وقتی نه
 كرو در دخی شفقك و فجر كه حصه لر فی بلمسك بیافنده در
 اولامغربك اول وقتك دخولي شمسك صحیح چه هر بر شهر و ك
 افق مغربیدن غروبدر **پس** شمسك غروبیه دخی ك بلمسك
 الا آلات ارتفاعیه علمنده و عملنده زیاده احتیام ایلینر بلور
 لراجق **ودخی** شمسك غروبیه شرق جانبنده اشفاققدن
 ظلمًا ظاهر اولفله دخی معلوم در مادام که شمس تمام چه غروب
 ایلماش اولسه شرق جانبنده ظلمًا ظاهر اولمز ودخی شمسك
 طلوعی که ظلمًا نله معلوم اولر زیرامادام که غروب جانبنده
 دخی اینوب کتماشدر اول وقت معلوم اولنک دخی شمس
 طوغماش در دقت بریدر **پس** امدی شمس غروب ایلدو
 کی صحیح معلوم اولد قد نصیحه احتشام اذانی تأخیر اولنیه الا
 مگر که بلوتلو اولایاطومانلی اولاول وقتن بر درجه مقدار
 تأخیر اولنق احتیاطا قیرمز دیشلر فقها نکه دخی اتفاقا بونک

سما
وقت المغرب
 اول وقت الشمس
 اذا غابت الشمس عن
 الابصار في الارض
 المستوية التي ليست
 مخوفة بالجمال وان
 كانت مخوفة بها
 من جهة المغرب
 فنبوء وقت الى ان
 اقبال السواد من جبال
 المغرب بالخرق
 وقت المغرب بالجمال
 وكن قد يحجب الجبال
 في المغرب عن الجانب
 فاذا انبسط السواد
 المشرق فلما ظهر
 في الافق من جهة
 من الارض قد سجد
 من سبابها

اوزرینه در خصوصاً مبارک رمضان که افطار ایلمک بود و قته
موقوف در حضرت رسولک صلی الله علیه وسلم سنتی دخی بود که
افطار ایلمک غروب بند نصکره عجله اولنه حتی شفقند دیمشکره
مبارک رمضان شمسک غروب بند نصکره اذان بر درجه تأخیر
اتک بد منکر دند و دخی سنته مخالفه زیر اصوم افطار ایلمی
افطاری تأخیر اولنه سبب **پس** تأخیر اتک سنته مخالفه
سنته علیان بدع منکر دند دیدی اجلن اتوری اختام
اذانک وقتی خصوصاً بر مقدار تفصیل و یردم و دخی بوسبب
اولدیکه وقت اولنر اختام اذاننی یاز کونلر نده زیاده آچق
لق کونلر ده شمسک غروب بند نصکره اوج درجه مقداری تأخیر
ایلیوب اندن اذان او قسملر خلقک اکثری دخی کون و اریکن
اذان او قندی دیو موقتلی تجریمیل ایلر نمازی تأخیر ایلم
لر بر مقدار زمان در لر زیر وقتک احوالی بلینلرک
زعیمه شول قزللق که آچقلاق کونلری شمسک غروب بند نصکره
واقع اولر اول کتک کرک در که اختام اذانک وقتی اولادیر

بوند کتک آخری خودیتسونک وقتی کرمشدر بوسوز خطا
در **پس** معلوم اولنور که قطنطنیه ده یاز کونی اول اول
کونلر ده هیچ بر موقت یوقدر که شمسک غروب بند نصکره ایلمی
کچوب دخی اختام اذاننی ائوده بله خلقک دلندن قاجو
زیر اهل علمدن بعضی بو خصوصاً خلقه بله تابعلر در
اوقاتک حالی بلدک لرندن اتوری **پس** بو موقتلرک جکر کر
بونلرک النندن خون اولمشلر در اندن اتوری بو وقتک
خصوصاً در خصوصاً مبارک رمضان اول ایلمی جهان فخری
حضرت رسولک صلی الله علیه وسلم سنتی رعایت اولندغی
اچون و دخی علماک و فقهاک کتابلر نده یاز دقلری اوزرینه
عمل اولندغی اچون زیاده تفصیل و یردم تاکه بو علم میقاته
طالب و راعب اولنر مطلع اوللر و دخی سنت اوزرینه
اولنلردن اولب بو موقت طایفه سنه ارقه یردم اوله تاکه
جزیل و ثواب جمیل ایلمه مغنم اوللر آمین یا معین **و دخی کتک**
شفقت شفق دیو امین قوی اوزرینه افق مغربه شول

قزاقه دیرلر که شمس غروب اندکد نصکوه واقع اولر غروبیل
 بونک غایب اولسندک ما بیننده اولان مدته درلر اکثر معمول به
 اولان دخی بودر که شول افق مشرقده ارقوری طورن آیدنلغ
 دیرلر **جک حصه سی** دیو کندونک طلوعیل شمسک طلوعنک ما بیننده
 اولان مدته دیرلر **سی** بونلرک بلسنک طریق بودر که اولای **خطی**
 درجه شمس اوزرینه کتوب مرئی اوزرینه چکوب نشانلیه
 اندنصکوه خطی حرکت اندوره سن تاملر قوس شفقک **جک**
 هر قنقنی مراد ایسه اندک اوزرینه واقع اولج اندنصکوه نظر ایلیه
 اگر عملک شفق اچون اولج اولر سه خط قوس ارتفاعک اولندن
 قاج درجه قطع ایلدیه اول کونک شفقنک حصه سی اولر و اگر
 عملک **ج** دن اوزی ایسه خط قوس ارتفاعک اولندن **آخذة**
 قاج درجه کس دیسه اول کوند **جک** حصه سی اول اولر **مثلا**
 شمس بقدا اولنده اولدغی کون شفقک حصه سی قوسک اولندن
 آخذنن یکرم سکزد درجه بولز **سی** بو مثال کوره عملک صحیح
 مدرد کلدر امتحان ایلیه سن **الباب الاخر فی معرفت**
 السمیت

این کتاب
 در نجوم
 و جغرافیه
 و غیره
 مؤلف
 میرزا محمد
 باقر
 قزوینی
 است

السمیت من الارتفاع اونجی باب هر ارتفاعک سمتی بلسنک
 بیاننده در بونک طریق بودر که خطی درجه شمس اوزرینه
 کتوب مرئی اوزرینه نشانلدنصکوه خطی حرکت اندوره سن
 تاملر مقنطر اکند اولندن اول وقتک ارتفاعی مقداری مقنطر
 اوزرینه واقع اولج نکه فضل دایر باینده عمل ایلدو کک کی **اند**
 نظر ایلیه سن مرئی سموت اجزاسندن قاج سمت کس دیسه اول
 وقت اول ارتفاعک سمتی اول اولرودخی بوسمتک جهتی جنوبی
 و شمالی اولرلر اگر مرئی اول السمیت دن اچریه کردیه و اگر
 دخی ایر شم دیسه شمالی اولرودخی او یلدن او کردی اولان سمت
 شرقی دیرلر او یلدنصکوه اولان سمت غزی دیرلر **مثلا** شمس
 ثورک اولندن اولسه ارتفاع دخی اتوز درجه اول سمت
 جنوبی سی اون اوج دن اکیچک اولر **اما** ارتفاع اون ایکی
 اولسه سمتی بش درجه شمالیه در زیر ادخی دایره اول السمیت
 اوزرینه یتشدی مادامکه عملک مرئی دایره اول السمیت
 اوزرینه ایر شمشی اول بولنان سمت شمالی اولر **چن** عملک

مری دایره اول السموت اوزرینه ایریشه اول ارتفاعک
 اول وقت سمتی اولمز زیر شمالی دن جنوبه کجه کرکدر و قس
 هذا **الباب الحادی عشر** فی معرفت سمت القبلة اون برنجی
 باب شهرده سمت قبله چقار مسنک بیاننده در یونک استخراجک
 طریقی بودر که اولامعلوم اولمنی کرکدر که مکّه نک طولی قاج
 درجه در طولی مکّه یتشیدی درجه در عرض مکّه قاج
 درجه در عرض مکّه یکرم بوجقی درجه در ودخی اول قبله
 سن دیلدکک شهرک یعنی قطنطنیه اولدغی تعدیرجه طولی
 قج درجه در عرض قج درجه **در پس** یونلر بلند کدن صکره
 خیطی خط وسط السماء اوزرینه کتوره سن ودخی مدار حمل
 دن یقاروشمالی جانبنده عرض مکّه که یکرم بوجقی درجه
 در اول مقدار مقنطره صایوب مری اول مقنطره اوزرینه
 راست نشانلیه سن اندن خیطی حرکت ایقده سن تاقو
 آخذن مکّه ایل مطلبوب اولنان شهر طوللری بر یوندن
 کیدروب قاج درجه باقی قلدیه انک اوزرینه واقع اولج
 الله

اندن نظر ایلیم سن مری سموتدن نه سمت اوزرینه واقع
 اولدی ایسه اول دیلدکک شهرک سمت قبله سی اول اولر
مثلاً قطنطنیه نک سمت قبله سی **درجه** در ادرنه نک
 درجه در مصرک **درجه** در دمشق **درجه** در **در پس**
 عمک یونلر ایل امتحان ایلیم سن ودخی بلک دلسک هر شهرک
 سمت قبله سی نه جانبده در یونلر کسکر حالی وارد **در پس**
 ایلدی بویله اولدغی حالده نظر ایلیم سن اگر مکّه طولی و عرض
 مکّه اول قبله سن دیلدکک شهرک طولی برابر اولجق اولر
 ایکی دن حالی دکل بلک اول شهرک عرض یا مکّه نک عرضند
 جق اوله یا آزا اوله **اگر** طوللری برابر اولب اول شهرک عرض
 مکّه عرضندن چوق اولجق اولر سه عجمه موصول کی اولر
در پس اول شهرک قبله سی خط نصف النهار اوزرینه جنوب
 جانبنده اولر **اگر** اول شهرک عرض مکّه عرضندن آن
 اولجق اولر سه یمنده صنعان بویله اولدغی کی **در پس** اول شهرک
 قبله سی خط نصف النهار اوزرینه شمال جانبده اولر **اگر**

مکه ننگ عرضی اول شهر که عرضی ایله برابر اولجی اولرسه بو
دخی اگیدن خالی دکلدر یا اول شهر که طولندن مکه ننگ طولی
چوق اوله یا آزا اوله **واکر** عرضی برابر اولبد مکه ننگ طولی
مطلوب اولنان شهر که طولندن چوق اولجی اولرسه مغربه
فاس بویله اولدغی کی **پس** اول شهر که قبله سی خط مشرق
ومغرب اوزرینه شرقی جانبینه اولر **واکر** مکه ننگ طولی اول
شهر که طولندن اسک اولجی اولرسه هنده بهلوار بویله
اولدغی کی **پس** اول شهر که قبله سی مشرق ومغرب اوزرینه
غرب جانبینه اولر **واما** طولی و عرضی بری بریک مخالفه
اولجی اولرسه بوک دورت حالی وارد ریامکه ننگ طولی اول
شردن ارتوق اولب و عرضی عرضندن اسک اولایامکه ننگ
طولی اول شهر که طولندن اسک و عرضی عرضندن ارتوق اول
ویلخود مکه ننگ طولی دخی عرض اول شهر که طولندن عرضند
اسک اوله یا خود مکه ننگ طولی دخی اول شهر که طولندن
عرضندن ارتوق اوله **پس** ایمدی اگر مکه ننگ طولی اول

شهر که طولندن اولبد ^{ارتوق} عرض عرضندن اسک اولجی اولرسه
دارالاسلام سلطنت قطنطنیه بویله اولدغی کی **پس** اول
شهر که قبله سی جنوب جانبینه خط نصف النهار دن شرق طرفه
اولر **واکر** مکه ننگ اول شهر که طولندن اسک اولبد عرضی
عرضندن ارتوق اولجی اولرسه عمان قصبه سی صبحار بویله
دخی کی **پس** اول شهر که قبله سی شمال جانبینه اولان خط نصف
النهار دن غرب طرفه اولر **واکر** مکه ننگ طولی دخی عرض اول
شهر که طولندن و عرضندن اسک اولجی اولرسه بغداد بویله
اولدغی کی **پس** اول شهر که قبله سی جنوب جانبینه خط نصف
النهار دن غرب جانبینه اولر **واکر** مکه ننگ طولی دخی عرض
اول شهر که طولندن و عرضندن ارتوق اولرسه حبشه ^{خط}
بویله اولدغی کی **پس** اول شهر که قبله سی شمال جانبینه اولان
نصف النهار مشرق طرفه اولر **الباب الثاني عشر**
اخراج الجهات ونصب القبلة اون ایکنی باب جهات اربع جهات
سنی و دخی قبله نصب ایلمه سنی بیان ایدر بونکول طریق بودر

دلگه وقتك ارتفاعك سمتی بلبه سنگه سمت بابنده بیان
 اولفند رودخی خیطی اول سمت مقدار قوس ارتفاعك اوزرنه
 وضع ایلیه سن وضع ایلمک طریق ایکی دن خالی دکل یا قوس ارتقا
 عك اولندن وضع ایلیه سن یا آخندن **اگر** اول دلگه وقتك
 سمتی شرقی جنوبی اوله یا غزی شمالی اوله اول ایکی وقتده خیطی
 وقتك سمتی مقدار قوس ارتفاعك اولندن وضع ایلیه سن **والر**
 وقتك سمتی شرقی شمالی اوله یا غزی جنوبی اوله اول ایکی وقتك
 خیطی وقتك سمتی مقدار قوس ارتفاعك آخنده وضع ایلیه سن
 اندنضکوه خیطی بر مقدار مومله اول سمت مقدار درجه نکل
 اوزرینه بر کده سن که پرندن ایو لیه اندن ربع دایره بر دوز
 ده دوزیر اوزرینه وضع ایلیه سن بر وضعکه ربع دایره نکل
 کناری افق جاننده اوله ودخی ربع مرکز شمس طرفنده اوله
 اندنضکوه بر خیطه شاقول آهه سن شمس ربع مرکز ^{بیشده}
 بر الوکله صالندور سن و اگر بر الوکله دخی ربع دایره ^{بیشده}
 آزا زدندور سن اول صالندان خیطک کوکله سی ربع دایره نکل

مرکزی اوزرنه او غریوب پرکنش خیطک دپدزا اوزرنی راست
 اورتنجه **پس** امدی بویه اولدغی تقدیرجه ربع دایره جهات
 اوزرنه وضع اولش اولر **اما** شول خط که سمتک عددیله
 ابتدا ایلدوکل اول خط خط مشرق و مغرب دیر لر اول خط
 خط نصف النهار دیر **پس** امدی اول ایکی خطک هر ^{سی}
 اوزره تاجیهات اربعه حاصل اوله ودخی اول ایکی خطک تقا
 طعنندن دورت ربع حاصل اولر اول درت ربعک بر ربعه
 شرقی جنوبی درلر و بر ربعه غزی جنوبی درلر و بر ربعه
 شرقی شمالی دیر لر و بر ربعه غزی شمالی درلر **پس** امدی مک
 شرفها الله قنقی ربع دایره نکل اوزرنه وضع اوله بودضعکه
 ربع دایره نکل خط مشرق و مغزی استخراج اولن خط مشرق
 و مغرب موازی اوله ودخی ربع مرکز و اول ایکی خطک
 تقاطع اندوکی نقطیه اولمق کرکدر ودخی ربع خط مشرق
 دن سمت قبله مقداری خیطی قوس ارتفاع اوزرنه وضع ایلیه
پس امدی بو تقدیرجه خط سمت قبلیه مطابق کولم اولش

در قبله دخی قوس ارتفاع طرفه اولی **پس** ابدی قسطنطنیه
 ده ربع دایره شرقی جنوبی اولان ربعه وضع ایلمک کرک
 درودخی مرکزنی الی خطک تقاطعنده راست لشد قدضکره
 خط مشرق و مغربدن سمت مکّه مقداری که افق سکر درجه قوسی
 ارتفاع اوزرینه خطی وضع ایلیه سن بوتقدیرجه خط سمت
 قبله مطابق اولدی قبله دخی قوس ارتفاعک طرفه واقع اولد
 تمام عرض مکّه تمام عرض مصر تمام عرض مصر
 عرض قسطنطنیه تمام عرض قسطنطنیه عرض شام تمام عرض شام
 تمام عرض حلب تمام عرض حلب طول مکّه طول حلب
 طول قسطنطنیه عرض ادرنه طول بروسه طول ادرنه

اقليم اول

میل	۷۷۳	حبال	۳۲	نهر	۲۲	مدینه	۱۰	ساعت	۱۰	اقليم رابع
میل	۷۷۳	حبال	۳۲	نهر	۲۲	مدینه	۱۰	ساعت	۱۰	اقليم ثالث
میل	۷۷۳	حبال	۳۲	نهر	۲۲	مدینه	۱۰	ساعت	۱۰	اقليم ثاني
میل	۷۷۳	حبال	۳۲	نهر	۲۲	مدینه	۱۰	ساعت	۱۰	اقليم اول

کروند قبله بلد
 جرات اربعه بلد
 ظل مقیاسه طریقی
 مری دخی خط
 اوزرینه وضع
 اندنصکره اول قوس
 تمام عرض
 درجه صیانی
 اوزرینه خط
 عرض قسطنطنیه
 ابدی دخی خط
 اول مقدار ارتفاع
 بر مقیاس اول
 در قبله

اقليم

میل	۷۷۳	حبال	۳۲	نهر	۲۲	مدینه	۱۰	ساعت	۱۰
میل	۷۷۳	حبال	۳۲	نهر	۲۲	مدینه	۱۰	ساعت	۱۰

ساعات نصف قوس النهار فی اول البروج بیان ایدر
 جدی دلو حوت حمل ثور جوزا سرطان
 دکت و مد ۵۰ ۵۰ ۵۰ ۵۰ ۵۰ ۵۰
 ساعات نصف قوس النهار مع اتمام اللیل فی اول البروج
 جدی قوس عقرب میزان اسد سرطان
 دکت و مد ۵۰ ۵۰ ۵۰ ۵۰ ۵۰ ۵۰
 ساعات نصف قوس النهار مع تمام اللیل در شرف شمس
 تمام دور کد
 نصف النهار کد
 شرف شمس اخذ اولجق موضع

در عمل ارتفاع آفتاب در وقت عصر میل اول جز آفتاب بکیرم و تمام
 عرض بلد جمع کنیم در برج شمالیه و تفاضل بکیرم در برج جنوبیه
 حاصل شود یا باقی ماند تمام انرا بکیرم و ظل او ظل فیه زوال
 و یک قامت مرفوع مرتبه بر فی زوال افزایم حاصل را از جدول
 ظل بکیرم ارتفاع عصر باشد قوس ارتفاع عصر است

در واقع اولی استریمیک مهر سیزده
 در وقت عصر کد
 در وقت عصر کد
 در وقت عصر کد

معرفت ساعات زمانیه اگر ربع یوزده ساعات زمانیه
 موضوع اوله یعنی قوس عمر دن اچروده آتیه قسمدر یعنی
 هر قسمه بر ساعت اعتبار ایدر نصف نهاره وارنج دو کند و
 کنلین بعد الزوال بینه عکسی اعتبار ایدوب غروب دکن اون ایکی
 ساعت تمام اولر اگر دلسک کم ساعات زمانیه دن نه چکی
 بله سن اول موضوع اولان خطله کوکدر کم جزء شمس بکن
 ارتفاع اله سن بعده اول ارتفاع الدنگ مقدار اول افق
 دن مقنطره صایوب مرء اوزرنه وضع ایده سن اول
 موضوع اولن ساعات زمانیه نک خیط چنی قسمی قطع
 ایلدی هر قسمی بر ساعت اعتبار ایدوب بو ور در و یاسن
 مثلا شمس قوسک آتی سنده یکن قبل الظهر ارتفاع الدق
 اون درجه اونچی مقنطره اوزرنه وضع اتدک بعده یقار
 وضع اولان ساعات زمانیه نک اجزاسنه نظر اتدک کو
 دیکیم خیط ایکی بقی قسمی قطع اتش پس صبا حدن اول
 دمه ایکی بقی ساعات ساعات زمانیه دن بکشم دیو قیاس
 ایلدی

۸
 ۴۵
 ایل اعتبار اتدک اگر بومثال بعد الظهر اوله ایکی بکوه آتی
 دخی زیاده ایدوب سکر بقی بکشم دیو اعتبار ایتدک **عصر**
آفاق که ربعه اولر اتدک عملین بلدر اگر دلسک کم اونکه
 بله سن کرکدر که اول قوسدن اول کونک غایت ارتفاع نقدر
 ایسه درجه صایه سن اول قوسدن خیطی اوزرنه قویه سن
 نظر ایده سن عصر آفاق نک درجه لرندن خیط نقدر درجه قطع
 ایدرسه اول کونک اول قدر ارتفاع قلد غنلین عصر اولی
 مثلا هر کونک غایت ارتفاع بلمک دلسک قاعده کلیه اولدی
 میل شمس بله سن شمالی در جنوبی در اگر شمالی اوله میلی تمام
 عرض بله زیاده ایده سن اگر جنوبی اوله تمام عرض بلد دن
 نقص ایده سن باقی نه قوسه اول کونک غایت ارتفاع در
 قوسک اوننده غایت ارتفاع بکرم آتی درجه خیطی اوزرنه
 اتدک عصر آفاق نک درجه لرین دن خیط اون سکر درجه قطع
 ایلدی بلد کلم اول کونده اون سکر درجه ارتفاع قلد و غنلین
 عصر اولکی وقتی در ربعه درجه شمس مقنطره موضوع اولمش

قوس عمار وزر نه وضع انك همچنان آند دخی اون سكرنجی منطقه
 اوزر نه واقع اولدی اكسند دخی علی بر بر نه موافق در شومیه ^{فعل اوله}
 غروب بدن کجی و طلوع باقی قلاتی بلد زر اگر نه وجه بلد نور در سیک ^{در معرفت مطالع بلد}
 درجه عشمک قاجیه انک نظیرین کوره سن مطالع نظیری
 درجه ایسه حفظ ایده سن اندن صکره قنق کوب خیطه کلور
 انک مطالع اوزر نه یازده سن نظیرنک مطالع التنه یازده سن
 حساب ایده سن باقی نه قالور سه غروب بدن کجی اولد و دخی عرض
 بلد کجی ایسه اوج یوز آتشی زیاده ایلدک حساب انک باقی
 نه قالور سه طلوع اول اولر مطالع فلکیه مطالع کوبدن نقص ^{ایدرک}
 باقی نه قالور سه زوال مطالع فلکیه دن نصف النهار نقص ایدرک
 باقی نه قالور سه عرض بلد در سمت الکتاب کتبه علی بن رضوان ^{۱۰۳}

بعد مطالع کوبی
 نظیر درجه عشمک
 نقص ایده سن

یا معر و تمام الشهر و نقصانها اذا طلوع الفجر فی يوم السبت
 وعشیرین قبل الفجر والشهر تمام و اذا طلوع بعد الطلوع الفجر
 فالشهر ناقص فان طلعا جميعا وقتا واحدا وانظر
 فان كان الفجر الشمال فالشهر تمام وان كان الجنوب
 فالشهر ناقص من الصلال مست

حرکت کو اکثراً بابۃ منہ شمسیہ الیہ عام دورتی : ۳۵۲۰
 منہ قطع ایدر بقرب ۷۰ میلہ ۱ درجہ قطع اتمک جابی
 اوزن

جهان بد باغدر آرايشي چو
اچنه کيم نکل آسايشي يوق
اچند خرم اولسه بدوم آدم
يک يک يک چکن خرنيله ماسم
يونک يک حفظ الّا حق حال يوقدر
بدون يک کينه دادي دالي يوقدر
حفظ عرب جد غم طبع روم رباغي کشيده اولسه اولور اهل علوم

حقایق که سخن کم قوت دکل
آلای عرفان سی او نور دکل
ابشار اگر چه در فی سبک تابدر
ادر الی اولی سینه حیات بر

قاعدة معرفة خسوف القمر
ان كان يقع في شهر ربيع الثاني انت فيه اولاً اذا اردت ذلك فاعرف عرض
المكان عشر من تاريخ ربيع او غيره فان كان لا عرض له فاعرف انه ينحسف في ذلك
وان كان له عرض اكثر من جزء واحد واربعة دقائق فانه لا ينحسف في ذلك الشهر
اقل من ذلك فانه ينحسف في الحالة والله اعلم واحكم فايده في معرفة خسوف القمر
يقع في ذلك الشهر الذي انت فيه اولاً واذا اردت ذلك فاعرف عرض العرض في
الربيع والعشرين من الشهر العربي فان كان لا عرض له فان الشمس تنكس
لها في العرض فاعرف جهة العرض هل شمالية او جنوبية فانه كانت شمالية
اقل من جزء واحد وسبع وثلاثين دقيقة فالشمس لا تنكس وان كان

[The manuscript page contains dense handwritten Persian script in Maghrebi style.]

علا ب الخلوفا نده و در دستگیره
اول کونی خواله غزه پیدر آبچی کونی جادی الازبه
غزه پیدر اوبچی کونی صغیر و جبه غزه و در دبی
کونی ربیع الاول و دبی الحی میخوده در سنجی کونی مضبان
غزه در البتجی کونی ربیع الخزان و در مضبان غزه و در دبی
جادی الازبه غزه و در ۲۵۵۲

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين والقلوة والسلام
 علي نبينا محمد وآله اجمعين **بعد** بوساله امطرا
 بك علمك تنكني بيان ايدريكم درت باب از نه
 اما اول امطرا بك اكنونك اسمالين بيات
 ابدلوم **اول** امطرا ب او رتسند اولون
 د لوكه قطب و مرکز ديرلر و اولد لوكه كين بجه
مخورديرلر و اول محور كين **فكر** مچ **پوله** فلسي
 ديرلر و محور ك د لوكه كينه **فرس** ديرلر و دني
 اصطرا بك كنارند د ابره اوزرند بيش قيمت
 اولوب عذري ياز مشدر **الاجرة** ديرلر و اول
 دكري د ايريه خلقه **ديرلر** و اول خلقه پاشمشدر
 الكا امة ديرلر يعني صحيفه انوك ايجنده دن و اول
 كم خلقدن طشه چمشدر بقارويه الكا كوسي

ديرلر شولكه د و كنه ايكه كيك كوسي چمشدر الكا
 عرويه **ديرلر** و اول كه عرويه چمشدر الكا خلقه **ديرلر** و خلقه
 كين ابرشتم علام **ديرلر** يعني اصطرا بوي انوكلم اصارلر
 و اول خلقه كين ابرشتم شرابه دني **ديرلر** و شول
 صحيفه كم اصطرا بوي اوكتنده صباره باره الكا
 شبكه **ديرلر** و عنكبوت **ديرلر** و اول د ايريه كم
 عنكبوت اوزر نه بزم مشدر برو جلد در الكا
 فلك البروج و **منطقة** البروج **ديرلر** و شول
 خطكم منطقه د بروج كسر محل اولندن مزلن
 اولنه وارنج الكا عموه فلك معدن النهار
ديرلر و دني شول كرمه او جاري سورجه
 شبكه واردر الكا شظاياي كوكب در لريعي
 بليز شظاير مي ديمك اولور زير كه بليز لاند
 مركز اولمشدر فلك بروجند دني شول منطقه
 د ايريكند حدي اولنده سورجه طشه چمشدر

يا خوه الله بقی اوز رنه و شرسه اول ظل اقدامدر
 اگر التمش جزا اوز رنه و شرسه اول ظل کیندر و وفی
 ظل مستعمل در و وفی اگا نصف قطر و این در ربعه
 و اینونک با ربع قطریه مقدار در و اگا شخصی طویل در لر
 اول ظل که اصابع در اول بر قوش میخدر بره
 دکر لر بر قارش اون ایا بر مق الور انوکچین
 اگا ظل اصابع در و وفی اول ظل که اقدامدر
 آبی کم بره دکر لر آدم بر یونیم اوز رفت شیش
 رسنده جوز بلندر میخ کبه اولور اول میخ
 کم بره دکر لر مقصود لر انوک کوکس
 بیکدر کونش طوغب تا با تنجه بو ظل که
 اقدامدر بدی یا خوه الله بقی آریو اولور
 زیر که هر کشک بوی کند و یا غیله بدی یا خوه
 الله بقی اولور و هر کشک قوش کند و بر غیله
 اون ایا بر مق اولور و شول ظل کیندر در لر

اول منحل اوز رنه تمام و این قطر نیک
 اولور زیر که تمام و این فلک اوج یوز
 التمش در ربع و اینی طوقسان و جلد
 تمام جیبی التمش در ربع اولور اول ربع قوس
 کم طوقسان در ربع التمش جیب اولور اگا ربع
 و اینی قطری در لر و شخصی طویل در لر
 و اول مذکور ظل ایا در لر یا ز لور اصطر
 بو ظل مسبوط و مستوی در لر شول ظل کم یعنه
 میخ کبه بر یوزنده موازی افق اوز رنده
 و کلمش اوله کونش طو لو بقی اول میخ طوق
 ظل اوزا نور و بره طوشا رسه انوکچین ظل
 مسبوط در لر و ارتفاعی برابر یوز میخون
 مستوی در لر و شول میخ کم و یوزا اوز رنده
 بر کیندر کونش اگا طوقسان ظل اشغال و ش
 ظل معکوس در لر و اول کیندن انرا اول

کم کونشک و یلدر که ارتفاعند **ادبجی باب**
کونش و رج است بر آب اتکل بیلدر یعنی موافق
اولسه اصطراب قسمتند **در دخی باب**
مقنطرات و رجالین معدل لیدوی و زنگ بیلدر
مورف اولسه اصطراب قسمتند **بشیجی باب**
طالع و رجین معدل لیدوی و زنگ بیلدر
مورف اولسه اصطراب قسمتند **البجی باب**
فلک بورجین و وریئرین بیلدر
یعنی کونش و یلدر و غدغی و قن ارتفاع
و قن مکن هر نه کجه اکامایئر در و ارتفاع
باندوغی و قن مکن و مخی کجس مستوی و مقوی
و زمانه بیلدر کونش و یلدر و غدغی بیلدر و
ارتفاع بیلدر و ارتفاعدن طو لنجم دکن **یدخی**
باب کجس ساعات زمانه بیلدر کونش و یلدر
ارتفاع مکن و ارتفاعدن طو لنجم دکن و کوندر

سکرنجی باب زمانه ساعتین و کورین قن صحیح
کلسه اصطرابه انالیه معدل لیدوی و صحیح ایدر
طالع و تدوین و لایه و زنگ بیلدر
طوقوزخی باب کونش میلین بیلدر شمال و جنوب تقد
ادبجی باب یلدر که بعدترین بیلدر معدل النهار
اویجی باب یعنی محل یزلندن **اوه** **البجی باب** یلدر و قن و
ایله طوغب قن ورم ایلم کوک اورتاسه و قن
ورم ایلم طلوز آنه بیلدر **اون** **ادبجی باب** کونشک
و یلدر که تعدیل نهارین بیلدر **اون** **ادبجی باب** کونشک
و یلدر که قوسارین بیلدر کجارها و کوندر لیده
اون **بشیجی باب** خط استواریه قن اقلیم مطالعن
اصطراب یک قن صحیفند و لساگرانی بیلدر
اون **البجی باب** بریل طالع بیلدر
بریه آرم کجه یکه یلم مکن آنه بیلدر **اون** **یدخی باب**
بوییل طالعندن **اوه** **سکرنجی باب** فی طوغد و غن و شفق

طولند و غن بیدر او نه **طغوز پنج باب** نصف نه رخطن بیدر

یکم منجی باب ارتفاع طلا درین بیدر **یکم منجی** برنجی

باب اندک اوله و اخر وقتن بیدر عن

یکم منجی باب عمود و میار و منار لر و انجار ارتفاع

بیدر کم دیکندن طاش بلا غتی ایسه دینه نوشته

یکم منجی باب شول شخصار ارتفاع بیدر کم دیکندن

طاش بر قسار دینه و شکله امکان اولیه **کله که امدی**

اولی فصل شمسک و بیدر لر **ارتفاع** بیدر

و غنی بو که بازر نه کم و ار رایسه چن دلسک بوندور

نسار که ارتفاع دلسک اصطر لایه رایغ الوکه

الوسن اصاسن و ارتفاع کونسته دوندرسک

و عضاده صوله الکیا صاغ و صوله دوندرسن ار

تفاع در جاکه اوزرنه حتی که عضاد نک هدنی

کونسته برار اوله تالم یقار و غنی هد فک دونه

کن اشفاد لوکدن چقه عضاد نک بلایه اول

حینه فنی درجه طور که اکا کونش و بیدر ارتفاع

هرقی در لر بیده مشرق اولندن بشش صیاسن

عضاده و کن اکا کونش یا خوف بیدر نصف نه رخ

خطی مشرق ار اکنده اولسه اکا ارتفاع شرقی

در لر **و اک** کونش و بیدر کم ارتفاع اولدر

مغریله نصف نه رخط ار اکنده اولسه اکا ارتفاع

غزیه در لر **و اک** بلوت اولوب کنش قرصی لند

کور نوره اصطر لایه اصافیان بر کوزله یومن

و عضاده صاغ صوله دوندرسن حتی کم کونش قرصی

کور نه و عضاده یا شی فنی درجه و رقع اولور

ارتفاع اولدر و بیدر لر و عموم لر و میل لر

و رغا جاکه و و مر کاکه و منار لر و دیور لر

ارتفاعی بوز سمه لنور جمیع سیه و استلوم **و اک**

و اک کم بو ارتفاع اولدر کون از اولور

شرقیه در غزیه در بلوت کونش نصف نه رخطه

بلوت

یقیناً اولیٰ کوز و دست کم غایت یقیناً اولیٰ ارتفاع
 از دست حفظ لایسن بر لحظه اکلانیت ین بر دفع
 ارتفاع لایسن اگر کنی ارتفاع اولیٰ از اولیٰ
 اولیٰ ارتفاع غریبید اگر کنی اولیٰ لکدن جوغ
 اولیٰ اولیٰ ارتفاع شرقی **و الدلی**
 غایت ارتفاع لایسن کونشی و یلدر لایسن حتی کم
 زواله یقیناً کم ارتفاع لایسن بقدر درجہ حفظ
 لایسن اگر ارتفاع شرقی لایسن و فعاتله اگر
 کنی ارتفاع لایسن اکلانیت اولیٰ لایسن غایت
 ارتفاع **الکلی باب** ارتفاع لایسن طالع یقیناً
 یلدر کونشدن و یلدر لایسن ارتفاع لایسن بقدر درجہ
 حفظ لایسن ارتفاع شرقی لایسن ارتفاع لایسن
 مقنطرات صیاس ارتفاع مقدار رخ هر نوبت
 مقنطرات آند هر کت به علامت لایسن و کونشی
 قنقی بورجه قنقی درجہ لایسن عنکیوت

منطقه

منطقسند و بورجه لایسن اند دنی علامت لایسن
 بعد عنکیوت دندر لایسن کونشی درجہ لایسن
 متن مقنطرات علامت لایسن اوزر نه کونشدن
 حتی کم منطق اولیٰ بعد لایسن شرقی نظر لایسن
 قنقی بورجه و قنقی درجہ لایسن شرق اوزر نه
 دوشمدر اولیٰ بورجه اولیٰ درجہ طالع لایسن
 ارتفاع و قنقی طالع لایسن یلدر لایسن طالع دنی بورجه
 بولنور و لایسن و لایسن **او جی باب**
 کونشی درجہ لایسن لایسن لایسن لایسن
 لایسن لایسن لایسن ارتفاع لایسن و
 دنی لایسن درجہ لایسن کونشی لایسن لایسن ارتفاع
 شرقی لایسن لایسن یعنی نصف نهار خطی لایسن شرق
 لایسن شرقی مقنطرات لایسن قنقی لایسن
 اوزر نه قنقی لایسن کونشی یا خوف یلدر ارتفاع
 مقنطرات لایسن غنقی مقنطرات اوزر نه قنقی لایسن

اوزرنه حجره در جابر نده علامت ایدین بعد مقنطرات
 ارتفاع اوزرنه قویان اول در ربع اکا کونش رشتند
 اندن صا که ضرب ایدین کنش شول در جنبه کونش
 اکا ایو مامدر اجزای اصل و بهر نیم خارجین اوله
 اکا اجزای تعدیل در لموری عنکبوت لم اوله علا
 متدن یکا و ندرسن حتی موری یزندن افرای تعدیل
 قدرجه کده کونش در جنبه اول وقت کلور مقنطرات
 در جنبه اوزرنه دوش ل نوک اوزرنه علامت
 لیدوب صقله اشیو متال اوزرنه فرض ایلوم که
لو صحیفه ثور بور جنبه اوت الیه در جنبه
 ارتفاع لثیه **مکد** در ربع شرقی ثور بور جنبه **س**
 در جنبه قویالوم **مکد** مقنطرات اوزرنه زید که
س یا قنذر **م** در ربع و موری علامت ایدیلوم
 اجزای حجره ده بعد ثور بور جنبه **م** در جنبه قویالوم
مکد مقنطرات اوزرنه موری یزندن **مکد** **مکد**

زایل

زایل اولور اکا اصل در لم بعد ضرب ایدیلوم
 ایکه در ربع لرون سکندر ربع ایله اوت الیه در جنبه
 فرض لند که ثور بور جنبه **د** **له** در ربع و موری
 حاصل اولور که لثیه قسمت ایدین بر بوجی در ربع
 یق سسه اکا اجزای تعدیل در لموری اوله علا
 یکه بر بوجی در ربع و ندرسن ثور بور جنبه اوت الیه
 در جنبه یکا موری ورت ارتفاع و ثور منطبق اولور
 بعد اوزرنه علامت ایدیل ثور بور جنبه در جنبه
در ربع **مکد** مقنطرات در جابرین بحر ایدیل
 معدل ایدر موافق لوطیه کونش در جنبه شول
 مقنطرات اوزرنه قویان کم ارتفاعدن اوله
 و موری علامت ایدین حجره در جابر نده بعد کونش
 در جنبه و ندرسن شول ارتفاع اوزرنه کم ارتفاعدن
 جوع اوله بعد موری یزندن تقدیر لثیه اکا افرایه
 اصل در لم بعد کورسن ارتفاع اوله ارتفاع ایدیلند

متدن

نکه وار ارتفاع کم از توقع قدرایسه ای جزای
 اصل ضرب ایسر و البته قسمت ایسر نکه قسمت
 حاصل اولی که ای جزای تعدیل و در بعد
 کونش و در حین ارتفاع اوزر قویاست **اشو مثال**
 اوزر فرض ایلولی که کونش **لو** غرض صحت
 ثور بوزن **ح** در حین و ارتفاع **کو** در کونش
 و در حین **کد** مقنطرات اوزر قویالو و موریه
 حیدر. علاقت ایلولی بعد کونش و در حین **ل** در
 مقنطرات اوزر قویالو موریه حیدر علاقت
 اتد که نظر اند که موریه یزند بدی بوجی و در کونش
 ای جزای اصل و در بعد ضرب ایته که شیاع کم فضلی
 بوزر **د** یکم البته ارتفاع ثور بوزن که ارتفاعی
 بوزر **د** در حیدر بدی بوجی و در حین ضرب ایته که والیه
 قسمت ایسر نکه حاصل اولی که ای جزای تعدیل و در
 بعد. موریه یث و در حین اول علاقت و بکاوند

کد

ثور بوزن که اون ساکن در حین کم کونش و در حین
 یزیدر ثور بوزن حیدر. یکم البته ارتفاع اوزرینه
 و شب منطبق اولی مقنطرات و در حین و در
بشیعی باب طالع و در حین کسورن بعد ایله
 و ذاتی که بلدر موارف اولیه اصل و در حین
 الی نطق فلک بوزر و در حین و در حین و در حین
 خط و در حین. قسمت اند. اول نقطه اوزر علاقت
 ایسر و در حین موریه حیدر علاقت ایسر بعد
 قیاس اولی در حین کم منطقه قسمت اند کم طالع و در حین
 کجدر افق مشرق اوزرینه علاقت ایسر بعد
 موریه اوزرینه علاقت ایسر کوزر کم قدر و در حین
 کمتر هر نایسه ای جزای تعدیل و در حیدر طالع
 اول و در حین قویالو مشرق افقی اوزرینه منطقه فلک
 بوزر حیدر طالع و قسمت اند ای جزای و در حیدر بعد
 کوزر موریه و در حین و در حین و در حین و در حین

ثور

اجزای اصلی در این الیه ضرب ایست اجزای اصلی
قسمت ایست قسمت در چنانچه طالع کج کو یک درم اوزرند
زیاده ایست هر یک اول درم معادل در طالع کج
اوزرند منطبق اولی در **استو مثال اوزرند** عرض میزند
کونش ثور که اوزرند در چندان بود اوزرند در
اوزرند در مفضل اوزرند فوق مشرق افق اوزرند
در نقطه و کدی فلک بود چندان جوزا بود چندان اوزرند
در جیب اوزرند در جیب در اوزرند اول افق مشرق
اوزرند در نقطه و کدی اوزرند در جیب اوزرند
و موریه و فی علامت ایست که اجزای جوده بعد طالع
جوزا در چندان مشرق افق اوزرند فوق موریه
یونند اوزرند در کدی بود اجزای تبدیل در
بعد جوزا بود چندان اوزرند در جیب جوزا بود چندان
مشرق افق اوزرند موریه یونند الیه درم کدی
بود اجزای اصلی در این بعد اوزرند در جیب الیه

ضرب ایست و اجزای اصلی قسمت ایست که اوزرند در جیب حاصل
اولی بود اوزرند در جیب جوزا بود چندان اوزرند
سیل زیاده ایست که جوزا بود چندان اوزرند
طالع معادل اولی **البته باب** و اثر بلدر
کونش طوعب و یلدر طوعب با تدق که وقت در ارتفاع
السن و قته دکن اگر در کج کونش یا فوه یلدر
شظیه سن ارتفاع قدری مفضل اوزرند قویان
موریه علامت ایست جوده بعد غلبه قویان و در
مغرب در مشرق طرفه حتی کونش یا فوه یلدر
مشرق افق اوزرند دوشه کورس موریه علامت
یونند قدر کمتدر بعد اجزای جوده در چندان
صیان موریه و کج قدر و در ایست اوزرند در
کونش یا فوه یلدر طوعب و کدی یا فوه با تدق ارتفاع
وقت و کج اگر کجیسه کوب و یلدر شظیه سن ارتفاع
اوزرند قویان مفضل اوزرند و موریه اوزرند

علامت رسیدن و غلبوت توالی بروج اوزر نه و ندرین
 کونش و رجسدر نظری مرق اوفقی اوزر نه منطبق
 اوله و کورس کم موریه پرندت نقد درجه کمتر اگا
 وایز می بر ارتفاع و قته و کز اولقدر درجه کمتر
 و یا غلبوت خلاف توالی اوزر نه دند است حتی
 کم و نه یلدر شطیسی باشد مغرب افقی اوزر نه
 و ت منطبق اوله و کورس کم موریه نقد و یه کیر
 اجزای مجزوت اکا وایز و رز فلک بود یلدر
 باند و غی و قدرت ارتفاع و قته و کز وایز و رز
 ها اوف بشت و رجه ساعت مستوی اولور و هر درجه
 هرت دقیقه اولور **بدیجی بامی** ساعت
 زمانیا یلدر ر کدن و کوند زمان ارتفاع و قته و کز
 و و فی مذکور ساعت که اجزا لرین یلدر کونش
 و رجس یا خوه یلدر شطیسی ارتفاع مثل اوزر نه
 قیاس منقطه انده بوده نظر رسیدن کونش و رجس

نظریه **اگر** کوندز ایسه کونش له علی **اگر** ایسه
 کوکب الثابت یله نظر ایدز ساعت زمانیه و معوج
 خط انده اوزر نه یا خوه ار اکنده ه نقد رسا
 ایسه اول ساعت زمانیتدر کم کوندز و ن کندر
 ارتفاع و قته و کز **اما** اجزای ساعت بلک انشک
 اول ساعت وایز سنک اوله قیلین و رجه شمس
 و موریه اوزر نه مجزده علامت رسیدن و غلبوت
 و ندر رسن کونش و رجسک نظری اول
 ساعتک اجزای دایر سنه کلا علامتدر موریه
 و کز قیاسن نقد و رجسبه اجزای مجز در هاند
 اول اجزای سدر اول ساعت زمانیتک کم کوندز و ن
 کندر **اگر** کونش و رجس و شمس زمانیه ساعت
 اوزر نه اول ساعتک کدن کچندر و ا قماشوله
 ساعت زمانیه کم عضاده اوزر نه یا یلدر ف ساعت
 کچندر ساعت زمانیتدر عضاده اول کونک غایت

ارتفاع اوزر نه قیاس و کونشی یوزنه و ندرین
 حتی کم هدف کو لکسی عضاوه اوزر نه و شنه منطق
 اوله نظر ایدن هدف کو لکسی اوجهه فنی ساعات
 اوزر نه و کثیر **اگر** نصف نه ارون اوله کونزون
 اول وقت مکن اول و کلور ساعت **و** **الریف**
 نه ارون مکه ایسه کونشی بتماعنه اوله ساعت قلندر
کونشی **کسور** ساعت معادل لکدر
 اگر ساعت صیح تمام اولسه **و** **اگر** کونشی درجی نظیری
 ساعات خطای نیک اورتا لکده و شنه موریه افرای
 حی مفا ایدن بعد کونشی درجینه نظیری درجینه
 ایکنی ساعت اوزر نه ایلدن کورس کم موریه بیدن
 نذر قدر کمتر اجزای مجرده لکا تقدیل و لینه
 موریه علامت ایدن اجزای مجرده بعدینه کونشی
 نظیری درجی ساعت اوله قیاس کورس موریه
 بیدن نذر کمتر اگا افرای اصل هر لکده

نشان

افزای تقدیل افرای اصل قیمت ایدن کورس نکم
 قیمت در حاصل اوله ایکنی ساعت اوزر نه زیاده
 قلدرن ایکنی ساعت زمانیه حاصل اوله اشیقا
 مثال کبی عرض **لو** صحیفنده کونشی ثور که اون
 ساکن درجینه فرض ایتده و یونی اون ساکن مقنط
 اوزر نه قوف درجه کونشی نظیری اوله ایکنی
 ساعت لور تالکده و کندی و موریه علامت ایتده
 بعد کونشی نظیری درجی ایکنی ساعت آخره
 کتور که موریه بیدن اون درجه کندی بوکه افرای
 تقدیل وید که بعد کونشی نظیری درجی اوله ساعت
 آخره و نذر که موریه بیدن اون درجه کندی
 بوکا افرای اصل صیده افرای اصل اجزای تقدیل
 قیمت ایلده لکده دقیقه حاصل ولدی اولدر کم
 کونزون و کچون اینی اول ساعت اوزر نه زیاده ایتده
 ساعت و اقله دقیقه حاصل ولدی اولدر کم کونزون

کونشی

و کجند ارتفاع و قته و کن **مقوله** **باب** طالع
 و تدلرینه و وفی جمیع طالع اولرین بلد و در یک طالع
 درجه و زین ارتفاعی مقنطرات افق مشرق اوزرنه
 قیاس هر قنقی سچی بوجک درجه و ترسه طالع اوله
 بوجک اوله و درجه و مغرب افقی اوزرنه و شش
 درجه طالع یدرخی و تدیدر و اوله درجه کم و تدلر
 اوزرنه و شمشدر اوله طالع درجه و تدیدر و اوله
 درجه کم خط نصف نهار اوزرنه و شمشدر اوله طالع
 او بنجی و تدی هر بوجک و در طالع و تدیدر
 بعد مغرب خط اوزرنه و شش درجه و ساعت اوزرنه
 قیاس اوله درجه و وسط سما اوزرنه و شمشدر اوله
 طالع اونی و بنجی اویدر و خط و تدی ارض اوزرنه
 و شش طالع بنجی اویدر بعد درجه و مغرب و درجه
 ساعت اوزرنه قیاس اوله درجه و وسط سما اوزرنه
 و شمشدر اوله طالع اونی ایکنی اویدر و شش درجه

و تدلر اوزرنه و کجند اوله طالع التبی اویدر
بعد طالع درجه و بنجی ساعت اوزرنه قیاس اوله
 درجه و خط وسط سما اوزرنه و شش طالع طقوزنجی
 اویدر و شش درجه و تدلر ارض اوزرنه و شش طالع
 او بنجی اویدر بعد ینه طالع درجه و بنجی ساعت
 اوزرنه قیاس و شش درجه و وسط سما اوزرنه
 و شش طالع کز بنجی اویدر و شش درجه و تدلر
 اوزرنه و شش طالع ایکنی اویدر و شش درجه
 وضع ایدر عمل اتسار اونی ایکنی اویدر و شش درجه
 طالع او بنجی **باب** درجه و کونش درجه و میلان
 بلد اگر در یک کونش خط وسط سما اوزرنه علامت
 ایدر و یا خوف بلد لر شیطین **نظر** ایدر و قدر درجه
 و در هر انو کم مدار ملک و ایدر ایدر ایدر ارتفاع
 مقنطرات بعد مقنطرات اجزا کند و بنجی و کاهیل
 در **اگر** کونش درجه و سما و کونش

جنوبي اولسه غایت اوزرنه زیاده ایسن قدر اولور
 آنی طقاندن کسین نکه بایه قلور اول شهر که اول
 اقلیم عرض بلد اولدر **نوع اخر** قنقی یلدر که کسین
 غایت ارتفاع بلایسن و بعدن بلایسن معادل النهار
 بوی فوجی شمس علی کبیبه میلله عمل ایسن اکی بود
فصله اگر عرض بلد و اقلیم عرض معلوم اولسه
 اوله انده کونش میلین بلایسن هر قنقی کون کرکه
 اولسون **اگر** میل شمالي اولسه انی اول شهر که
 تمام عرض اوزرنه زیاده ایسن **والر** جنوبي ایسه
 اکر در تمام عرضدن **مثلا** عرض بلد **درجه**
 و تمام طقانه ارشکه الله ورت درجه کرکه اول
 الله ورت رجه تمام عرض بلد دیر و هر نه قلسه زیاده
 و نقصاندن صکره اوله کونش در جنک غایت
 ارتفاع نصف نهار اوله کونده اول شهر که اول
 عرض اوزرنه زیاده ایسن **اوندره** **باب**

اول شهر

کونشک و یلدر که قوسا یی بلدر کونده و کجده قدر
 بمشدر و قدر قلمدر و لوسک کم بلایسن کونش و حسن
 مشرق افقی اوزرنه قیاس و موریه علامت ایسن
 کورس کم مجرد در حال نده قدر در بعد عنکبوت
 د و ندرس خلاصه تواری اوزرنه یعنی مشرقدن مغربدن
 حتی کم کونش درجه مغرب افقی اوزرنه و شمس منطبق
 اولد بعد کورس کم موریه قدر و ربع کمتر افرایه
 حجه بود کونشک اوله کونده اول قوس نهار یدر
 اوله قوسک در جاییت اوج یوز التمدن نقص
 لتسک قلابی کجسی در بعد کونش و رجه مغرب
 افقی اوزرنه قوسک و موریه علامت ایسن عنکبوت
 و ندرس مشرق کم کونش و رجه ی التمدن طولش
 مشرق افقی اوزرنه کلام بعد موریه علامت و کس میل
 حجه بود ه نه قلسه قوس الیل اولدر و وفی یلدر
 تلیسه عمایه موریه بونجیلندر **اوندره** **باب**

کونش و یلدر که تقدیل نهارت بلدر ص فی شوله
 غنای کم لونه لایه ساعت اوزرینه زیاده اولور و
 تقدیر اکسلور و اوله اون لایه ساعت اوزرینه اریق
 خط استوا غنای نندن هر **اگر** کونش محل و شور
 و جوزا یعنی پوشمائی بور جاده ساعت اون لایه
 لوزرینه اریق **و اگر** کونش میزان و عقرب و قوس
 یعنی بوجغی بور جاده اولسه ساعت اوله لایه
 من اکسلور **و اگر** بلک و لک تقدیل نهارت هر عرض
 تقدیر اریق و تقدیر اکسلور کونش و رجس یا خوف یلدر
 تنظیم سن مشق خط یا خوف مغرب خط اوزرینه قویلز جرحه
 موری علامت ایدن بعد کونش و رجس و ندر سن
و اگر کونش عمل ایدر سن و یلدر و فی بوجلیند مشرق افق
 اوزرینه قویلز کورن تقدیر و رجس کمتدر موری یلدر
 اوله و رجس تقدیل نهاید کونش و رجس و یلدر تنظیم
 اوله کوند و یا خوف که ساعتی اوزرینه فضل زیاده ایدن
 تقدیل

اگر کونش و رجس یا خوف یلدر تنظیم محل و ایدر سن
 طقس کنه و شمس اوله تقدیل نهارت مقدار که کوندر اوزرینه
 زیاده اولور **اون** **القی** **باب** **بور** و رجس
 مطالع بلدر خط استوا افق اوزرینه یا خوف عرض
 بلد اوزرینه یعنی قنقی شهر و قنقی عرض اوزرینه و قنقی
 و رجس و یا بی و و یا قوس مطالع و رجس اوله قوس
 و یا اوله و رجس و یا اوله بری مشرق مغرب خط اوزرینه
 قیامت و موری اوزرینه حجه علامت ایدن بعد
 اوله بر جک اوتن و یا اخرن کتورن کورن تقدیر و
 کمتدر اوله بر جک و یا اوله قوس مطالع اولدر
 خط اکسلور و خط مطالع **اگر** قنقی ارض مطالع
 و لسنز اوله قوس یا اوله بری اوله مشرق اوزرینه
 قویلز قنقی عرض اوزرینه که کسه اولسون حجه
 موری اوزرینه علامت ایدن و اوله بر جک و یا اوله
 قوس اخرن کتورن مشرق افق اوزرینه قیامت

موری قدر و درجه کمتر درجه در جای نده اول درجه
 اول درجه و یا اول درجه **مطالع** **مطالع** **مطالع** اول
 اوقی شرق اوزر نه قوس موری علامت آید که
 و عمل درجه یک بقول فوق موری کور که **مطالع**
 وجه و دقیقه و ثانیه **مطالع** اول درجه **مطالع**
 خط استوائیه **مطالع** **مطالع** عرض بلد **مطالع** بلد و لنگ
 عمل اول عرض بلد اوقی اوزر نه قوس موری علامت
 آید و ملک عمل آخرین قوس و کور موری
 آید نه قدر و درجه کمتر **مطالع** عرض صحیفه
مطالع درجه دقیقه و ثانیه **مطالع** اول درجه
مطالع عرض **مطالع** و و کاه شهر که در جای که قرار
 بعینه در **مطالع** **مطالع** **مطالع** **مطالع** **مطالع**
 سوا به و در ملک بلد **مطالع** **مطالع** **مطالع** **مطالع**
 درجه یک اول نده یعنی مقنطرات طایر که نیکر اولدر
 اندن ملک عنکبوت و ندر از موب طرفه حتی که موری

برندن که و لا و ملک قوس یا بوزع مطالعی قدر نه اندن کور
 اول درجه یک مطالعی تحویل ملک و در کور نه قوس و درجه
 مشرق و مغرب خط اوزر نه و کدی و قنقی درجه افق
 بلد اوزر نه و کدی اول صحیفه عرض افق اوزر نه
 کم عمل آید اول درجه اول قوس مطالعی نصیب درجه
 سوا به **مطالع** **مطالع** **مطالع** **مطالع** **مطالع** **مطالع**
 خط اوزر نه به عرض بلد افق اوزر نه قوس و موری
 علامت آید نه حیدر بعد عنکبوت و ندر از و لا و ملک
 مطالعی قدر نه بعد نظر آید خط مشرق افق اوزر نه
 قنقی درجه و از خط مشرق و افق مشرق اول
 مطالعی بلد کر نصیب درجه **مطالع** **مطالع** **مطالع**
 بریل مطالعی بلد ملک هر یک مطالعی نه بوزع اولدر
 و اول درجه یک قنقی درجه و دقیقه و ثانیه مطالعی
 اولدر هر قنقی صحیفه عرض در ملک کم بلد که اگر بعد
 طالع در ملک **مطالع** **مطالع** **مطالع** **مطالع** **مطالع**

نصف نهار خطن چتر من بلد و راکر دلر که عمل ایدین
 اول پد یوزند بر د زیده بر د زمر می قویان موازی
 افق و افق شول وقتن بر آب و لور کم اول مر مر اوزه
 رند بر د آینه چین من پر کاره کرک بویوک کرک کوچک
 اولسون بو که دایره هندیه در که من کنی اوزرنه بر قطعه
 خود من نیک اول **صو اکر** مر مر چیز د کوک د آینه نک مر کنده
 قرار ایدر سه بلور ز کم اول مر مر بر آب افق د ز قونشدر بعد
 بو مر مر که مر کنه بر مقیاس وضع اولنه مقدار د آینه نک
 قطر نک درت بخشند بر خطی قدر اوله مر کن ده زوایای
 قائمه اوزرنه یعنی درت جهتنده ایراقلغی بر آب اوله و
 اول عمود کی مقیاس در کونش طوغد غی وقتن کو که من کوزه
 ده من شول وقت دکن کم مقیاس کو که سی دایره اوزرنه
 مطابق که دایره اوزرنه اول کو که نک اوجنه علامت
 اید من اول وقتن کو که ایله مقیاس قدر بنه اولور بو که
 مدخل طلد رلر بعد از از کو که ارتوب نصف نهاره یقین

قلعه شول قدر دقیق نظر اید من کم مقیاس کو که سی زیاده
 اول طغه بشلیه اند دخی بد علامت اید من لار قدر کافی و
 زوال در لحن اول کو که از از ارتب ین دایره به پتشی اول
 اول دایره کنارند ین بر علامت دخی اید من و بواکی علامت
 اور تاسن پر کاره بولوب مر کنه دن فی زوال علامت
 او غریب بر خط چکه من دایره ده کی کی علامت اورت من
 او غریب اول خط خط نصف ندارد رلر بعد ین بواکی
 علامت دن ارفوری بر خط دخی چکه من دایره نک مر کنه
 او غریب اکا خط مشرق مغرب در ل صاع طرفه مغرب
 ین من صول طرفه مشرق ین و الن که قرشو جنوب ین من
 و مقابله سده شمال ین من بعد مشرق دن جنوب دکن طقساً
 سمت اید من مغرب دن ین جنوب دکن طقساً سمت اید من
 هر ربع طقساً درجه اولور **بو بدن صکر** اگر دلر که هر اقلیم ده سمت
 قبله چتره من اولام که نک عرض و طولن بلک من بعد اول
 شهر که طول و عرض بلک من مکه طویلن ایل اول شهر که فضل

هر نایسه اول جنوب خطندن مشرق طرفند اول قدر الحسن
 وقد ارضدن کم شمالدر مشرقندن به قدر الحسن اوزرنه
 جدول قویسن بر خط مستقیم چکه سن بعد مکه عرضن و شهر
 عرضنک فضلن الحسن بقدر ایشه اول قدر مشرق خطندن
 جنوبدن یکا وینه اول قدر مغربدن جنوبدن یکا اوزرنه
 جدول قویوب بر خط مستقیم چکه سن و بوخط اول خط کس
 زوایای قائمه اوزرنه اول اوزرنه قاطع اوزرنه علامت ایدسن
 بعد دایره کنندن اول علامت اوزرنه جدول قیاسن وید
 خط مستقیم چکه سن دایره اوزرنه دکن اول خط دارمکه اوزرنه
 اوغر رشفه الله اول شهر قیاسن اولور انک اوزرنه نماز
 قلور لیس دور سندر والله اعلم بعد اول مقیاسک کوکه
 سنی کوزده کنحتی وارب دایره یم مطابق اول مجموع لیه اند
 دخی علامت ایدسن و بو اکی علامتک اولنم مدخل ظل در لری
 و آخر نه مخرج ظل در لری **الباب الحادی والعشرون**
 ارتفاع کوکه سن و بلدن لری کوکه سن بلد و ررقین دله سکر ارتفاع

ظلمه

ظلمن بیلن عضاده فرق بش ارتفاع اوزرنه قویاسن
 و عضادنک اشفا طرفنه نکل ایدسن **نظلم** اجزا الدینک اون
 ایکی جزوی اوزرنه دشره اول ظل ظل اصا بعدس واکر
 بدی اجزا اوزرنه دشره اکا ظل اقدام در لری هر وقتکم
 ارتفاع الحسن اول عضاده نکه اشفا طرفنی البتة ظل اوزرنه
 د وشر **اکر** اصطرلابه خط و قد الارضک ایکی جهته ظل
 مربعین مثلش ایشه هر طرفه اون ایکی شریقمق اولور ایکی
 طرفند یکرمی درت پیرمق اولور اول ظله ظل مربع و ظل
 مسبوط در لری چونکم ظلمن بلد کلم ظل اصا بعدس خود
 ظل اقدامدر بوندن ارتفاع الحسن **اکر** ارتفاع فرق بسته
 زیاده اول ارتفاع ظله ظل اصابع و مسبوط در لری **عضادین**
 اشفا اوجی ظل اصابع طرفنه شدیسه اوزرنه قسمت ایدسن اکا ظل ارتفاع
 در لری **اکر** عضادین اشفا سنی بدی اوزرنه شدیسه بدیه قسمت
 اکا ارتفاع ظل اقدام در لری شخصه نسبت نکل شخصه نسبتی افقه موازید
مثلا ارتفاع عمره **دو** و ظلمن **دو** و دقیقه **دو** ثانیه بوظله
 ظل اصابع در لری راکم ارتفاع فرق بسته زیاده اولور و شول

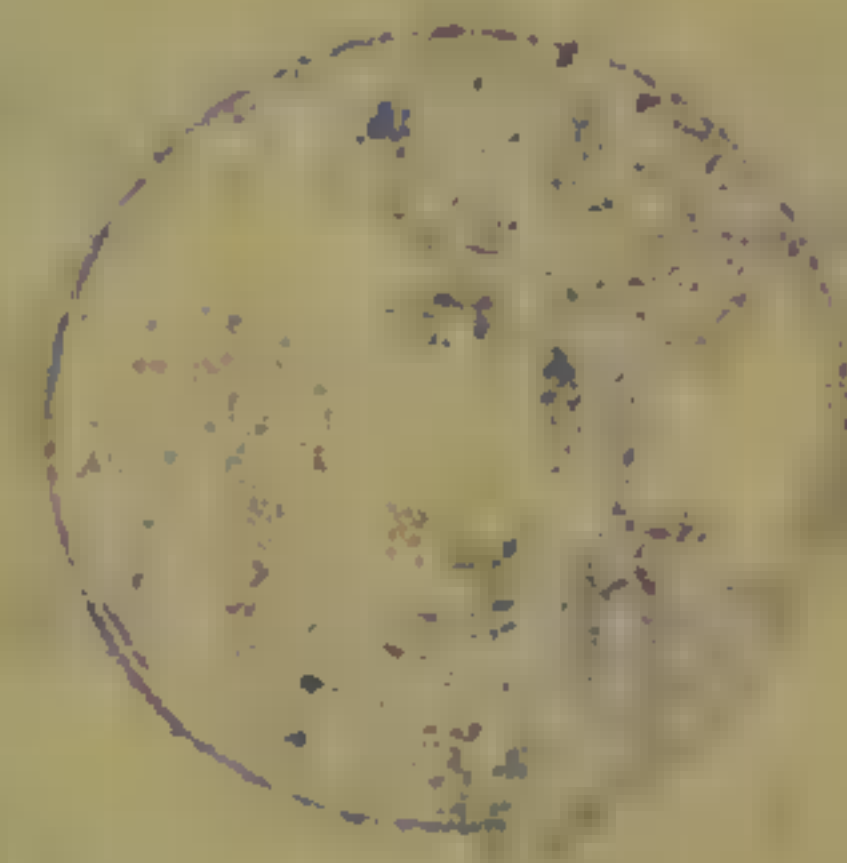

اوزرینه زیاده اندک ارتفاع بواولده **کاسه** چن کشتن بتاغنه بوقدر
 ارتفاع اوله کنه و نماز کن افر وقت اولور **دال** نظر اقدام عمل
 آنک و بیه سر مرتق عرضد کرک اول کونک غایت ارتفاع نظر افورده
 یدر زیاده ایدر کنه و نماز کن اول وقت **دال** افر وقت و سکون
 اوزرینه زیاده ایدر کنه ارتفاع اوله سر اولی کن عمل ایدر کن
 تفاوت بقدر **یکری** **اجینجی باب** منار و عمود و یا بر اوزر
 انجیه دیواریه بورج یا بر یوج نسیم کیم دپسندن طاش بر قسیر
 مینه و شانه اندک ارتفاع بلدر چن کم بونای بکیم و ساکن
 عضاه و قوایستی ارتفاع اوزرینه قیاس و رجاله بعد اصطلاح
 اصاقویسر سول نسیم قرشوک یوج لکن بکیم و لرز بعد ساع کوزک
 عضاه من و لوکنه قیاس و صول کوزک یما سز ایلر و کرو یور یا سز
 نظر ایدر سز حق کیم اول شخص و سز هد قیند کور سز شول بر
 و پاسز کور سز ایا عمل الله علامت ایدر سز بعد نظر ایدر سز
 ایا عمل الله غی علامت اول شخص و بندکن نقد اهم دیانفتد
 قرشدر یا خود ارشونله مرنید اولور اول علامت اول شخص

و بند کن نقد رایس و بندن و پسنه کن اول قدر **دال** شرط
 بوضوح ارتفاع او و طور کنه الکه بر کنه و بویک قدر نجه اول
 الجو کم زیاده ایدر سز **اکر** او تور کنه الکه ینه هم اول مقدار
 زیاده ایدر سز ایا غوک الشد غی علامت نه بوجساحت علم بند
 اثبات اولمدر **یکری** **در دینی باب** سوله نسیم کن ارتفاع
 بلدر کیم دپسندن طاش بر قسیر مینه و شیمه شلا طاح اوزر کنه
 یا بلتی منار کیمی به عمارت به طالع کیمی و پار کیمی دپسندن بولر
 مینه و شیمه اول شخص و پسنک ارتفاع الکه سز ارتفاع نیسطن
 بلدر اول ارتفاع الکه فعل بره ایا عمل الله علامت ایدر سز
 بولکه موضع اول و لر بعد ارتفاع نظر اوزرینه بر برمی زیاده ایدر
 به خود بر میوق اکسله سز بعد ینه رفع ارتفاع الکه سز ظل جد و لید
 تقویس ایدر سز و مرنه قدر نظر ارتفاع اوله عضاه اول ارتفاع

اوزر نه قیاس از ارتفاع وایز کنند بعد از رو کرد و کید سز طود و
 یرده صتی کم اول شخصک با آنک ارتفاع از لاسر بویکا کجی
 اوضع در لرینه اند و لقی اباعلی آتند علامت این سز
 اکجی علامت بود بعد اول که علامت از لاسر کور سز ار شوند
 یا خود آمل نقد اولور آه اوزر که ضرب این سز کد حاکم
 اولور اول شخصک یوج کل اول قدر در و الله اعلم و احکم بعینه
 دسر توفیق **اگر در لاسر کم** رضامه دفع این سز
 کر کرد کم اول است و کل عرضک بعینه اول سر طانده و اول
 عمل و اول جدید فضل وایز لرینه سز کور سز
 پنجم سز وار و پنجم ارتفاع و ار کور سز و اول ارتفاعک طان
 لاسر وضع این سز **مثلا** اول سر طانده عرض **میب** بر ساعت
 یعنی اوزر سز به فضل وایز اوزرینه خیط وضع اندک

در این کتاب
 کتب
 خطی

کتابخانه
 آستان قدس
 ۱۰۲۳
 ۲۰۲۳

در شمس الی بر وجه سمت اوزرینه و شدی حفظ ایلاک و اول
 قدر فضل وایز که یند التمس که در جه ارتفاع و ارمقنطراته
 انی و لقی حفظ ایلاک پس خیط قلد و رب اول قوسده التمس
 کزنجی در جه اوزرینه قوسده اجزاء طانده و رت **در جه و نه**
 دقیقه بولند نطل مبوطه پس اوزر سز در الی بر وجه
 سمت **در نه** دقیقه نطلی و آرمی و قس علی هذا نعت بعونه الله

سیمت
 ۲

۲ کک م ل ل ن ک ک ل د م ک مرا ندو نظام سلم

ع ك ح ف م

[illegible]

حصه
العم
الاول

في
الزوال
العشر
الثالث

الزول
العش
الغاي

في الزوال
العشر

己亥

الاول	٥	اقدام	٦	اقدام	٧	اقدام

قدم قدم قدم قدم

جوزا اقدم اقدم اقدم اقدم

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

میزان ۵ اقام ۵ سلس ۵ اقام ۵ اقام ۵ ط

[illegible]

فوسر	ط	ع	ط	ع	ع	ع
فوسر	ط	ع	ط	ع	ع	ع

کتابخانه
عقد
عقد
عقد
عقد

۱ اعلام
۲ افندام
۳ اقدام
۴ اقدام

۱۰۰

جدول معرفة ساعات النهار على بروج اثني عشر **للمرضي**

حل حل نور نور نور جونا جونا سلطان سلطان

ۛ کا - لا کر دے

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

ساعة الساعة
النهار النهار

5 4 3 2 1 6 2 4 5 7

اسد اسد اسد اسد اسد اسد اسد اسد

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ساعة
الفناء

ساي
النم

بد کمر ح ر س د

عقرب عقرب قوس جلدی جلدی دو دو حوز حوز حوز

1	6	1	4	9	6	5	1	6	9	4

71 19

ص
ال

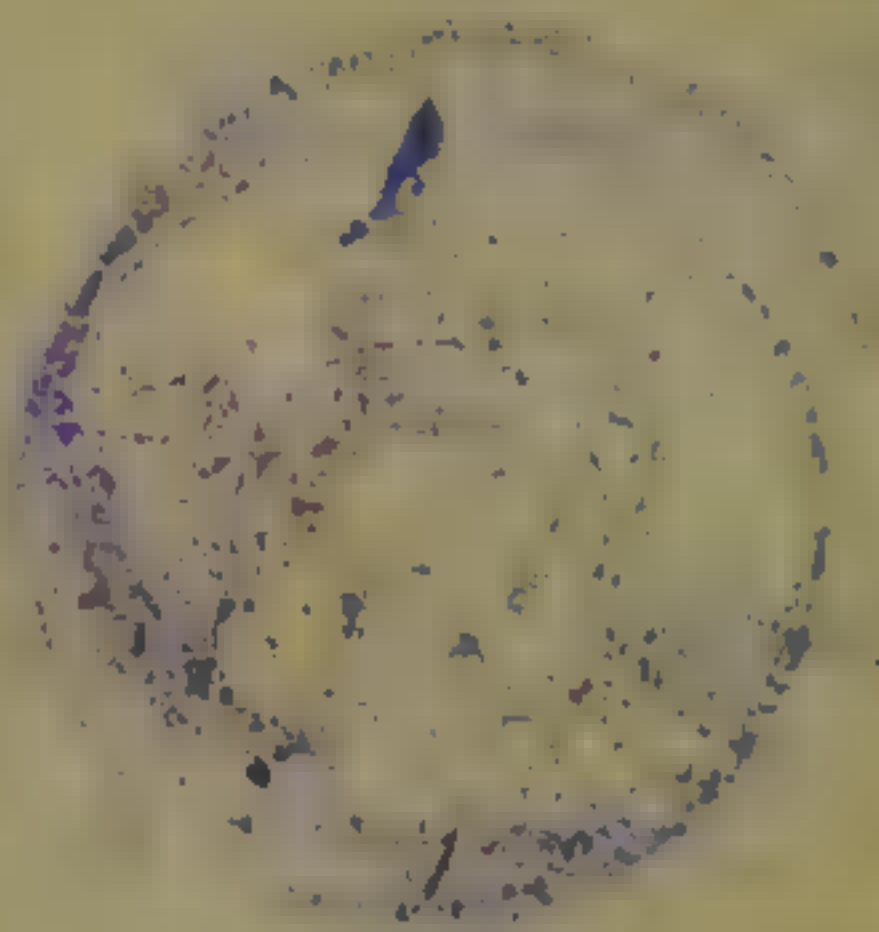
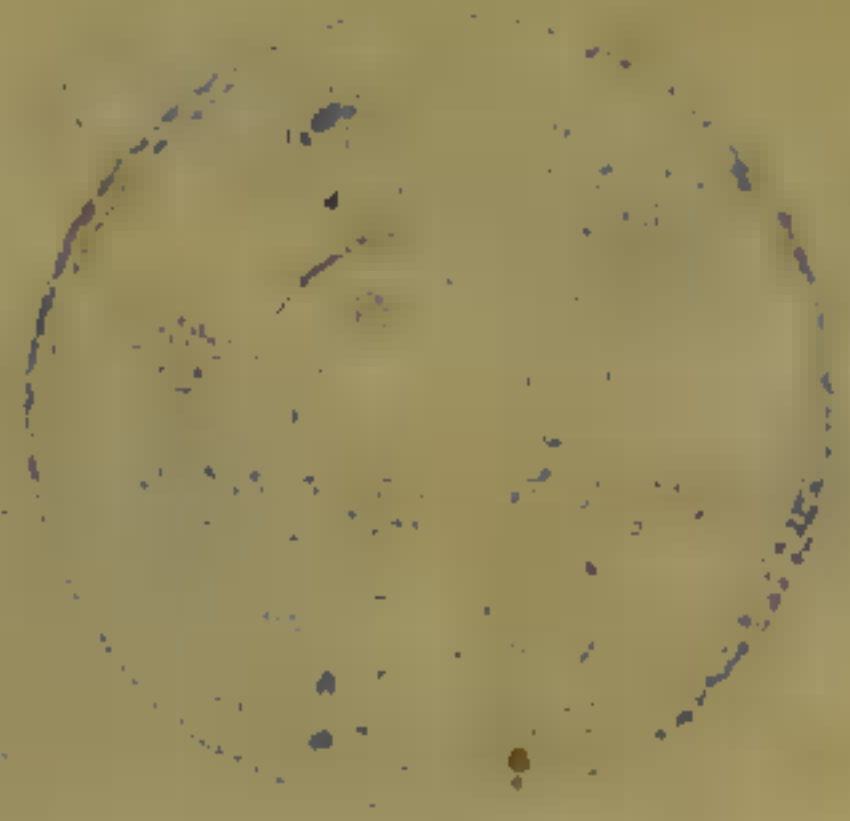
صا

...

121

H 75

من رسالة دايرة المعدل

قال الشيخ الامام العالم العلامة عز الدين عبد العزيز الوفاي
الموقت بالجامع المويدني كان تغمده الله برحمته **اما بعد** حمد الله
والصلوة على رسوله محمد خير خلقه وقد سألني بعض الاصدقاء
في علم رسالة علي الاله التي سميها بدائرة المعدل فاجبت الي
سؤاله واسأل الله ان ينفع بها مالكمها وقاريها والناظر فيها
انه علي ما يشاء قدير وقد رتبها علي مقدمة وختمه عشر
بابا **الخاتمة** فالمقدمة في صفة الاله وكيفيته رسومه **فأقول**
جملة الاله نصف دائري خشب مجسمه او مجوفة موضوع في و
سطها بيت ابري وحولها الجهات الاربع ومحاريب البلاد علي
الدائرة وفي قطرها منطوق تسعينية وعن جنبها منطوقين
احدهما للميل والاخرى لارتفاع العصر وقد توضع المحاريب
في دائرة مطوية علي شكل نصف دائرة ومحاريبها متقابلة

وهي اليق ويوضع قوس العصر والميل عليها ومن فوقها نصف
دائرة نحاس مقوية مقسومة **قف** اقساما متساوية وهي
النصف الظاهر من دائرة معدل النهار وتقوم هذه الدائرة
علي ربيع العرض وهو قوس من دائرة نصف النهار مقسوم **صه**
قسما متساوية باخاش تميل عليها في كل بلد بقدر عرضها
او من جهة الاخرى علي اسم ذلك البلد ويثبت هناك بابرة
وتحوها فاذا كان البلد لا عرض له نصبت علي اول الانحاش
واذا كان العرض **صه** انطبقت علي ما تحتها وعلي دائرة المعدل
نصف دائرة اخري صغيرة سعتها دائرة الميل تدور علي مركزها
لاخراج الاعمال وقد تكون مشقوقه ليري منها شعاع الشمس
وجرم الكواكب وهي اولي واما المحور والفرس الماسكة للدائرة
فمعلومان وكذا الخيط والشافول وقد تمت رسوم هذه الاله
والله المستعان **الباب الاول** في كيفية ابعاد الاله علي الجهات

وَنَصَبِ الْقِبْلَةِ وَهَذَا الْبَابُ لَا يُعْرَفُ بِغَيْرِ هَذِهِ الْآلَةِ كَالْأُسْطُرَابِ
وَرَبْعِ الدَّائِرَةِ الْأَبْعَدِ كُلْفِيَّةً وَمَقْدَمَاتٍ كَثِيرَةٍ وَمَعْرِفَتُهُ بِهَذِهِ
الْآلَةِ فِي غَايَةِ السَّهُولَةِ مَعَ الْغَنِيِّ عَنْ جَمِيعِ تِلْكَ الْمَقْدَمَاتِ
ضَعِ الْآلَةَ حَيْثُ يَكُونُ مُوَازِنَةً لِسَطْحِ الْأَفُقِ بَانَ تَعْلِقُ الشَّاقُولَ
فِي الْحَبِطِ وَتَجْعَلُهُ مُطَابِقًا لِلْحَبِطِ الْقَائِمِ الْمُرْسَمِ فِي مُحِيطِ الدَّائِرَةِ
الْمُجَسَّمَةِ ثُمَّ حَوِّكِ الْآلَةَ بِلُطْفٍ إِلَى أَنْ تُسَوِّيَ طَرَفُ الْإِبْرَةِ الدَّقِيقِ
عَلَى مَحَازَاتِ النُّقْطَةِ الَّتِي لِحَرَافِهَا عَنْ نَقْطَةِ الْجَنُوبِ إِلَى جِهَةِ
الْمَغْرِبِ سَبْعَ دَرَجَاتٍ فَتَكُونُ الْآلَةُ مَوْضُوعَةً عَلَى الْجِهَاتِ وَ
كُلِّ جِهَةٍ مِنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَالْجَنُوبِ وَالشِّمَالِ مَسَامَتَةً لِنَظَرِ
بِهَا مِنَ الْبَلَدِ وَكُلِّ مَحَرَابٍ مَوْضُوعٍ عَلَى سَمْتِهِ **تَنْبِيْهٌ** فَإِنْ كَانَ
الْبَلَدُ الْمَطْلُوبُ سَمْتَهُ لَيْسَ مَوْضُوعًا فَأَعْرِفْ سَمْتَهُ مِنْ جَدْوَلِهِ وَ
عَدِّهِ مِنَ الرَّبْعِ الَّذِي هُوَ فِيهِ فَهَذَا يَكُونُ مَحَرَابَهُ وَإِنْ
أَرَدْتَ تَعْيِينَ نَصَبِ الْمَحَرَابِ فَضَعْ الْآلَةَ عَلَى الْجِهَاتِ كَمَا تَقْدَمُ

بَضْعُ رَيْتِي

وَأَطْبِقِ الدَّائِرَةَ الْمَبْدُوعَةَ عَلَى مِقْدَارِ سَمْتِ الْقِبْلَةِ مِنَ الْمُحِيطِ بِقَدْرِ
بَعْدٍ مِنْ جِهَةِ الْمَشْرِقِ إِنْ كَانَتْ مَكَّةُ أَطْوَلَ مِنْ بَلَدِكَ وَالْآفَاقُ
جِهَةُ الْمَغْرِبِ فَتَكُونُ الدَّائِرَةُ عَلَى سَمْتِ الْكَعْبَةِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
الْبَابُ الثَّانِي فِي مَعْرِفَتِهِ أَخْرَاجِ الْمَاضِي وَالْبَاقِي وَنَصْفِ
قَوْسِ النَّهَارِ وَنَصْفِ التَّعْدِيدِ أَقْعَدَ الْآلَةَ عَلَى الْجِهَةِ كَمَا تَقْدَمُ
وَاصْبِرْ دَائِرَةَ الْمُعَدَّلِ بِقَدْرِ خُرُوضِ بَلَدِكَ مِنْ أَجْزَاءِ قَوْسِ الْعُرْوِضِ
أَوْ مِنَ الْجِهَةِ الْأُخْرَى عَلَى اسْمِ الْبَلَدِ وَتَبْنِهَا هُنَاكَ بِإِبْرَةٍ وَ
نَحْوِهَا ثُمَّ لَا تَزِدْ دَائِرَةَ الْمَبْدُوعَةِ إِلَّا أَنْ تَسْتَرْقُطَ مَا ظَلَمَهَا فَانْظُرْ
حِينَئِذٍ مَا بَيْنَ حَرْفَيْهَا وَخَطِ نِصْفِ النَّهَارِ مِنْ أَجْزَاءِ دَائِرَةِ
الْمُعَدَّلِ فَهُوَ فَضْلُ الدَّائِرَةِ وَهُوَ الْبَاقِي لِلزَّوَالِ إِنْ تَنَاقَصَ
وَالْمَاضِي مِنْهُ إِنْ تَزَايَدَ وَسَيَأْتِي فِي آخِرِ الرِّسَالَةِ ذِكْرُ جَمَلَةٍ
مِنْ عُرُوضِ الْبُلْدَانِ وَأَطْوَالِهَا **تَنْبِيْهٌ** مَتَى وَقَعَ حَرْفُ الْعِصَا
دَةً تَحْتَ قَطْرِ دَائِرَةِ الْمُعَدَّلِ فِيمَا إِذَا كَانَ فَضْلُ الدَّائِرَةِ

الدائر من **صه** فاجعل دائره المعدل من خلاف جهة الشمس
 وسائر شمس انظر ما بين حرف العضادة و طرف القطر زده
 على **صه** فابعد فهو فضل الدائر وهذه نلتك لطيفة
 بنبيه **اخرى** كانت الشمس لا شعاع لها فاقم قطر دائره الميل
 ومحيطها مقام خط المسار وامل العمل كما تقدم وهكذا
 يستخرج فضل دائر الكواكب واعلم ان هذه الالة تتميز على غير
 ها من حيث انها لا تحتاج في استخراج الدائر وفضلها والسمت
 الي تقدم معرفة الارتفاع ولا الي درجة الشمس واذا كان
 فضل الدائر من الالات الارتفاعية ساعة فاقونها ولا يكاد
 يتميز بها واذا استخرج بهذه الالة وكان فضل الدائر درجة
 او بعض درجة امكن تحقيقه وناهيك بذلك شرفا واما
 معرفة نصف القوس فادريه الميل الي ان تحاذي الشمس
 وقت شروقها او وقت غروبها ان سهل ذلك وانظر ما بين

حرف العضادة وخط نصف النهار من دائره المعدل فهو
 نصف قوس النهار ان كنت في الجنوب والا فافعل ذلك من الجهة
 الاخرى وانظر ما بين حرف العضادة و طرف القطر فهو نصف
 الفضلة زدها **صه** تحصل نصف قوس النهار فاطرحه من
صه ابدأ ببق نصف قوس الليل فان تعسرت الحمازة وقت
 الشروق او الغروب فاعرف فضل دائر قريب من الافق وزد
 عليه الماضى من الشروق او الباقي للغروب بينكاهم ونحو يحصل
 المطلوب واذا طرحت فضل الدائر من نصف القوس حصل الدائر
 وهو الماضى من الشروق ان كنت قبل الزوال **الباب الثالث**
 في معرفة ارتفاع الشمس والكوكب والطريق ان تقيم سطح
 المعدل على اول العروض فتصير دائره الارتفاع في حاذي
 بجانبها جرم الشمس وحرك دائره الميل حتى يطل قطرها او
 نظرها بين حرفها وقطر الدائر ومن اقسام محيطها فهو

اارتفاع الشمس واما ارتفاع الكوكب فاجعله في سطح الدائرة
 كما تقدم ثم حرك دائرة الميل الي ان ترى الكوكب من محاذ
 نها فاقطع حرفها من اقسام الدائرة فهو ارتفاع الكوكب
 وكذا يؤخذ ارتفاع الشمس اذا كانت منكسرة الشعاع والله اعلم
الباب الرابع في معرفة الميل والغاية من قبل الدرجة و
 العرض وعكسه ادخل في القوس مبتدئاً من خط المشرق والمغرب
 بدرجته الشمس طر والثلثين الا عندا ليل وعكس التلاتين
 المنقلبين وانظر ما هنالك من اقسام الميل فهو ميل الشمس
 فرده على ما في بلدك في الشمال وانقصه في الجنوب ^{بحسب} تحصل الغاية
 وتكون مخالفة ان نقصت او كان المجموع اقل من **صه** والاقسام
 الزايد وتكون موافقة واما معرفة الغاية بالرصد فارقب
 الشمس او الكواكب حتي يصير على دائرة نصف النهار ثم حصل
 الارتفاع كما تقدم فهو غاية ارتفاعها واما جهة الغاية

فانصب

فانصب الآلة على الجهات حينئذ واقم دائرة المعدل الي ان يطل
 قطرهما فان مالت على قوس العرض فهي جنوبية والا فشمالية
 وان جمعت العرض الي تمام الغاية ان اتفقا واخذت الفضل
 بينهما وبين تمامه ان اختلفا حصل الميل ويكون موافقا
 لعرض البلدان كانت الغاية موافقة او كانت مخالفة وزادت
 على تمام العرض والا فخالفت واما معرفة الميل من قبل العرض
 فطريقة ان تبذل دائرة المعدل على مقدار العرض بعد وضع
 الآلة على الجهات كما تقدم ثم ارقب الشمس الي ان يصير دائرة
 نصف النهار وانظر ان وقع ظل دائرة المعدل قطرهما فلا
 ميل والا فحركاتها بارتفاع وانخفاض الي ان تظل نفسها فابين
 موقعها وبين العرض من اقسام دائرة نصف النهار فهو
 الميل شمالي ان ارتفعت والا فجنوبي ومنه تعلم الدرجة
 ويتميز بالفضل والله اعلم **الباب الخامس** في معرفة سمت الوقت

وارتفاعه ضو الآلة على الجهات وأطبق الدائرة وحرز
 دائرة الميل إلى أن ينطبق ظلها على قطرها وانظر ما بين
 حرفها وقطر المعدل من أجزاء المحيط من الجهة الغربية فهو
 سمت الوقت فإن وقع حرفها على القطر فلا سمت ثم إن كان
 متزايداً قبل الزوال أو متناقصاً بعده فهو جنوبى وإن كان
 بالعكس فشمالى وأما ارتفاعه فاقم الدائرة على أول العرض
 وكمل المعدل كما تقدم في الباب الثالث تحصيل ارتفاع السمت
الباب السادس في معرفة الآلة ارتفاع الذي لا سمت له وطريقه
 أن تترصّد السمات وقتاً بعد وقت إلى أن ينعدم فاعرف
 ارتفاع الشمس حينئذ فهو الآلة ارتفاع الذي لا سمت له **وجه**
 آخر اقم دائرة المعدل على أول العرض فتصير دائرة أول
 السمات ثم اقع الآلة على الجهات وارصد الشمس إلى أن يقع
 ظل الدائرة على قطرها فاعرف الآلة ارتفاع حينئذ فهو المطلوب

ولا يكون إلا في البروج السماوية بشرط أن لا يزيد الميل على
 الوض فإن زاد عليه تغذ وجوده **الباب السابع** في معرفة
 سعة المشرق والمغرب ضاع الآلة على الجهات وأطبق الدائرة واعرف
 سمت الوقت عند شروق الشمس وغروبها فهو مقدار سعة
 المشرق والمغرب ولا تن إلا إذا كان الميل أو البعد أقل من
 تمام العرض وكذلك نصف القوس فإن زاد الشمال كانت الشمس
 أبدية الظهور وإن زاد الجنوبي كانت أبدية الخفاء إلى أن
 ينقص عن تمام العرض فيصير الزمان ليلاً ونهاراً **الباب الثامن**
 في معرفة عرض البلد واقعد دائرة المعدل على وضعها في البلد
 المغموض وطريق ذلك أن تترصّد الشمس يوم حلولها ببراً
 سي الحمل والميزان فضع الآلة على الجهات وميل دائرة المعدل
 إلى أن يظل محيطها قطرها في أي وقت كان من النهار فاو
 نعهما هناك ببراً ونحوها وانظر ما مالت به من قوس العرض

فَهُوَ مَقْدَارُ عَرْضِ الْبَلَدِ وَجِهَهُ أَحْرَافُ غَايَةِ ارْتِفَاعِ الشَّمْسِ فِي
 أَيِّ يَوْمٍ قُرْبُ وَمِيلُهَا وَجِهَتُهُ كُلُّ مَنِهْمَا وَاجْتَمَعُمَا إِنْ اتَّفَقَا
 فِي الْجِهَةِ وَخِذِ الْفَضْلَ إِنْ اخْتَلَفَا ثُمَّ اعْرِفْ مَا بَيْنَ الْحَاصِلِ وَ
 صَهْ فَهُوَ عَرْضُ الْبَلَدِ فَمِلْهَا بِقَدَرِهِ حَتَّى تَحْصُلَ الْمَطْلُوبَ وَانَّهُ اعْلَمْ
الباب التاسع فِي مَعْرِفَةِ وَقْتِ الظُّهْرِ وَوَقْتِ الْعَصْرِ وَارْتِفَاعِهِ
 وَالدَّائِرَتَيْنِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ وَالدَّائِرَتَيْنِ الْعَصْرِ وَالْغُرُوبِ
 يَعْرِفُ وَقْتُ الظُّهْرِ بِرَأْيِ الشَّمْسِ عَنْ خَطِّ الْأَسْتَوَاءِ وَذَلِكَ
 أَنْ تُنْصَبَ الْأَلَةُ عَلَى الْجِهَاتِ ثُمَّ اجْعَلْ دَايِرَةَ الْمَيْلِ عَلَى خَطِّ
 نِصْفِ النَّهَارِ ثُمَّ اجْعَلْ دَايِرَةَ الْمَعْدِلِ عَلَى أَيِّ عَرْضٍ شِئْتَ
 أَوْ مُنْطَبِقَةً أَوْ قَائِمَةً وَأَنْظِرْ مَتَى يَسْتَرْظِلُ دَايِرَةُ الْمَيْلِ قَطْرُ
 هَا فَالشَّمْسُ حِينَئِذٍ عَلَى خَطِّ نِصْفِ النَّهَارِ وَهَذَا اسْتِخْرَاجُ وَقْتِ
 تَوَسُّطِ الْكَوْكَبِ وَإِذَا أَقْبَتِ قَطْرُ دَايِرَةِ الْمَيْلِ وَمَحِيطُهَا مَقَامُ
 خَيْطِ الْمَسَائِرِ وَإِنْ أَقْبَتِ دَايِرَةُ الْمَعْدِلِ عَلَى أَوَّلِ الْعُرُوضِ

وَمَلَّتْ الْعَمَلُ مَا سَبَّحْتُ فِي الْبَابِ الثَّانِي عَشَرَ فَإِنَّ ظِلَّ دَايِرَةِ
 الْمَعْدِلِ يَسْتَرْقُطُهَا أَوَّلَ وَقْتِ الزَّوَالِ وَأَمَّا وَقْتُ الْعَصْرِ
 فَادْخُلْ فِي الْقَوْسِ بِغَايَةِ ارْتِفَاعِ وَخُذْ مَا بَارِزًا مِنْهَا مِنْ
 ارْتِفَاعِ الْعَصْرِ ثُمَّ دَايِرَةَ الْمَعْدِلِ عَلَى أَوَّلِ الْعُرُوضِ وَخُذْ
 فِيهَا جُزْأَيْ الشَّمْسِ وَاجْعَلْ دَايِرَةَ الْمَيْلِ تَقَعُ عَنْ قَطْرِ الْمَعْدِلِ
 مِنْ جِهَةِ الشَّمْسِ بِقَدَرِ ارْتِفَاعِ الْعَصْرِ وَارْقُبْ الشَّمْسَ إِلَى
 أَنْ تَطْلُعَ دَايِرَةُ الْمَيْلِ مَا تَقَدَّمَ فَهُوَ وَقْتُ الْعَصْرِ فَاعْرِفْ
 فَضْلَ الدَّائِرَةِ لِذَلِكَ الْوَقْتِ يَحْصُلُ الدَّائِرَتَيْنِ الظُّهْرِ
 وَالْعَصْرِ فَاسْقِطْهُ مِنْ نِصْفِ الْقَوْسِ بَيْنَ مَا بَيْنَ الْعَصْرِ
 وَالْغُرُوبِ **الباب العاشر** فِي مَعْرِفَةِ الْمَطَالِجِ الْفَلَائِيَّةِ وَالْبَلَدِيَّةِ
 اعْلَمْ أَنَّ مَطَالِجَ الْبُرُوجِ بِالْفَلَائِ مَبْدُوءُهَا مِنْ أَوَّلِ الْحَدِّ
 وَالْبَلَدِيَّةِ مِنْ أَوَّلِ الْحَدِّ قَطَاعِ كُلِّ مِنَ الْحَدِّ وَالسَّرَطَانِ
 وَالْقَوْسِ وَالْجُزْأَلِ **الب** وَالْأَدْوَى وَالْأَسَدَ وَالْقَوْسَ وَالْعَقْرَبَ

وَالْمَوْتِ وَالسُّبُلَةِ وَالْمَلِكِ وَالْمِيرَانِ **هـ** فَأَعْرِفْ مَطَالِعَ أَجْرَاءِ
 الْبُرُوجِ أَيْضًا وَهُوَ أَنْ تُصَغِّفَ طَالِعَ كُلِّ بُرُوجٍ وَاجْعَلْهُ دَقًّا
 يَفِي بِحَصْلِ مَا يَخْصُ كُلَّ دَرَجَةٍ ثُمَّ اجْمَعْ الْمَطَالِعَ مِنْ أَوَّلِ الْحَدِيدِ
 إِلَى جَزْوِ الشَّمْسِ بِحَصْلِ مَطَالِعِ الزَّوَالِ ثُمَّ اسْقُطْ مِنْهَا نِصْفَ
 قَوْسِ النَّهَارِ بِحَصْلِ مَطَالِعِ الشُّرُوقِ وَإِنْ زِدْتَ عَلَيْهَا نِصْفَ
 الْقَوْسِ حَصَلَتْ مَطَالِعُ الْغُرُوبِ وَإِنْ زِدْتَ الْمَا عِنْدَ النَّهَارِ
 عَلَى مَطَالِعِ الشُّرُوقِ وَمِنْ اللَّيْلِ عَلَى مَطَالِعِ الْغُرُوبِ حَصَلَتْ
 مَطَالِعُ الْوَقْتِ وَبِهَذَا الْعَمَلِ يَخْرُجُ مَطَالِعُ أَيِّ كَوْكَبٍ شَرِيتَ مِنَ الْكَوْكَبِ
 السَّيَّارَةِ أَوِ الثَّوَابِتِ وَأَنْتَ أَعْلَمُ **الباب الحادي عشر** فِي مَعْرِفَةِ حَصِيَّتِي
 الشَّقِّ وَالْجَرِّ أَنْظِرْ أَيُّ كَوْكَبٍ يَكُونُ بَعْدَ مَسَاوِيَا مِيلِ الشَّمْسِ
 فِي خِلَافِ جِهَةٍ كَالْقَمَرِ لَيْلَةً كَالِهَ فَتَرُصُّ دَائِرَتَافِعَافِهِ حَتَّى يَكُونَ
يَوْمَ مَشْرِقِهِ أَوْ مَغْرِبِهِ ثُمَّ أَعْرِفْ دَائِرَةَ تَفَاعُلِ بَيْنَكُمَا وَخَوِ
 فَهُوَ مَقْدَارُ حِصَّةِ الشَّقِّ بَعْدَ أَنْ يَنْقُصَ مِنْهُ فِي الْقَمَرِ كُلِّ

(ساعة)

سَاعَةٍ نِصْفَ دَرَجَةٍ تَقْرِيْبًا وَإِنْ فَعَلْتَ ذَلِكَ لَا رِيفَاعَ **يط**
 حَصَلَتْ حِصَّةُ الْجَرِّ وَهَذَا الْعَمَلُ لَا يَفْهَمُ بغيرِهِ إِلَّا فِي خَوِ الْبُرُوجِ
 وَإِنْ اسْتَخْرَجَ فِي كُلِّ سَهْرَةٍ وَوَزَعَ الْفَضْلَ عَلَى أَسَابِيْعِهِ كَانَ
 كَافٍ فِي ذَلِكَ وَإِنْ زِدْتَ عَلَى حِصَّةِ الشَّقِّ ثَلَاثَ دَرَجَاتٍ
 أَبَدًا حَصَلَتْ حِصَّةُ الْجَرِّ بِالتَّقْرِيبِ الْكَافِي إِنْ عَرَفْتَ دَائِرَةَ
 اِرْتِفَاعِ **بِرْ** **يط** لِلشَّمْسِ فِي يَوْمٍ مَا كَانَ هُوَ مَقْدَارُ الْحِصَّتَيْنِ
 لِنَظَرِ تِلْكَ الدَّرَجَةِ وَأَنْتَ أَعْلَمُ **الباب الثاني** فِي مَعْرِفَةِ وَضْعِ
 الْأَلَةِ عِلَّا خَطِ نِصْفِ النَّهَارِ وَأَعْدَالِ الْكَوَاكِبِ عَلَيْهَا وَفِي
 مِنْ خَوَاصِ هَذِهِ الْأَلَةِ لَأَقِمَ دَائِرَةَ الْمُعَدَّلِ عَلَى أَوَّلِ الْعُرُوضِ
 ثُمَّ اجْعَلْ الْأَبْرَةَ مُخَرِّفَةً عَنْ مَوَازِيهِ خَطِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ بَعْدَ
 إِخْرَافِهَا عَنْ نَقْطَتِهَا الْأَصْلِيَّةِ فَصَيِّرْ دَائِرَةَ الْمُعَدَّلِ صَنِيدَ
 هَذِهِ دَائِرَةِ نِصْفِ النَّهَارِ فَإِي كَوْكَبٍ مَرَّتْ بِهَا مِنَ الْكَوَاكِبِ الشَّمَالِيَّةِ
 أَوِ الْجَنُوبِيَّةِ فَهُوَ مُتَوَسِّطٌ حَتَّى الْكَوَاكِبِ الْوَاحِلَةِ كَالْجَدِيِّ وَالْقَمَرِ

وَالْمَوْتِ وَالسُّبُلَةِ وَالْمَلِكِ وَالْمِيرَانِ

والفرقدين وغيرهما فان تعسر ذلك كما في الكواكب
القريبة لسميت الرأس فاستعين بحيط مثقل حصل
المطلوب والله اعلم **الباب الثالث عشر** في معرفة بعد الكواكب والقمر
عن معدل النهار وهو ايضا من خواص هذه الآلة لجعل
دايرة المعدل دايرة نصف النهار كما في الباب الذي قبله
ثم انظر اذا اصار الكواكب متوسطا فاعرف ارتفاعه بدائرة
الميل فهو غايته فان كانت شمالية فاجمع العرض الى ما بها
وان كانت جنوبية فخذ الفضل بينها وبين تمام العرض
تحصل بعده وجهته تعلم من الباب الرابع وان جمعت عرض
القمر الى ميل دهره ان اتفقا واخذت الفضل ان ختلفا
حصل بعده وجهته جهتهما في الاتفاقي واكثرهما في الاختلاف
والله اعلم **الباب الرابع عشر** في معرفة موضع شروق الشمس وغروبها
ولذلك الكواكب اعرف من ميل الشمس او الكواكب سعة

معرفة او معرفة به ثم ضع الآلة على الجهات واطبق الدائر
وجعل دايرة الميل على مقدار السعة في ربيعها ان كانت
جنوبية ولا في الربيع المقابل ثم خاذي بصرون محيط الدائر
يرى وقطرها وانظر حينئذ ما يسامتها من دايرة الافق
فهو موضع شروق الشمس او الكواكب وموضع الغروب وهذا
العمل يعلم موضع مغيب الهلال والله اعلم **الباب الخامس عشر**
في معرفة استخراج مطالع الكواكب بطريق صحيح سهل اعد
الكواكب على دايرة الميل واعرف فضل دايرة ثم اعد
في الحمار كوبا اخر معلوم المطالع واعرف فضل ما بينهما
وزده على مطالع المعلوم ان كان الاخر شرقيا عنه
ونقصه ان كان غربيا يحصل مطالعة **الخاتمة** في معرفة
مطالع نوسط القمر والماضي والباقي منه ومن الكواكب
استخرج فضل دايرة القمر وزد عليه لكل ساعة منه نصف

دَرَجَةٍ يَحْصُلُ فَضْلُ دَائِرَةِ الْمُعَدَّلِ فَرْدَهُ عَلَى مَطَالِيعِ الْمُتَوَسِّطِ
 إِنْ كَانَ فِي جِهَةِ الْمَشْرِقِ وَنَقْصُهُ إِنْ كَانَ فِي جِهَةِ الْمَغْرِبِ يَحْصُلُ
 مَطَالِيعُ تَوَسُّطِ النَّهْرِ وَالْمَاضِي وَالْبَاقِي مِنْهُ فَاسْتَحْزَنَ فَضْلُ دَائِرَةِ
 يَمِينِ الْمُعَدَّلِ وَذِي الْغَرْبِيِّ عَلَى مَطَالِيعِهِ وَانْقُصَ الشَّرِيفُ
 يَحْصُلُ مَطَالِيعُ الْوَقْتِ وَانْقُصَ مِنْهَا مَطَالِيعُ الْغُرُوبِ يَحْصُلُ
 الْمَاضِي مِنَ اللَّيْلِ وَإِنْ نَقَصَتْهَا مِنْ مَطَالِيعِ الشَّرْقِ يَحْصُلُ
 الْبَاقِي لَهُ وَلَكِنَّا نَعْمَلُ بِفَضْلِ دَائِرَةِ الْكَوَاكِبِ مِنْ غَيْرِ تَعْدِيلٍ
 وَفِي هَذَا الْقَدْرِ كِفَايَةٌ لِمَنْ أَرَادَ الْعَمَلُ بِهَذِهِ الْأَلَةِ وَالْأَلَةِ
 فَيَمْلِكُ اسْتِخْرَاجَ أَعْمَالٍ أُخْرَى مَعْرِفَةَ انْحِرَافِ الْحَاظِطِ مِنْ غَيْرِ
 وَجْهِ الشَّمْسِ وَغَيْرِ ذَلِكَ وَهَذَا طَائِفَةٌ مِنْ لَهْ أَدْنَى رِيَا
 ضِيَّةً وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَعْلَمُ مِمَّا فِي شَرْحِ بَيَانِ الْعَظِيمِ
 فِي سَنَةِ ٩٥٣ وَانْتَهَتْ الرِّسَالَةُ الْمُبَارَكَةُ بِعَوْنِ اللَّهِ

الملك العلامة في أوائل شهر رجب

28

18

19

18

وسيلة الى اعظم شروط العبادات وان فضل الدائر ٨٨
 من اهم اعماله الشريفة و اتم اوصاله اللطيفة الا
 ان استخراج من ~~اهم اعماله الشريفة~~ الآلات المألوفة
 اما بدون التحرير او ببلوغ غاية الجهد ونهاية المشقة من التفسير
 فاعمدت الفكر الفاتر وكلفته ما هو كحد البوائق في تسهيل
 هذا المرام على التحقيق باوضح طريق فحسبت هذا
 الجدول الذي هو من انفس النخائر وسميته **ارشاد الخابر**
الى معرفة فضل الدائر وجعلته مخصوصا بعرض اسطنبول
 رجيا ان كل محل القبول لذي حضرها من السماك وفاقت
 زهر الافلاك اعظم ملوك الزمان منبع البر والامان واسطة
 عقد آل عثمان السلطان ابن السلطان السلطان
 بايزيد بن محمد بن مراد خان خلد الله ملكه على امر الانا م
 وابددولته ظلًا للأنام وايدته كما عوده بالفتح المبين
 وحفظه وحفظ له ما يجب على تعاقب السنين بحمد والى
 الطيبين الطاهرين واصحابه الهادين المهديين **قطر بقة**
ان تعرف غاية ارتفاع يومك وتدخل بها او ما يقاربها
 في عرض الجدول وارتفاع وقتك في طولها وتأخذ ما في المشرك

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي جعل الليل والنهار
 خلفه واحاط علمه بقائق ساعتهما وثوابها من غير
 مشقة وكلفة والصلاة والسلام على سيدنا
 محمد الذي لم يبلغ احد غاية ارتفاع قدره وعلى اله واصحابه
 الذين نالوا علو الدرجات بحسن اتباع نهجه وامره صلاة
 وسلاما دائما يمين ما دام الفلك الدائر واستقام كل ثابت
 وسائر **ومد** فانه لا يخفى فضل علم الميقات اذ هو

[illegible][illegible]

وسط العذارى	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
مردم الغيبة	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
أخي العذارى	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
الغيب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
غالي الفرس	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
خنت الفرس	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
سان الشجاع	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
باز النشاز	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
عشق الشجاع	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
أول الطرف	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
سيف الفرس	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
الطرف	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
نير الطرف	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
قلب الأسد	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
منك الأسد	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
نير الخراف	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
خيز الأسد	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
الصرف	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
منقار الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
عشق الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
حناء الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
ضاح الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
رجل الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
ذؤابة الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
الجوز من الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
أخ الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
منك قنطريون	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
النار في الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
العنقا	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
القبايد	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2

رجل الأسد	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
منك قنطريون	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
النار في الغراب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
الزنا بين	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
الزنا بين	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
النور في قديم	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
نير الفرس	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
قنطريون	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
جبهة العقب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
نير الأكليل	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
جبهة العقب	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
النشاط الأول	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
قلب الأسد	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
النشاط الثاني	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
السابق الأول	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
السابق الثاني	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
راس الجاني	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
راس الجاني	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
مقدم النعام	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
ناني النعام	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2
راعي النعام	قوس	7	ص	3	الذي	دع	ع	الط	2

جدول تعديل القروب لعرض مال بوزع الوغ بيد

۱ - ۵ - ۶ - ۷ - ۸ - ۹ - ۱۰ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۳ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۳ - ۲۴ - ۲۵ - ۲۶ - ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ - ۳۸ - ۳۹ - ۴۰ - ۴۱ - ۴۲ - ۴۳ - ۴۴ - ۴۵ - ۴۶ - ۴۷ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۶ - ۵۷ - ۵۸ - ۵۹ - ۶۰ - ۶۱ - ۶۲ - ۶۳ - ۶۴ - ۶۵ - ۶۶ - ۶۷ - ۶۸ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۵ - ۷۶ - ۷۷ - ۷۸ - ۷۹ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۷ - ۸۸ - ۸۹ - ۹۰ - ۹۱ - ۹۲ - ۹۳ - ۹۴ - ۹۵ - ۹۶ - ۹۷ - ۹۸ - ۹۹ - ۱۰۰ - ۱۰۱ - ۱۰۲ - ۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۰۵ - ۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۱۰ - ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۱۵ - ۱۱۶ - ۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۱۹ - ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۲۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۱۲۷ - ۱۲۸ - ۱۲۹ - ۱۳۰ - ۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۳۵ - ۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۳۹ - ۱۴۰ - ۱۴۱ - ۱۴۲ - ۱۴۳ - ۱۴۴ - ۱۴۵ - ۱۴۶ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۵۰ - ۱۵۱ - ۱۵۲ - ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۵۵ - ۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۶۱ - ۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۶ - ۱۶۷ - ۱۶۸ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۱۷۱ - ۱۷۲ - ۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۱۷۷ - ۱۷۸ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۲ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۷ - ۱۹۸ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۲ - ۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۸ - ۲۰۹ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۲۳ - ۲۲۴ - ۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۳ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸ - ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۱ - ۲۵۲ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۲۵۶ - ۲۵۷ - ۲۵۸ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۶۳ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۴ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۸ - ۲۸۹ - ۲۹۰ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۰۲ - ۳۰۳ - ۳۰۴ - ۳۰۵ - ۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۱۰ - ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۳۱۳ - ۳۱۴ - ۳۱۵ - ۳۱۶ - ۳۱۷ - ۳۱۸ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۲۵ - ۳۲۶ - ۳۲۷ - ۳۲۸ - ۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۳۴ - ۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۳۳۸ - ۳۳۹ - ۳۴۰ - ۳۴۱ - ۳۴۲ - ۳۴۳ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۶ - ۳۴۷ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۱ - ۳۵۲ - ۳۵۳ - ۳۵۴ - ۳۵۵ - ۳۵۶ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۶۱ - ۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۶۴ - ۳۶۵ - ۳۶۶ - ۳۶۷ - ۳۶۸ - ۳۶۹ - ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۵ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۳۸۲ - ۳۸۳ - ۳۸۴ - ۳۸۵ - ۳۸۶ - ۳۸۷ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱ - ۳۹۲ - ۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸ - ۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۱ - ۴۱۲ - ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۱۸ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۲۱ - ۴۲۲ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۲۸ - ۴۲۹ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۶۴ - ۴۶۵ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۴۶۸ - ۴۶۹ - ۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۷۲ - ۴۷۳ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۴۷۶ - ۴۷۷ - ۴۷۸ - ۴۷۹ - ۴۸۰ - ۴۸۱ - ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۸۵ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۸۸ - ۴۸۹ - ۴۹۰ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۴۹۶ - ۴۹۷ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۰ - ۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۵ - ۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۸ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۲ - ۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۸ - ۵۲۹ - ۵۳۰ - ۵۳۱ - ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵

م	ن	ل	ك	ح	ج	ب	ا
م	ن	ل	ك	ح	ج	ب	ا

د ک ۱۱ م م - ک
ط ک م م - م ک

د	ک	م	۶	که	مر	ح	ن
ده	كد	مه	و	كمر	كط	نا	ما
ع	کن	مع	و	لظ	نا	نی	مس

ک	م	۲	ل	ن	و
ک	م	ط	ل	ن	و

کو کو م ط ما لہ افط کا ط
ق ق کو ط ع لو کد

و	ن	ک	م	ر	و
و	ن	ک	م	ر	و
و	ن	ک	م	ر	و

۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰														
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کوه طر
کو طر
کو طر
کو طر

م ک ا م د ط ح ک
و م ط ر خ ک

ط م ه ل ن و د ح ك ي ط م ه ل ن و د ح ك ي

[illegible]

و	٣٥	٣٤	دند	د-ب	-ط	ال
و	٢٩	٣٠	و، ب	د-ب	-ا	ال

تقوم على

一

三

بقية جدول تعديل القروب عوض مال على حساب الغنيمة

١ - د س و ع

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰

ط	خ	ل	لو	ند	و	ط
س	ع	لو	مه	و	ي	ط

١٠	١١	١٢	١٣	١٤	١٥	١٦	١٧	١٨	١٩	٢٠	٢١	٢٢	٢٣	٢٤	٢٥	٢٦	٢٧	٢٨	٢٩	٣٠	٣١	٣٢	٣٣	٣٤	٣٥	٣٦	٣٧	٣٨	٣٩	٤٠	٤١	٤٢	٤٣	٤٤	٤٥	٤٦	٤٧	٤٨	٤٩	٥٠	٥١	٥٢	٥٣	٥٤	٥٥	٥٦	٥٧	٥٨	٥٩	٦٠	٦١	٦٢	٦٣	٦٤	٦٥	٦٦	٦٧	٦٨	٦٩	٧٠	٧١	٧٢	٧٣	٧٤	٧٥	٧٦	٧٧	٧٨	٧٩	٨٠	٨١	٨٢	٨٣	٨٤	٨٥	٨٦	٨٧	٨٨	٨٩	٩٠	٩١	٩٢	٩٣	٩٤	٩٥	٩٦	٩٧	٩٨	٩٩	١٠٠

[illegible]

٦	لد	م	مورنا	طوب
٧	لو	ح	كوح	ها

[illegible]

3	مو	لط	کار	د	زنده	3	3	3
3	3	مد	ک	نوط	د	3	3	3

ک	ن	م	ل	ک	ک	ک
ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن

فوق خط ما هو مع مامه
خط و خط طيحه

[illegible][illegible]

۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲

ط د کد و کد ح لاد مود نر

۱۰۰

一

一

الفوق

1

نا
م

نقوم القادري في الطول

104

بوجود قمر الغروب ايله كولد
 شهرهيم به به بعد منصفه

جدول اختلاف المنظر القمر في الطول والعرض عرض حال

الارتفاع	السرطان	الاسد	السنبلة	الميزان	العقرب	القوس	الجدي	جدول نور
0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30	30	30

اختلاف في الطول والارض يقوم في الغروب دن النور و يقوم القمر الغروب دن داغا بعض ابد له
 يقوم مرأى اولو ريعني طول وعرض عرض ك اوز رينه زياده ابد له عرض في جنوبي اوجيق واكر شمال
 اولو ريعني بعض ابد له عرض مرأى اولو

جدول ايام الشهور القمرية الوسطى وكسوة

الشمس والقمرية	ايام	الشمس والقمرية
حرم	4 2	لا ح ط كد
صف	9 0	حم نوح ح
نار الاور	8 8	له ل كد ل
ربع الاخر	1 1 8	رك ل ل ل ل
جمازي الاول	7 4 1	لط م م مرة
جمازي الاخر	7 7 1	ما ح ن كد
كجبر	6 0 2	م د ن ح
شعبان	6 3 2	د ما ه ه ه
رمضان	5 6 2	مولا ح كد لو
شوال	5 4 2	ح كا كا ل د
ذي القعدة	4 2 3	د نا ك ط ح كد
زي الحجة	4 5 3	ك ا ل ر ن ح

جدول حركات الكواكب الثابتة في

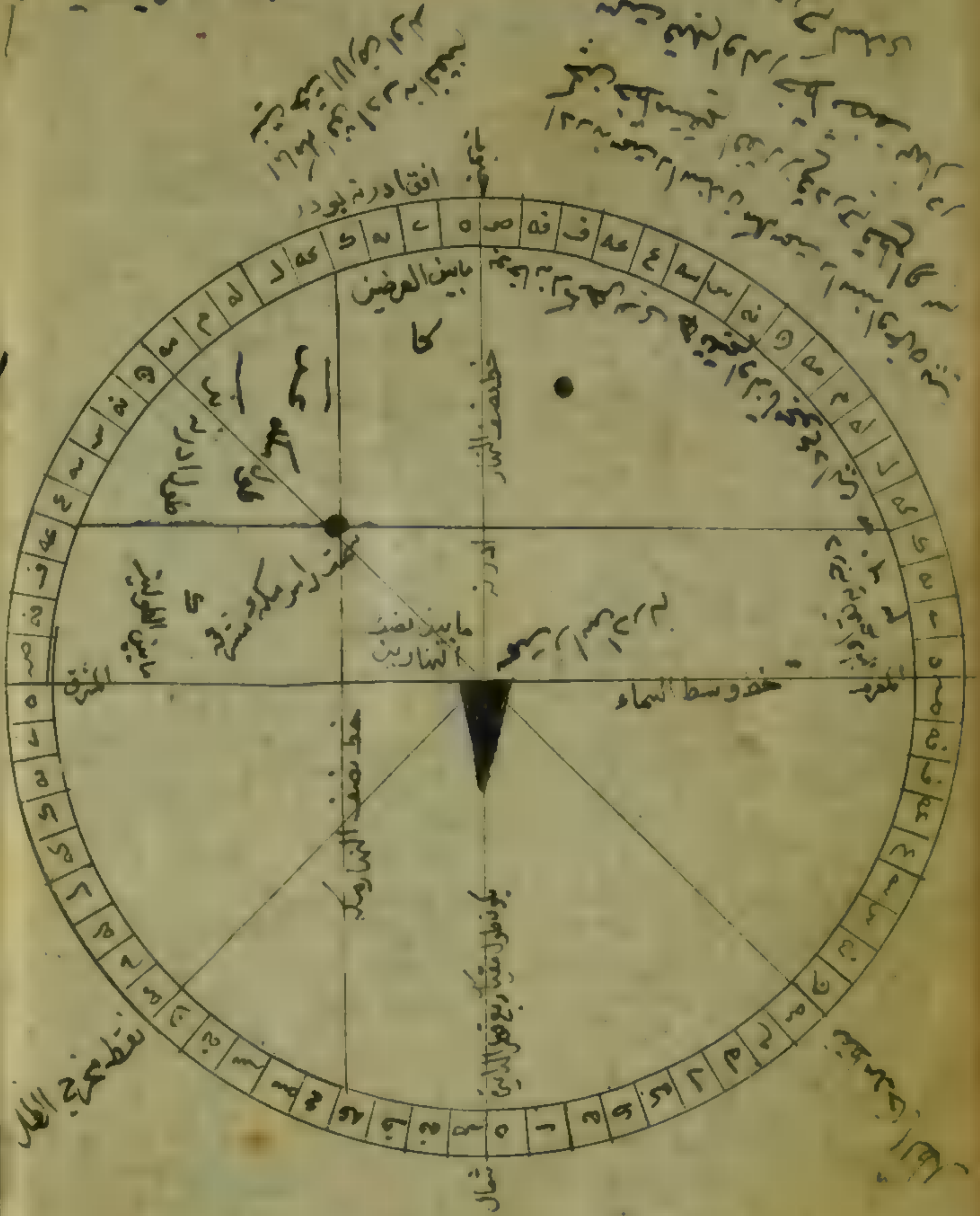
مجموعة العرب	سنة تقويم	السنة المسبوقة	سنة تقويم
٣٠	٤	١	٤
٣١	٥	٢	٥
٣٢	٦	٣	٦
٣٣	٧	٤	٧
٣٤	٨	٥	٨
٣٥	٩	٦	٩
٣٦	١٠	٧	١٠
٣٧	١١	٨	١١
٣٨	١٢	٩	١٢
٣٩	١٣	١٠	١٣
٤٠	١٤	١١	١٤
٤١	١٥	١٢	١٥
٤٢	١٦	١٣	١٦
٤٣	١٧	١٤	١٧
٤٤	١٨	١٥	١٨
٤٥	١٩	١٦	١٩
٤٦	٢٠	١٧	٢٠
٤٧	٢١	١٨	٢١
٤٨	٢٢	١٩	٢٢
٤٩	٢٣	٢٠	٢٣
٥٠	٢٤	٢١	٢٤
٥١	٢٥	٢٢	٢٥
٥٢	٢٦	٢٣	٢٦
٥٣	٢٧	٢٤	٢٧
٥٤	٢٨	٢٥	٢٨
٥٥	٢٩	٢٦	٢٩
٥٦	٣٠	٢٧	٣٠
٥٧	٣١	٢٨	٣١
٥٨	٣٢	٢٩	٣٢
٥٩	٣٣	٣٠	٣٣
٦٠	٣٤	٣١	٣٤
٦١	٣٥	٣٢	٣٥
٦٢	٣٦	٣٣	٣٦
٦٣	٣٧	٣٤	٣٧
٦٤	٣٨	٣٥	٣٨
٦٥	٣٩	٣٦	٣٩
٦٦	٤٠	٣٧	٤٠
٦٧	٤١	٣٨	٤١
٦٨	٤٢	٣٩	٤٢
٦٩	٤٣	٤٠	٤٣
٧٠	٤٤	٤١	٤٤
٧١	٤٥	٤٢	٤٥
٧٢	٤٦	٤٣	٤٦
٧٣	٤٧	٤٤	٤٧
٧٤	٤٨	٤٥	٤٨
٧٥	٤٩	٤٦	٤٩
٧٦	٥٠	٤٧	٥٠
٧٧	٥١	٤٨	٥١
٧٨	٥٢	٤٩	٥٢
٧٩	٥٣	٥٠	٥٣
٨٠	٥٤	٥١	٥٤
٨١	٥٥	٥٢	٥٥
٨٢	٥٦	٥٣	٥٦
٨٣	٥٧	٥٤	٥٧
٨٤	٥٨	٥٥	٥٨
٨٥	٥٩	٥٦	٥٩
٨٦	٦٠	٥٧	٦٠
٨٧	٦١	٥٨	٦١
٨٨	٦٢	٥٩	٦٢
٨٩	٦٣	٦٠	٦٣
٩٠	٦٤	٦١	٦٤

السنة العربية على مقتضى سنة

الشهور	حركات الشهور	سنة الأيام
محرم	١	١
صفر	٢	٢
ربيع الأول	٣	٣
ربيع الآخر	٤	٤
جاذي الأول	٥	٥
جاذي الآخر	٦	٦
شعبان	٧	٧
رمضان	٨	٨
شوال	٩	٩
ذي القعدة	١٠	١٠
ذو الحجة	١١	١١
دفي الكبيسة	١٢	١٢
في كل سنة	١٣	١٣
عبرية تسطر	١٤	١٤
طول	١٥	١٥
كف الخشب	١٦	١٦

ان يكون حركت الكواكب الثابتة في كل سنة عربية تسطر ١٢ سنة فاربعية و١٣ سنة فاربعية و١٤ سنة فاربعية و١٥ سنة فاربعية و١٦ سنة فاربعية و١٧ سنة فاربعية و١٨ سنة فاربعية و١٩ سنة فاربعية و٢٠ سنة فاربعية و٢١ سنة فاربعية و٢٢ سنة فاربعية و٢٣ سنة فاربعية و٢٤ سنة فاربعية و٢٥ سنة فاربعية و٢٦ سنة فاربعية و٢٧ سنة فاربعية و٢٨ سنة فاربعية و٢٩ سنة فاربعية و٣٠ سنة فاربعية و٣١ سنة فاربعية و٣٢ سنة فاربعية و٣٣ سنة فاربعية و٣٤ سنة فاربعية و٣٥ سنة فاربعية و٣٦ سنة فاربعية و٣٧ سنة فاربعية و٣٨ سنة فاربعية و٣٩ سنة فاربعية و٤٠ سنة فاربعية و٤١ سنة فاربعية و٤٢ سنة فاربعية و٤٣ سنة فاربعية و٤٤ سنة فاربعية و٤٥ سنة فاربعية و٤٦ سنة فاربعية و٤٧ سنة فاربعية و٤٨ سنة فاربعية و٤٩ سنة فاربعية و٥٠ سنة فاربعية و٥١ سنة فاربعية و٥٢ سنة فاربعية و٥٣ سنة فاربعية و٥٤ سنة فاربعية و٥٥ سنة فاربعية و٥٦ سنة فاربعية و٥٧ سنة فاربعية و٥٨ سنة فاربعية و٥٩ سنة فاربعية و٦٠ سنة فاربعية و٦١ سنة فاربعية و٦٢ سنة فاربعية و٦٣ سنة فاربعية و٦٤ سنة فاربعية و٦٥ سنة فاربعية و٦٦ سنة فاربعية و٦٧ سنة فاربعية و٦٨ سنة فاربعية و٦٩ سنة فاربعية و٧٠ سنة فاربعية و٧١ سنة فاربعية و٧٢ سنة فاربعية و٧٣ سنة فاربعية و٧٤ سنة فاربعية و٧٥ سنة فاربعية و٧٦ سنة فاربعية و٧٧ سنة فاربعية و٧٨ سنة فاربعية و٧٩ سنة فاربعية و٨٠ سنة فاربعية و٨١ سنة فاربعية و٨٢ سنة فاربعية و٨٣ سنة فاربعية و٨٤ سنة فاربعية و٨٥ سنة فاربعية و٨٦ سنة فاربعية و٨٧ سنة فاربعية و٨٨ سنة فاربعية و٨٩ سنة فاربعية و٩٠ سنة فاربعية و٩١ سنة فاربعية و٩٢ سنة فاربعية و٩٣ سنة فاربعية و٩٤ سنة فاربعية و٩٥ سنة فاربعية و٩٦ سنة فاربعية و٩٧ سنة فاربعية و٩٨ سنة فاربعية و٩٩ سنة فاربعية و١٠٠ سنة فاربعية

نقطه غریبه الظل

شمال

این دایره را افق هر شهری که این کس در آنجا باشد تصور باید کرد و هرگز این دایره
سمت الرشدان شهر و آن دو خط که بر مرکز نشسته بر یکدیگر قیام شده اند که را خط مشرق
و مغرب تصور کرده برو مشرق و مغرب بنویسند و دیگر را خط نصف النهار تصور کرده
برو شمال و جنوب بنویسند اکنون اگر خواهیم که سمت شهر را بدینم تشخیص سمت مکه بینیم
اگر طول موافق باشد سمت قبله نقطه جنوب باشد و اگر عرض بلد زیاده باشد و الا نقطه
شمال اگر عرض مکه زیاده باشد و بعد میان مکه و بلد مذکور همان مقدار فرجه فضل میان مکه
و بلد است در طول یا در عرض همان است پس هر درجه بر عدد ثامن پنجاه و شش و میل دو
ثالث و هر سی میل یک فرسنگ است پس توان دانستی که چند فرسخ است میان مکه و آن شهر
و اگر در عرض و طول مخالف باشد به بینیم اگر طول و عرض مکه کمتر باشد از طول
و عرض سمت مکه در ربع جنوبی غرضی بود و اگر طول و عرض مکه زیاده
باشد سمت مکه در میان مشرق و شمال و اگر طول مکه زیاده باشد و عرض کم
جنوبی بود و اگر طول و کم و عرض زیاده باشد غرضی شمالی بود پس در بلدی که
طول و عرض زیاده باشد از مکه در آنجا از نقطه شمال و جنوبی بطرف غرب
ازین دایره مقدار فضل طول بلد بر طول مکه از دو جانب در جات شمرده خطی
مستقیم بکشند آن خط نصف النهار مکه باشد و از شرق و غرب مقدار
فضل و عرض بلد بجانب جنوب در جات شمرده خطی بکشند آن خط از خط
مشرق و مغرب مکه باشد چون خط از مرکز دایره بر نقطه تقاطع این خط بکشند
و اگر آنند تا دایره رسد آن خط سمت قبله بود و سمت مکه در باقی جهات اربع
درین قیاس بود برین مقدمه **مثال** سمت مکه در مصر باز نمایم درین دایره چون
طول مکه زیاده از طول مصر است و عرض کمتر پس سمت مکه شرقی جنوبی بود و چون
مکه غربیست و طول مصر **ع** زیاده باشد از دو طرف شمال و جنوب این
دایره در جات شمرده بقدر فضل مکه و طول مصر بر جانب شرقی خط مابین در جات
بکشند و چون عرض مصر **ا** است و عرض مکه **م** زیاده باشد و دو طرف مشرق
و غرب در جات شمرده اند بجانب جنوب مابین در جات خط بکشند فقط تقاطع این دو خط
را سمت قبله از مرکز این دایره بر نقطه تقاطع این دو خط خط کشید که را نیم تا به دایره که بر
استقامت سمت قبله باشد استقام

17/11/2019

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in dark ink on aged, yellowed paper. The script is dense and fills most of the page, with some lines appearing to be headings or sub-sections. The handwriting is characteristic of the 18th or 19th century.

۱۳۳۳

卷之四

مکتبہ

۱۲۸۹

1671

1871/72

167

بقية بعد المطلق بين النيرين

ۛ ما مکی مد دو نو

بعد المعدلة قوس
النور ديلر وبعد
المشوايد في قوس
النور ديلر وبعد
المطلق بين النور
د في ديلة
وبعد السوايله اصنام
النور حد دله دخول
ايده لور عرض يازدن
ارقامله و طون يازدن
ارقامده عرض قمت
سوايله دخول ايده
ملتقامنده واقع
اولا انه استقام دقات
النور اولوه والتمش
عدد بوا صبع اولر
ص ص ص

مه مطف ن نو سه سى كس عا

卷之四

فصل في القضاة

卷之三

انفا الافاضة

卷二

卷一百一十五

卷之四

١٧١

卷一

في انصاف الافكار

卷之五

١٣١

五

三

11

卷之六

五

في الاقطار

37

१७३

1575

۱۰۰۰

卷之五

五

卷之四

فصل في القضاة

卷之四

انضام الافاضل

卷二

卷一百一十五

卷之四

١٧١

卷一

في انصاف الافكار

卷之五

١٣١

五

三

11

卷之六

五

في الاقطار

37

१७३

1575

۱۰۰۰

卷之五

五

الذرية خلدوا لعنكم الله وضع مع فتنه در

الزرقالية

حدود الظل المبسوط لرسم المربع وغيره

الارتفاع	الارتفاع	الارتفاع	الارتفاع	الارتفاع	الارتفاع

فہ خ
مک
هو ۲
مالد
سرسک
سیج کو
نظامہ
نوٹ
خ ر
لہ یا
لمر ک
مہ ۲
مسب
م کو
کے م
کو ف
کہ خ
ما
کر بر
لا ۲
کظمہ
کر
کر لہ
کو لا
کہ لہ
کدی
کدی ۲
کی س
کس کا
سا

زرقا لیه نکل خف قطر

درجاة تقیة اولده و سرحه یازده تا الفقه و ارجنه

أبعد ما كان المدارات من مكة

۱۴۴۰

ایک طرف سے

三

از یاد من
از یاد من
از یاد من
از یاد من

جدوله قوس عص افانی لرسما

زوال	زوال	زوال	زوال

ا	ایک	نو	کے	لا	تو
۶	- کہ	بر	کہ	ت	لب
۷	ح	کھ	خ	کو	ل
۸	د	کھ	ط	ل	ند
۹	ہ	مط	ک	ل	لہ
۱۰	و	ر	ح	کا	لب
۱۱	ر	ح	نو	ف	لد
۱۲	ط	ط	ل	لو	ل
۱۳	ط	ع	نو	کد	ل
۱۴	ے	ب	ہ	کہ	ما
۱۵	ما	خ	کو	کو	ما
۱۶	ب	ب	ل	کر	مول
۱۷	خ	نو	خ	ل	خ
۱۸	د	ل	خ	کہ	نا
۱۹	بہ	ک	ل	ند	ہ

درجات تعیین اوله امهر بشر درجه عددی یا زله تا سه و اربع

بودرت جدول عنكبوت وضع من فتند

ابادها
عن مراكز
الصفحة
على ان نصف
القطر
بسطه
مطالعها
نقطه
الاستواء

القول

دبران

رجل الجوزا

عيوف

يد الجوزا

اليمانية

الثاميه

قلب الاسد

الاعراب

الرايح

الفكم

عنق الحيه

قلب العقرب

الحاف

الحوا

الواقع

الطاير

الردف

دنب تيطس

منكب الفرس

اباد
مراكز
من اول
السموت
سموت
ما عس
من مدار
الجدي

قطر
على عرض
من

القول

دبران

رجل الجوزا

عيوف

يد الجوزا

اليمانية

الثاميه

قلب الاسد

الاعراب

الرايح

الفكم

عنق الحيه

قلب العقرب

الحاف

الحوا

الواقع

الطاير

الردف

دنب تيطس

منكب الفرس

جدول الظل المبول لمراد
١٠٠ من اول

الاصحاح

كاح

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

كك

٢ مع من قد لله النار
٢ جميع العرض

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

٢ مع من قد لله النار
٢ جميع العرض

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

عائنه

مشابه شویله روایت در موسی بن علیه السلام هر که بگویند ده
و خود کلمه یاشی قصه اولایا کریمه و اولیة حلاله یوشی
و اقا و کلمه قوریه و یا خود یکش و بر منده که

اسماء بلدان	اسماء بلدان	اسماء بلدان	اسماء بلدان
ادرمه	جرو مصطک	جرو مصطک	جرو مصطک
قطنطنیه	سلورک	سلورک	سلورک
بروسه	دیمتوفه	دیمتوفه	دیمتوفه
بوکله	یانینوکی	یانینوکی	یانینوکی
ازینق	کلینوکی	کلینوکی	کلینوکی
کلومینه	قرن آباد	قرن آباد	قرن آباد
یکیشهر	احیوکی	احیوکی	احیوکی
بلجیک	ایضاله	ایضاله	ایضاله
بوزایوک	شیردز	شیردز	شیردز
کوتاهیه	سلاویک	سلاویک	سلاویک
قره حصار	قره صوکی	قره صوکی	قره صوکی
اسکی شهر	قلب	قلب	قلب
سیدغاز	اسکوب	اسکوب	اسکوب
اسیاقلو	ایک حصار	ایک حصار	ایک حصار
اقشهر	قره طوه	قره طوه	قره طوه
قونیه	اشتب	اشتب	اشتب
ارکلی	کوسندریل	کوسندریل	کوسندریل
مغنیباغ	صوفیه	صوفیه	صوفیه
تشیخ	طونوه	طونوه	طونوه
روخوس	سمندره	سمندره	سمندره
	اغزوز	اغزوز	اغزوز

Handwritten text (likely a signature or name): *Handwritten text, possibly a signature or name, written vertically.*

ما عرضند بقية جدول اسماء بلدان در طول جزایر خالدا و عرض

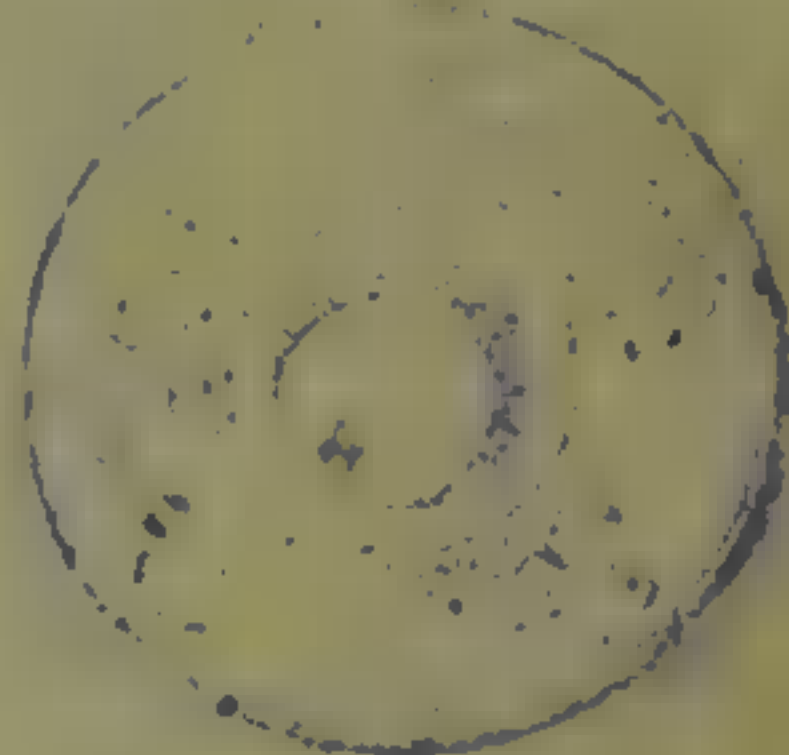
اسماء بلدان	بعلبك	حما	عكا	اصح	اسماء بلدان
ادرنكان	عكا	عكا	عكا	عكا	استراباد
ماردين	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	جرجان
سجار	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	نیشابور
موضل	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	طوس
خوی	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	بخارا
اورهیه	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	سمرقند
ملاطیه	علا	علا	علا	علا	جای رصد النوع بیک
سیواس	عام	عام	عام	عام	
قلعه خیر	عده	عده	عده	عده	
سوا	نه	نه	نه	نه	
فاس	خ	خ	خ	خ	
تیروان	ما	ما	ما	ما	
شهریه	مد	مد	مد	مد	
طرابلس	نه	نه	نه	نه	
دارالملک	خ	خ	خ	خ	
قلزم	سد	سد	سد	سد	
دریاعدن	عوه	عوه	عوه	عوه	
صنعا	عده	عده	عده	عده	
زبید	عده	عده	عده	عده	
غان	مد	مد	مد	مد	
طایف	عول	عول	عول	عول	
بما	فد	فد	فد	فد	
طرابلس	سطم	سطم	سطم	سطم	
طرموس	سح	سح	سح	سح	
ملطیه	عاه	عاه	عاه	عاه	
ارز الروم	عوه	عوه	عوه	عوه	

اسماء بلدان	بعلبك	حما	عكا	اصح	اسماء بلدان
ادرنكان	عكا	عكا	عكا	عكا	استراباد
ماردين	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	جرجان
سجار	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	نیشابور
موضل	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	طوس
خوی	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	بخارا
اورهیه	لدمه	لدمه	لدمه	لدمه	سمرقند
ملاطیه	علا	علا	علا	علا	جای رصد النوع بیک
سیواس	عام	عام	عام	عام	
قلعه خیر	عده	عده	عده	عده	
سوا	نه	نه	نه	نه	
فاس	خ	خ	خ	خ	
تیروان	ما	ما	ما	ما	
شهریه	مد	مد	مد	مد	
طرابلس	نه	نه	نه	نه	
دارالملک	خ	خ	خ	خ	
قلزم	سد	سد	سد	سد	
دریاعدن	عوه	عوه	عوه	عوه	
صنعا	عده	عده	عده	عده	
زبید	عده	عده	عده	عده	
غان	مد	مد	مد	مد	
طایف	عول	عول	عول	عول	
بما	فد	فد	فد	فد	
طرابلس	سطم	سطم	سطم	سطم	
طرموس	سح	سح	سح	سح	
ملطیه	عاه	عاه	عاه	عاه	
ارز الروم	عوه	عوه	عوه	عوه	

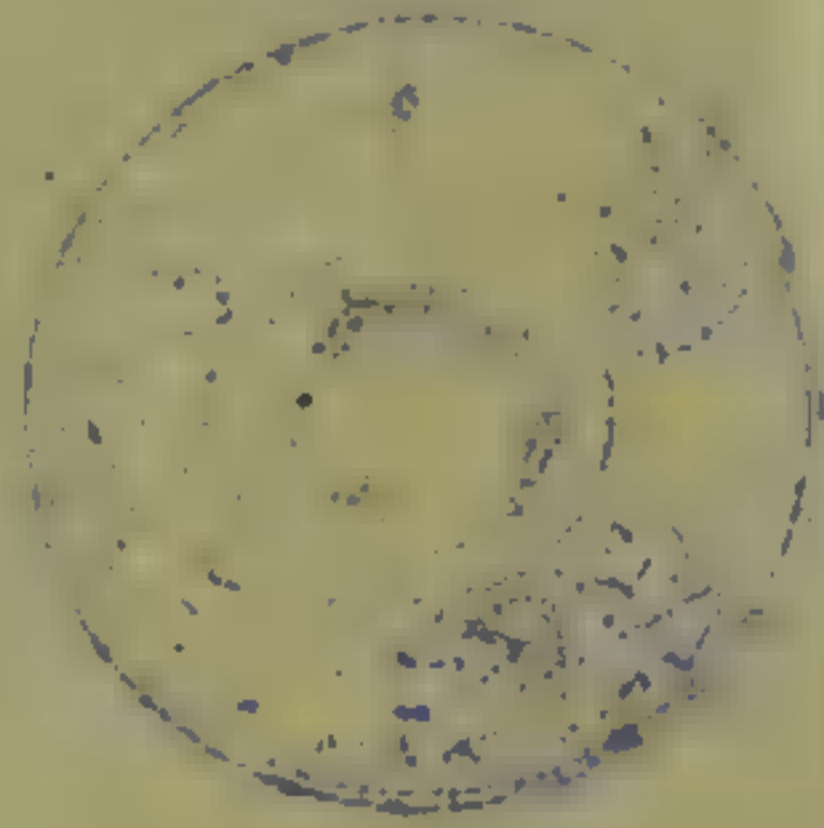
14

18

الباب الاول کوب ثابت نکر شرعی بیانده در کوب ثابت نکر
 غایت چو قلغندن عددی معلوم دکدر بطلیوس ۱۰۲۲ کوب رص
 ایلمشدر اجنق ضبط المک آسان اولما عیچون قون سکر صورت
 توهم اتشدر در بکری بری شمالی اون بستی جنوبی و اون ایکی نفس
 منطقه در که مشهور معروفدر و بویکی بکری می ایکی کوبی التي مرتبه
 بخش المشر و بوالتي قسمه اقدار و اعظم دیوآد ویر مشدر مثلا مشدر
 الواقع و آخر النهر و شعراء پمانیه کی بوکا کاربان قران دخی درلو
 و بونلر که امثالی اری کوبلری مرتبه اولده وضع ایلمش ایکی مرتبه
 ده اولان کوبلر اولردن دخی چکر که مثلا شمالی الخرنانی کی واکا
 زبره دخی دیرلر او چنی مرتبه اولان کوبلر دخی چکر که مثلا فم
 الفرس کی و در دخی مرتبه کی کوبلر دخی چکر که مثلا تویانک
 نیری مثلنده اولنلردن و بیشنی مرتبه اولان کوبلر دخی چکر که مثلا
 الرافض کی که اکا اژدهادی دیرلر و البتی مرتبه اولان کوبلر
 دخی چکر که مثلا الحقی من سعد بلع کی اولردن چکر اولنلره سح
 دیرلر مثلا کوب النثره کی یعنی سحابی دیکر بولود پاره سیه دیکر

کوب ثابت نکر شرعی بیانده در کوب ثابت نکر
 غایت چو قلغندن عددی معلوم دکدر بطلیوس ۱۰۲۲ کوب رص
 ایلمشدر اجنق ضبط المک آسان اولما عیچون قون سکر صورت
 توهم اتشدر در بکری بری شمالی اون بستی جنوبی و اون ایکی نفس
 منطقه در که مشهور معروفدر و بویکی بکری می ایکی کوبی التي مرتبه
 بخش المشر و بوالتي قسمه اقدار و اعظم دیوآد ویر مشدر مثلا مشدر
 الواقع و آخر النهر و شعراء پمانیه کی بوکا کاربان قران دخی درلو
 و بونلر که امثالی اری کوبلری مرتبه اولده وضع ایلمش ایکی مرتبه
 ده اولان کوبلر اولردن دخی چکر که مثلا شمالی الخرنانی کی واکا
 زبره دخی دیرلر او چنی مرتبه اولان کوبلر دخی چکر که مثلا فم
 الفرس کی و در دخی مرتبه کی کوبلر دخی چکر که مثلا تویانک
 نیری مثلنده اولنلردن و بیشنی مرتبه اولان کوبلر دخی چکر که مثلا
 الرافض کی که اکا اژدهادی دیرلر و البتی مرتبه اولان کوبلر
 دخی چکر که مثلا الحقی من سعد بلع کی اولردن چکر اولنلره سح
 دیرلر مثلا کوب النثره کی یعنی سحابی دیکر بولود پاره سیه دیکر

کوب ثابت نکر شرعی بیانده در کوب ثابت نکر
 غایت چو قلغندن عددی معلوم دکدر بطلیوس ۱۰۲۲ کوب رص
 ایلمشدر اجنق ضبط المک آسان اولما عیچون قون سکر صورت
 توهم اتشدر در بکری بری شمالی اون بستی جنوبی و اون ایکی نفس
 منطقه در که مشهور معروفدر و بویکی بکری می ایکی کوبی التي مرتبه
 بخش المشر و بوالتي قسمه اقدار و اعظم دیوآد ویر مشدر مثلا مشدر
 الواقع و آخر النهر و شعراء پمانیه کی بوکا کاربان قران دخی درلو
 و بونلر که امثالی اری کوبلری مرتبه اولده وضع ایلمش ایکی مرتبه
 ده اولان کوبلر اولردن دخی چکر که مثلا شمالی الخرنانی کی واکا
 زبره دخی دیرلر او چنی مرتبه اولان کوبلر دخی چکر که مثلا فم
 الفرس کی و در دخی مرتبه کی کوبلر دخی چکر که مثلا تویانک
 نیری مثلنده اولنلردن و بیشنی مرتبه اولان کوبلر دخی چکر که مثلا
 الرافض کی که اکا اژدهادی دیرلر و البتی مرتبه اولان کوبلر
 دخی چکر که مثلا الحقی من سعد بلع کی اولردن چکر اولنلره سح
 دیرلر مثلا کوب النثره کی یعنی سحابی دیکر بولود پاره سیه دیکر

اول رتبه همر تبه ياد يك نه مقدار كوكب وارد راني بيان قلم
 مثلا مرتبه اوله اون بش كوكب وارد ر غایت اريد ثواب آرا سنده
 انكردن ادي كوكب اول مرتبه ثابته فوق بش كوكب وارد و
 مرتبه ثابته ايكي يوز سكر كوكب وارد و مرتبه رابعه دوت
 يوز بش دوت كوكب وارد و مرتبه خامسه ايكي يوز اون يك
 كوكب وارد و مرتبه ششمه فوق طغر كوكب وارد و كوكب
 ياد يك منظم كوكب سحابي جلمه يكي يكي ايكي كوكب اول و بويك
 يكي ايكي كوكبي فوق سكر صورت تجمل المتشابه در يكي يكي
 فلك البروجك شمالي طرفه در و اون ايكي منطقه البروجك
 اوزرنده در و اون بش منطقه البروجك جنوب طرفه در و
 طول كوكب اوله كه كوكب هر قنفي برجك چقي درجه سنده واقع
 اوله يسه اول برجك اون كوكب اوله و غي برجك درجه سنده و رتبه
 طول ديرلر اول كوكب طول اول مقدار در مثلا **هك** سنده
 ييلنده دو مينك **هك** ييلنده تيشن اول ايله محرر غره سه يير
 كونده چهار شنبه واقع اولدي و قلب الاسدك طولنه نظر ايتك

اسد برجك **هك** درجه سنده واقع اولدي طول قلب الاسد **هك**
 درجه ايش و مطالع كوكبك ابتدا سه جدی دنر و مطالع كوكب
 ددكاري دخی اوله كه اول جدی دن كوكبك موضعنه و رتبه
 اول مابينه مطالع كوكب ديرلر مثلا يسه قلب الاسدك طوليل
 مطالع فلكيه جدولنه دخول اندك **هك** بولدق مطالع
 قلب الاسد **هك** ايش و قلب الاسدك **هك** بعدی وار
 شمالي در و عرض كوكب دخی منطقه البروجك مركز كوكبك مابينه
 ديرلر اگر كوكب منطقه البروجك شمالي طرفه ايسه عرضي شماليه
 مثلا عتوق كبي **هك** عرض وار شمالي و اگر جنوب طرفه ايسه
 عرض كوكب جنوبيه مثلا شعراء يمانية كبي كه طول عرض وار
 و اگر عرض اوليجي اول سه اول كوكب منطقه البروجك اوزرنده
 در مثلا قلب الاسد المكي كبي **هك** دقيقه سه و ار همان شمالي
 طرفه بعد كوكب معدل النهار دن كوكبك مركزه و رتبه اول
 مابينه ديرلر اگر كوكب معدل النهارك شمالي طرفه ايسه بعدی
 شمالي در مثلا رشا كبي كه منازل قمر در **هك** بعدی وار شمالي و

اگر جنوب طرفه ایسے بعدی جنوب در مثلاً سماک الاغزل
 کبی که **ح کط** بعدی وار جنوبی که بود اخی منازل قمر در یک
الباب الثانی کو اکیدن هر کو کب ثابت خیط مساتریه کله کی
 وقتده نصف النهار قاج درجه قالور و یا نصف النهار
 اول وقتہ کلنج قاج درجه کچر و نصف اللیل قاج درجه قالور
 آنی بلدر اگر دوسر او یلیه قاج درجه قالور بلاسن اول
 کو کدر کم درجه شمس بله سن و درجه شمس مطالع فلکیه
 جدولہ دخول ایدوب مطالع فلکیه جدولہ هورہ کیم
 بولور سک حفظ ایدوب بعدہ مطالع کو کبی مطالع فلکیه
 نقص ایلہ هورہ باقی قالور ایسے زوال اولقدر درجه باقی
 قلمش و بوباقی **۳۶۰** دن نقص ایدوب ماباقی هورہ قالور
 زوالدن اول حینہ کلنج اولقدر درجه کچر مثلاً شمس
که درجه سنده ایکن **۳۳** ایلہ مطالع فلکیه جدولہ دخول
 ایدوب خراسنده **ر صا** درجه فلکیه مزوار بعدہ شعراء
 یمانیہ نک مطالعہ نظر اندوز **قفو** درجه مطالع وار بوباقی

یوز طقسان بودن یوز سکان التي ء نقص اندک ماباقی **قه** درجه
 قالور بلد که اول حینہ او یلیه **۱۰۵** درجه باقی قلمش و بوبوز
 بشی درجه **۳۶۰** دن نقص ایلہ ماباقی **۲۵۵** درجه قالور بلد که
 که او یلدن اول وقتہ کلنج **۲۵۵** درجه کچر در اگر مطالع کو کب **ط**
 مطالع فلکیه دن از اولر مطالع فلکیه دن مطالع کو کب نقص اولجن
 ماباقی زوالہ قلمش مثلاً نسر الطائر مطالع **کا** و مطالع فلکیه اون
 برند جوز آنک **ق ط** الباقی **۱۳۸** الی الزوال و اما مطالع کو کب مطالع
 فلکیه دن زیاده اولس حاصل سابق زوالدن کچر اولرانی **۳۶۰**
 دن نقص ایدوب ماباقی زوالہ قلمش مثلاً یمن جوز آنک **یا** مطالع
 کو کب **ر ص** و مطالع فلکیه **ق ط** الباقی **۳۶۰** که سابق زوالدن
 کچر و بوباقی **۳۶۰** دن نقص ایلہ ماباقی **۳۱۱** درجه قالور که
 زوالہ قلمش و اگر نصف اللیل یلیه دلسک مطالع فلکیه نک نظیر
 نظر ایلہ هورہ بولور اول مقدار مطالع کو کب خیط کله کی نصف
 اللیل اولر مثلاً میز آنک نظیری حمل در و حمل **که** ایلہ فلک المستقیم
 جدولہ دخول ایدوب خراسنده **۱۱۱** درجه بولور بلد که اول

کیم **قیام** درجه مطالع کو کوب خیطه کلدی وقتہ نصف اللیل اولور
 واما اگر مطالع نظیر دن مطالع کو کوب زیاده اولور اول زیاده مقدار
 نصف اللیل دن یکمشی در اگر مطالع نظیر دن مطالع کو کوب اکس
 اولور اول اکس قدری درجه قلمه نصف اللیل اول غفلت
الباب الثالث کو کوب ثابته ایل ارتفاع الوب اویلیه قاع
 درجه قلمه انی بیان ایدر اول اگر کیم درجه شمس بلبوب و در
 شمس ایل مطالع فلکیه دن نقص ایدر سن باقی هونه قلوب اول
 کو کوب خیطه کلدی وقت اویله اولغه اولغر درجه قلوب و بون
 حفظ ایل بعد اول کو کوب ارتفاع الوب اول کو کوب بعد
 دخی بیلر اگر بعد شمالیه بعد کو کوب مقداری اعداد مقنطرات
 دن مرئی مدار الحمل دن بقار و مرکز جانبیه قلوب علامتی
 ایل نکه شمس در سن و اگر بعد جنوبی ایل بعد کو کوب مقدار
 مرئی مدار الحمل دن آشف اعداد مقنطرات اوزرینه قوی نشان
 ایل بعد مرئی ارتفاع کو کوب مقداری مقنطرات اوزرینه
 وضع ایل نکه شمس ایدر سن بعد اجزاء قوس ارتفاع دن

خبطه

خیطه نصف النهارک مابینی نه واقع اولور حفظ ایدوب و محفوظ
 سابقا اویله بومقدار درجه قالور دد کو موز عددک اوزرینه ضم ایل
 جلسی نه مقدار اولور اول مقدار درجه قلوب مثلا عرض **مید** دیش
 اسدک **ک** درجه سنده ایکن **که** ایل مطالع فلکیه به دخول ایدوب
 خراسنده **دله** **کا** مطالع فلکیه بولندی بعد ناطک مطالع **که** **قیه**
 در بونی ایکی یوز اوزریش درجه و یکری بر دقیقه دن نقص ایلک
 مابا **۱۳۰** درجه قلدی بوکه محفوظ اول دیو حفظ ایلک وینه
 ناطک بعد نه نظر ایلک **کا** درجه بعد شمالیه وارور ربع دایره
 مدار الحمل دن بقار و مرئی **کا** درجه قلوب بعد مرئی **۳۱** مقنطرات
 اوزرینه وضع ایلک دخی ارتفاع الدق **۵۷** درجه ارتفاع شمس
 بولندی و مرئی **۵۷** مقنطرات اوزرینه وضع ایلک خیطه نصف
 مابینی **ل** درجه بولندی که فضل الدائر در و یوز یکری درجه محفوظ
 اولی اوزرینه ضم ایلک **ق** درجه اولدی بلدک که اول حینده تمام
 زواله **۱۵۰** درجه باقی قلمه و اگر ارتفاع غوز اولور ایل اول
 درجه دن **۳۰** درجه نقص ایل هونه باقی قلوب زواله اولغر
 درجه قلمه **الباب الرابع** کیم دن نه کیدی و طلوع شمس

نه باقی قلدی آنی بیان ایدر طلوع شمس نه قلد و غنی بلک دلسک درجه
شمس ایل مطالع بلدیه جدولند دخول ایدوب خراسنده بولنان
حفظ ایل مطالع کوکی مطالع بلدیه دن نقص ایل هرنه باقی
قلور ایسه کیچدن اول باقی قلدش یعنی کون طوغغه اولعدر
قلمش و اگر کیچدن نه کچد و کین بلک دلسک درجه شمس ایل
مطالع بلدیه نظیرینه دخول ایدوب خراسنده بولنان حفظ
ایل و محفوظ مطالع کوکیدن نقص ایل ماباقی هرنه قلدش
کیچدن اول مقدار درجه کچشد و اگر مطالع بلدیه مطالع کو
دن زیاده اولر ایسه اول زیاده مقداری کون طولی دن اول
اول کوکب خیط کلور و اگر عکس اولوب یعنی مطالع کوکب
مطالع بلدیه دن زیاده اولر ایسه اول زیاده مقداری کون
طوغغه غند نفاکره اول کوکب خیط کلور مثلاً عرض **مب**
ده شمس میزانک **ک** درجه سنده ایکن یگرمی ایکی ایل مطالع
بلدیه دخول ایدوب خراسنده **بج** درجه بولندی و مطالع
ثریاکه **۱۴۰** درجه **۹** درجه دقیقه در مطالع بلدیه دن نقص ایل
ماباقی **۹۷** درجه **۳۱** دقیقه قلدی بلدیه که اول حینده

طلوع شمس **۹۷** درجه **۳۱** دقیقه باقی قلدور بعده ینه درجه شمس ایل
مطالع بلدیه بکر نظیری که حلد **۳۳** ایل حلد دخول ایدوب خراسنده
بج مطالع بولندی بولی مطالع ثریادن نقص ایل ماباقی **۱۲۸**
درجه **۱۱** دقیقه قلدی بلدیه که عزوبدن **۳۸** درجه کچشد غفلت
الباب الخامس طلوع فجره نه باقی قلدش انی بیان ایدر اولاد
شمس بلوب و درجه شمس ایل مطالع فجر جدولند دخول ایدوب خراسنده
بولنان حفظ ایل و مطالع کوکی مطالع فجر دن نقص ایل هرنه باقی
قلور ایسه طلوع فجره اول مقدار درجه قلدش مثلاً ینه **مب**
میزانک **۳۳** سیله مطالع فجر جدولند دخول ایدوب خراسنده **۱۸۴**
درجه **۳۳** دقیقه مطالع فجر بولندی و ینو ایل توانک مطالعی که
۱۵۲ درجه **۲۴** دقیقه در مطالع فجر دن نقص ایل ماباقی بلدیه
که اول حینده طلوع فجره اتوز درجه قلدش و اگر مطالع کوکب
مطالع فجر ایل مساوی اولر ایسه اول حینده همان طلوع فجر اول
و اگر مطالع کوکب مطالع فجر دن زیاده اولر ایسه اول زیاده مقدار
طلوع فجر دن کچشد **الباب السادس** شفق اخر غایب اولمیان
بیان ایدر درجه شمس ایل مغیب شفق جدولند دخول ایدوب

خراسنده واقع اولی حفظ ایله و خیطه کلن کوکبه مطالع
 بلوب و مطالع کوکبی محفوظدن نقص ایدجک هر نه باقی قلوب
 ایسه شفق اخر غایب اولمغه اول مقدار قلمشدر یعنی اول
 کوکبه خیطه کلد که نصکره شفق غایب اولمغه اول مقدار درجه
 قلمشدر و اگر مطالع کوکبه عدد مغیب شفقندن زیاده اولریم
 اول زیاده مقداری درجه یتسودن کچمشدر و اگر مطالع کوکبه
 شفق عدد یله برابر اولسه اول حینده شفق اخر غایب اولمشدر
 مثلاً اینه عرض **۳۵** ده جملک **۴۴** سیله مغیب شفق جد
 ولنه دخول ایدوب خراسنده **۳۵** درجه و **۲۹** دقیقه بو
 لنزی و قلب الاسدک مطالع که **۳۵** درجه و **۳۵** دقیقه
 بولندی و مطالع کوکبه یله مغیب شفق برابر اولدی بلدک
 که اول حینده شفق غایب اولمشدر **الباب الثانی** کوکبه
 ثابتة نکر طلوعی بلد در اگر در سکریم کوکبه دن هر قیقه کوکبه
 اولر ایسه طلوعی بله سن اولاکر کدر که اول کوکبه مطالع بلوب
 و نصف قوس نهارین دخی بلوب و نصف قوس نهارین اول
 کوکبه مطالعندن نقص ایده سن هر نه باقی قلوب ایسه اول

مقدار مطالع کوکبه خیطه کلد و که وقت اول طلب اید و کلد کوکبه
 افق شرقدن طلوع ایدر و اگر کوکبه نصف قوسین مطالعندن
 نقص اید ممکن اولمز ایسه یعنی نصف قوسین زیاده بولریم
 اول وقت کوکبه مطالع او زینیه بر دور زیاده ایده سن دخی
 نصف قوسی بوجلدن نقص ایده سن هر نه باقی قلوب ایسه اول
 قدر مطالع کوکبه خیطه کلد و کین لین اول کوکبه طلوع ایدر
 و کوکبه هر کون طلوع غروب ایدر اما بعضی کوکبه شمسیله
 طلوع ایسه اکا طلوع درلر و بعضی دخی طلوع شمسدن
 ایلر و کوکبه طلوع اید و کی کور مکه ممکن اولسه اکا طلوع درلر
 دیشلر در بعضی لرد دخی فجر ایله یله طلوع اند و کنه طلوع
 درلر اما اصح دخی فجر ایله طلوع ایدر در مثلاً اینه عرض **۳۵**
 ده نیر البطینک نصف قوسی **۱۱۲** درجه و **۳۳** دقیقه در
 و مطالع دخی **۱۳۵** درجه و **۵۰** دقیقه در و نصف قوسنی مطالع
 دن نقص ایدک ما باقی **۱۳** درجه و **۳۸** دقیقه قالدی بلدک
 که اون اوج درجه و یکوی سکر دقیقه مطالع کوکبه خیطه
 کلد و که وقت نیر البطین طلوع ایدر اگر اون اوج درجه و

یکری سکر مطالعو کوکب خیطه فجر وقتند کلورایسه نیر البطین
اول کون طلوع الشمس طلوع وغروب زمانه مغایر اولور انشا
الله ذکر اولنه **الباب الثامن** کوکب ثابتہ نک غروبین بیلد
فجر وقتند اول کوکب کوکب نصف قوسی و مطالعی بیلد
ونصف قوسی مطالعی اوزرینه زیاده ایدوب کوره هرینه حاصل
اولرایسه اول مقدار مطالعو کوکب خیطه کلد و وقت اول
طلب اند و کک کوکب افق مغربین غروب ایدر مثلاً اینه عرض
م ده نیر الثریانک نصف قوسی **۱۱۱** درجه و مطالع **۱۴۰**
درجه و **۳۹** دقیقه در و نصف قوسی مطالعہ زیاده الله
۳۵۱ درجه و **۳۹** دقیقه اولدی بیلد که ایکیوز التي بیر
درجه و انوز طغر دقیقه مطالعو کوکب خیطه کلد و وقت
ثریا غروب ایدر مطالع فجر حد ولنه ارادق قوسک **۱۸** درجه
سنه **۳۵۱** درجه و **۴۳** دقیقه سی و اربیلد که قوسک
اون سکرخی درجه سنه فجر وقتند نیر الثریا غروب ایدر
وقوسک **۱۸** درجه سنه روم آینه نظر اندک کانون اولک
اول کونی واقع اولدی ثریا کانون اولک اول کونی غروب ایدر

الباب

الباب التاسع کوکب ثوابک افق دن قنقه طلوع وغروب
ایدر الی بیان ایدر کوکب کوکب شمالی و کک جنوبی اولسن اگر بعد
عرض بلدک تمامدن اکسک اولرایسه اول کوکب اول عرضند
دایما طلوع وغروب ایدر مثلاً عرض **م** و **م** و **م** و **م**
الله جاج نک بعدی **۳۹** درجه در شمالی بیلد که صد الدجاج
عرض **م** ده دایما طلوع وغروب ایدر ایست و اگر کوکب
بعدی عرض بلدک تمامدن زیاده اولب دخی شمالی اولرایسه
ابتدی الظهور در اول عرضند اول کوکب قطعا طلوع وغروب
یوقدر مثلاً کوکب الجدی ابتدی الظهور در که رب اصفرک
ذنب در که **۸۶** درجه بعد شمالی سی و اربدر قطبه قوسک
برطرفند نیر الفرقین در اما جدی قطبه فرقین دن دخی
یقین در جدی مرتبه ثالثه در و فرقین مرتبه ثانیه
و اگر کوکب بعدی عرض بلدک تمامدن زیاده اولب جنوبی
اولرایسه اول کوکب اول عرضند کور غروب تحت الارضند مثلاً
سریل الیمنی کبی که **ناله** بعد جنوبیسی و ارب مرتبه اولده در
۳۸ عرض ده غالباً کور نور و اگر بعد کوکب عرض بلدک

جدی و برطرفند

الحمد لله مبدع احوال الالكوابيت والاشوايت والسيارة والصلوة على سيدنا محمد الذي هو قطب كعبة الكمال وآله وصحبه الفاضلين في جميع الاوقات والتساعات **وبعد** وقتي که بعض اولاد موز بومینه و ده معرفه جیبو که تحصیل طلب اند را یسه حال قرائت موز وه آثار الجوده احوال صحیفه جیبی لسانه ترکیه ترجمه ایتدک و فصول متعدده اوزین سرشت فلدوق **فصل** فی معرفه الخطوط المرسومة للجیب بیل کل کم چند ربع اسطرلابی کند و کدن یکا طو تسک امانا بر وجهه کیم هند فتنه صاغ طریقه و افع اولسه مرکز کم اکا قطب داخی ویر انده ایک خط مستقیم نایث اولور بری صاغ طرفه اول قوس ارتفاع واصل اولور بری صول طرفه آخر

قوس

قوس ارتفاعه اول شور اول که اول قوسه واصل اولور که خط مشرق و مغرب و در اول که آخر قوسه واصل اولور که خط وسط السماء و در خط نصف نهارد اخی و در قوس ارتفاع خود بر قوس و رک طوقسته منقسم اولدغی حال ربع احاطه ایا بونک هر بر قسمه بر وجهه و در الجیب المبسوطة بونلار شول خطوط مستقیمه و در کم قوس ارتفاعدن خط وسط السماء واصل اولور الجیب المنکوسه بونلار شول خطوط مستقیمه و در کم قوس مرکز کوردن خط مشرق و مغرب اولشاک **البیاض السیتی** بوشول خط مستقیم و رک خط وسط السماء یا ننگ الشمس قسم مساویه منقسم اولور که جیب اعظم داخی و در یوا القشک اعدادی قوس ارتفاع اعدادی کبی خمسائله کتابت اولور کاه اولور که بوند قوس میل کاتی و حتی یزر در شول حاله که مرکز طرفه سینه خط مشرق و مغرب اخر اسندن بکرم

و رت جز قطع افقا بوند مدیات ثلث و واخی
خط عصر و آیت تجویب و خی یز در ویکی بونکر البته
لو ازیم و ده و کدر و واخی بند هفتاد و شاقول
و خط و مرکوبی معلوم اولد قارنده او توری
و کرزی ترکه اولندی **نقد** تعیین منطقه البرج
پیل کل که فلک البروج مرکز طغری اونه اکبر قسم
مساوی فرض اندر هر برنه بر بروج و و واخی اول
فوس ارتفاعده او تونا و که بروج حمل اعتبار
ایدردانندن التمشد که برج ثوری وضع اتند
اند طوقسنه که جوزای اعتبار اتند بعید اخر
جوزاوه اولنه سرطان و و اخر سرطانده آخر جمله
اسدی وضع اتند اخر جمله اولنه و که سنبله اعتبار
اتند که اخر سنبله که اول حمل ایدی اول میزان
وضع اتند اخر میزان که اول ثور اوی اول عقرب
اعتبار اتند اخر عقرب که اول جوز ایدی اول

قوس اعتبار دارند در آخر قوس کم اول سر طاق قلندر
 اوی اول جدی وضع اند در آخر جدی کم اول اول
 اسد اوی اول و لو قلندر آخر و لو که اول سنبله
 اوی اول حوت قلندر پس ایلم اول سه منطقه البروج
 ظاهر اولدی **فصل** في معرفة جيب كل قوس وعده
 الجيب هو نصف وتر ضعف القوس يعني اجزای قوس
 ارتفاعه هر هر و تری وارد و اول و ترک نصف اول
 و ترک اول قوس که جیب واقع اولور مثلاً ثلثون که
 بر قوس و رانک ضعیفی که شتو و ربونک و ترک
 نصف مقدار اوی اول و ترک جیب قوس ثلثین اولور
 القوس قطعة من الدایئ یعنی قوس و یو و ایلم
 بر پاریه و در الدایئ شیء مدور یا کوه نسبت به جمع
 اجزایه الی مرکز علی السواء یعنی و ایلم بر ایلم
 مدور و ر که جمیع اجزایه است که نسبتی مرکز نه بر اول
 اگر و ر سک کم بونک معلوم اولدی اما و تر و ر و ر

در بر جواب و یروید و در زنگ شول خط مستقیم
 که قوسک مرکز نه اگر مدینه بر طر فته و ا
 صل اولاً که یوفتو که اهلی تسمیه لشی با سم المشبه
 به و تر و نه که شول خط مستقیم که و این نکر مرکز نه
 اگر ایست او نه طر فته که که قطر و در ای بو معلوم
 اولد قدح صکی اجزای قوس ارتفاعک هر بر نکر
 مقابلند یا خود یا نند بر و تر و در اول انوک
 جیب اولور قیض اول جیبی سوق اتسک ستینه
 و اصل اولسه اول محل و صولله مابین مرکز عدوی
 اول اولمش اولور بو عدو و ایج قوس عدو نه مخالف
 اولور الا ثلثینو که جیبیک عدوی که ثلثین او نور بهانه
 فصل **فصل** در معرفه قوس کل جیب و عدو با کل کل که
 نته که هر قوسک بر جیب و اروی هر جیبک و اخ کنه
 انجلیز قوس اولور پس قیض بو نه بلک و له سک
 اول قوسله قوسه نازل اول محل نزول له خط مشرق
 ار اسی

ار اسی نه مقدار واقع اولور سه اول جیبیک قو
 سنگ عدوی اول اولمش اولور **فصل** در معرفه
 جیب تمام کلت القوس و عدو با کل کل که هر قوسک
 نه مقدار اولور سه اولنک تمامی طقسا نده آتی
 حروف اتسک باقی نه قلدور سه بو باقی نکر جیبی
 جیب تمام و لک القوس اولور و جیب تمام قوسی
 قوس اتسک و اخ ستینه و اصل اولسک محل و
 صولله مابین مرکز نه مقدار اولور سه عدو جیب
 تمام و لک القوس اول اولمش اولور مثلاً او تو
 زی طقسا نده طرح اتسک تمامی انمش جیبی که جیب
 تمام قوس ثلثین و و ر آنه سوق اتسک و حنی ستینه
 جقسه محل و صولله مابین مرکز نه اولور سه ثلثینو که
 عدو جیب تمامی اول اولمش اولور **فصل** در معرفه
 سهم کلت قوس و عدو الشهم هو الجیب المعکوس
 بیل کل کل که شول خطوط مستقیم که ستینه و اصل اولور

گفته که اعداد مستویه مقتضای سنجه انظار جیوب بمسوطه
 و در دایره کینه انجلیه انالی اعداد معکوسه مقتضای سنجه سهم
 و در دایره معلوم اولد قدح صکر فی هر قوسک سهمی و عده نه
 بلکه اسه سکر حال بونده خانی و کل و در هر قوس مفروض
 طقسا نده ناقص یا خود عینی نراید اوله اگر قوس ناقص
 اولسه اول قوسک تمامی ایله خوی جیبیه ستینه و اصل اول
 محل و هو له آخر ستینی اراسی نه مقدار رایسه اول قوسک
 سهمینک عدوی اول اولمش اوثر مثلاً قوس ثلاثینک
 تمامی قوسک التمش و در انوک جیبی سورسک ۵۰ اخ ستینه
 و اصل اولسه محل و هو له آخر ستینی بوبابین سکر جزو و
 اراسی انوک سهمینک عدوی واقع اولور اگر قوس مفروض
 نفس طقسا نه اولسه انوک سهمینک عدوی البته التمش
 اولور بهانه و اگر مذکور طقسا نه نه نراید اولسه اولد زاید
 نه مقدار رایسه اول قوسه اول مقدار ری صای نه بایستو که
 جیبیه ستینه و اصل اول محل و هو له مابین هر کج عدوی

جیبی در التمش او زرنه زیاده ایله مابین یسه اول قوسک سهمینک
 عدوی اول اولمش اولور مثلاً قوس مفروض یوز و ربعه
 اولسه زاید اولد اون و ربعه اولور اول قوس ۹۰ او نو که
 جیبی سورسک ستینه حقیقه محل و هو له مابین هر کجی اوده
 بحق بولور سنجه یونی التمش او زرنه زیاده ایله سکر ما
 بلغ که التمش بوجوه و ربعه اولور سهم قوس مائیه اولمش اولور
فصل فی معرفه قوس کل سهم و عده اگر سهم مفروضک
 قوس بلکه و لیسک اول سهمک جیبیه قوسه نازله اول محل
 نزوله آخر قوس اراسی اول سهمک قوسنک عدوی اول
 قع اولور **فصل** فی معرفه اخذ الارتفاع لکل مستطیل
 له ظل الارتفاع عن الافق من وایش عظیمه تمر بقطبی
 فاکل الافق و بمرکز فی الارتفاع یعنی هر وقتیک
 ارتفاعی قطعه و بر وایش عظیمه و نه که اول افقک قطبیه
 و فی الارتفاع مرکز نه او غرایه و آید افقک کون
 فرض اولد و غی اجلدن قطبیه بری سمت رایش

قسم مساوی یا خود را فی الت قسمت و ثلثه جز که
 قرق و حقیقه اولور قسمت ایدر و واخی هر بر
 قسمه بر قدم و در پس اول وقت خلل اجزا
 مبسوط خلل اقدام و در اما منکوس صاحبی
 انکس قسم مساوی تقسیم اور و در قسمه بر جز و در
 پس اول وقت خلل منکوسه خلل اجزا و در اگر و در سکن
 کم ثلثه جز قرق و حقیقه و یک نه حل یقله و در ایدر
 کم بونکر اجزای اصابعی و اقدامی هر بر یسنی تقسیم
 ایدر و در هر بر نه بر و حقیقه و در پس کند و در و در حاشا
 به سند اولور و اما اجزای خلل منکوس هر برین
 انجلیه التمه تقسیم اور و در هر بر نه بر ثانیه و در پس کند
 و حقیقه حاشا به سند اولور و اما **معرفة**
 خلل مبسوط که اصابع اول اولدر کم ارتفاع الی سن
 و واخی هر قوسده نه مقدار بولور سکن ضبط ایدر سن
 و واخی اول مقدار اول قوسده صایه سن و واخی نه پایتته
 خطی

خطی وضع ایدر سن بعد اجزای قامت که اوله اکی اصبع
 مفروض و در مرکز و در اجزای ستین طاوله ایکنجی جیبی به
 خط نازل اولسن موضع تقاطعده جیب منکوسه
 و ونب خط مشرقه کله سن محل و مولده مابین المرکز نه
 مقدار ایشه اول ارتفاع خلل اصابعی اول اولور اما
اما طریق معرفة خلل مبسوط اقدام اول اولدر کم ارتفاع
 الی سن و واخی انجلیه آخر قوسده بولور سکن اولنده
 صایب خطی او زرنه قویا سن بعد خط مرکز و در صایب
 اجزای ستین و در اتنی جیبیله خط نازل اول اولدر سن
 و واخی موضع تقاطعده منکوسه خط مشرقه و اصل اولسن
 محل و موله مابین المرکز نه اولور سا ارتفاع خلل اقدام اولسن
 اولور اگر و در سکن کم بود که اولدر شول وقت راست
 کلور که بودر اجزای القامه مبسوطه خط بولوشه
 سن اما کاه اولور که خط بولوشه بیشتر اولور پس
 اول وقت طریق عمل نجه اولور به جواب و بودر ایدر

و در یک اول وقت قدر اجزای قائمه تنصیف یا خود تثلیث
 یا خود تربیع اقسام سن و اخی انوکله خطی بولوشه سن اگر
 تنصیف اتسک و خنی نصفیه بولوشه سن و اخی موضع تقاطع
 ده منکوسه خط مشرقه و اصل اولسک مابین الم مرکز والوصول
 نه مقدار راسه تنصیف اقسام سن نه حاصل اولور سامطلوب
 اولاه خط اولدر اگر تثلیث اتسک تثلیثیه خطی بولوشه
 منکوسه خط مشرقه و اصل اولسک مابین الم مرکز والوصول
 نه حاصل اولور سه کند و ده غیری اگر اول مقدار و خنی قسم اقسام
 مابین نسیسه مطلوب اولاه اول اولور اگر تربیع و خنی عمل مخصوص
 ربعیه اول اولسک خط مشرقه و اصل اولد غوک وقت مابین
 الم مرکز و وصول نه حاصل اولد نسیسه کند و ده غیری اوج اولقدر
 و اخی قسم اقسام سن مابین نسیسه مطلوب اولدر اول اولور
 و و خنی شیله معلوم اولاکم هر عمل که اند ستینده خطی بولوشه
 لشق و اخی اولنسه و اخی بولوشق میسر اولسه البته
 تنصیف یا خود تثلیث یا خود تربیع و آجبدر

اما طریقه معرفه نطل منکوسه

بقدر اجزای اولدر کم
 اولاه ارتفاع السن و خنی آخر قوسده عدو ارتفاع مقدار
 او و کنز خط اید سن بعد تمام ارتفاع نظر اقسام سن
 مقدار راسه خطی اولدر نه قویه سن یا خود ارتفاع السن
 و خنی خطی قالدر میده سن بعد ستین هامر کزده بقدر اجزای
 القامه صایه سن و خنی الجین انوکله خطی نازل اولسن و خنی
 موضع تقاطعه جیب منکوسه خط مشرقه و اصل اولسن
 محل وصول الم مرکز آراغی مقدار اولسه عدو اجزای نطل
 منکوسه اول واقع اولور بوخصوص و اخنی خطی بولوشق میسر
 اولسه تنصیف یا خود تثلیث یا غیری مقدار و اگر و رسک
 کم هر کونک خطی زوایای کم که فی زواله در انوکله معرفتگر طریقی
 قدر بیز اید و زکم اولدر کم خطی غایبه ارتفاع یومی او
 زرنه وضع اید سن و اخنی اجزای ستینده ده انجی حیل
 خطی نازل اولسن موضع تقاطعه خط مشرقه و اصل سن
 مابین الوصول و الم مرکز نه مقدار راسه خطی زواله یومی

اول اولمش اولور **فصل** فی معرفته المیل المیل قوس
منه اینه تمیز بقطبی معتدل النهار و بالجزء المفروض من
ین البروج یعنی میل قطعه و به اینه عظیمه که معتدل
النهار و اینه سنک قطبینه و و اخي و اینه منطقه البروج
و قنق جزو که میل نو که معرفتی مطلوب اولور سه اوله جزو
و اخي مورو اها ایله اولسه معتدل النهار له جزو مفروض
آرسی میل اولمش اولور پس قنق هر وقت که میل جزئی بلک
و لسک طریق عمل اولدر کم خطی ستین روز رنه وضع
اها سن و اخي مری میل کل نو که جیبین کم طر فی مرکز و ستین
و یکرم و ره تجی جزو روز رنه قویا سن بعد خطی و
جه شمس وضع اها سن قنق بویله ایله سکل البته مری
میل جزئی نو که جیبی روز رنه واقع اولور محل وقوعه
مبسوطه قوس ارتفاعه نازل اولاسن پس محل نزول
اول قوس ارفی عقد آراسه عدو میل جزئی اولوا
قع اولور بیلک کم بومیل کلی خصوصه اختلافات

وارور

28
وارور مثلاً اقلیدس زمانتین رعد له یکرم ورت و درجه میل کل
بولمشار و و اخي بطلیموس که حاجب محسطن و رانوک رعدین
یکرم اوج و رجه و اتلی برو قیقه شامین اولمشار رابولو
قائوز جائ و مائوه خلیفه و علیی کی اسلامیه رعد رن یکرم
اوج و رجه او تونیش و قیقه بولمشار و بعض اسلامیه رعد
رنی بی بنشاکر کی یکرم اوج و رجه و اتوز اوج و قیقه بولمش
و و اخي کینه بعض اسلامیه ابن شاطر انصاری کی رعد اتمش
یکرم اوج و رجه و اتوز و قیقه بولمش اما اولوغ بکل بنشاه و روج
زمانتین رعد اتمش یکرم اوج و رجه و اتوز و قیقه و او و اتلی ثانیه
و اتلی سکر ثانیه بولمش اگر و رسک کم بولختلافات نده ناشی اولور
بر اید و زکیم اختلاف آلات رصدیه و حاصل اولور و و اخي
بلک کر که و یکرم بونار بعض خصوصه میل اول و میل ثانیه و بوتز
اید و میل اولده و او و میل شمس و میل ثانیه و میل
سایر کواکب و **فصل** فی معرفته الغایه الغایه
قوس منه اینه نصف النهار فی بین الجزاء اتدی اوله الارتفاع

والا فاق هو الغاية يعني غايته ارتفاع الكوكب و آية نصف
 النهار و نه بر قطعه و ر که اول قطعه مابین الکوکب و الا فاق
 و ر بونو که معرفتی اول در که میله نظر او سن کور سن که
 عرض بلد موافقی یا خود مخالفی اگر عرض بلد کمی میل
 و اخی شمالی اولسه عدد میلی تمام عرض بلد مقدار اریسه
 از ر نه زیاده اید سن یا بلغ نه یسه عدد غایت ارتفاع
 یومی اول اولور و اگر میل جنوبی اولسه عدد و فی تمام
 عرض بلد و **ما** نقص ایت مابقی نه یسه عدد غایت ^{عقرب کمی} ارتفاع
 بتاع یومی اول اولمش اولور بلکل که جمیع عرض مجموع
 که انوکچوه عرض مخصوص اثبات اید در و کلمی سی
 شمالی واقع اولمش و **فصل** فی معرفت عرض البلد
 عرض البلد قوس من و آیه نصف النهار یعنی عرض
 بلد و یوه آیت نصف النهار و نه بر پار یه و ر که اول
 پار مابین خط استوا و البلد و پس معدل النهار له سمت
 رأس البلد و اسی افعله قطب شمالی و اریسه مولوی

اولور بوند طریق عمل اولدر که شمس کوز لیه سنا ارتفاع
 نهایت بولدوغ وقت عددین ضبط اید سین بعد کور
 سن اگر اول **ما** حمله اول میزان اولدوغ وقت اولجق او
 لور سه یعنی اگر هیچ میل اولدوغی حال اولجق اولور سه
 اول وقت غایت ارتفاع عددی هماغه تمام عرض بلد عدد
 نو که یعنی واقع اولور ایل اولجق بو تمام عرض بلدی
 طقسند و نه نقص ایت نه باقی قلور سه عرض بلد حاصل او
 لور اگر غایت ارتفاع عددین ضبط اتد که حال اول حمله
 میزان اولسه یعنی شمس که میله متحقق اولسه اول میل
 و اخی کور لوم یا شمال اوله و یا خود جنوب اوله اگر میل
 جنوب اولسه اول میل و ک عددین یسه عددی غایت ارتفاع
 او ز نه زیاده ایل نه حاصل اولور سه عدد تمام عرض بلد
 واقع اولور بونو طقسند و نه نقص ایت باقی نه قلور سه
 عرض بلد ظاهر اولور و اگر میل شمس شمالی اولسه
 حال بوندن خالی و کدر که ارتفاع شمس وقت زوا

مُسَامَتِ رَاسِ اَوَّلِهِ بِعَنِ طَقْسِنِ وَرَجِهْ غَايَتِ ارْتِفَاعِ
 اَوَّلِهِ يَخُوهُ مُسَامَتِ رَاسِ اَوَّلِيْبِ طَرَفِ جَنُوبِيَّةِ يَخُوهُ
 شِمَالِهِ سَمَتِ رَاسِ وَهْ زَايِلِ اَوَّلِهِ اَكْرَ مُسَامَتِ رَاسِ
 اَوَّلِسِهْ يَخُوهُ طَرَفِ جَنُوبِيَّةِ زَايِلِ اَوَّلِسِهْ بَوَاكِي حَالِ
 بِلَهْ قَاعِ بُوَرَكَمِ اَوَّلِ كُونُو كِهْ مِيلَنَ طَقْسِنِ وَهْ نَقْصِ اَوَّلِ
 سَنَنِ بَسِهْ تَامِ عَرْضِ بِلَدِ حَاصِلِ اَوَّلُورِ بُوَنَ كِهْ طَقْسِنِ
 وَهْ نَقْصِ اَوَّلِ سَنَنِ بَاقِي نَهْ قَلُورِ سَهْ عَرْضِ بِلَدِ حَاصِلِ اَوَّلُورِ
 اَكْرَ شَمْسِ نِهَائِتِ ارْتِفَاعِ سَمَتِ رَاسِ وَهْ طَرَفِ شِمَالِ
 زَايِلِ اَوَّلِسِهْ اَوَّلِ كُونُو كِهْ مِيلُونَكِ عِدْوِيْنِ غَايَتِ ارْتِفَاعِ
 عِدْوِيْنِ نَقْصِ اَوَّلِ سَنَنِ مَابَقِي نَهْ اَوَّلُورِ سَهْ اَنِي طَقْسِنِ وَهْ
 نَقْصِ اَوَّلِ سَنَنِ بَاقِي نَهْ قَلُورِ سَهْ تَامِ عَرْضِ بِلَدِ وَاَقِعِ اَوَّلُورِ
 وَاَكْرَ مَبْلَعِ مَذْكُورِي نِهَائِتِ اَرْتِفَاعِ كِهْ يُوَزِ سَكْسِنِ وَرَجِهْ وَر
 اَنَدَهْ نَقْصِ اَتَسَكِ بَاقِي نَهْ قَلُورِ سَهْ تَامِ عَرْضِ بِلَدِ وَاَقِعِ اَوَّلُورِ
 بُوَنَ طَقْسِنِ وَهْ نَقْصِ اَتَسَكِ بَقِي نَهْ قَلُورِ سَهْ عَرْضِ بِلَدِ حَاصِلِ
 اَوَّلُورِ اَكْرَ سَوَالِ اَيَدِبِ وَرَسَكِ كَمِ وَقْتِ نِهَائِتِ ارْتِفَاعِ
 كُنْشِ

كُنْشِ رَاسِدَهْ زَايِلِ اَوَّلِ مَقْدَرِ طَرِيقَهْ اَوَّلُورِ سَهْ بَرَايِدِرْ كَمِ
 بُوَنُو كِهْ تَحْقِيقِ اَكْمَلِ نَسَبِ بِلَهْ اَوَّلُورِ بَرِي اَوَّلُورِ كَمِ نِهَائِتِ ار
 تِفَاعِ جَنُوبِيَّةِ مَابِلِ اَوَّلُورِ وَغِيْ اَجَلِ وَهْ وَاَصْلِ اَوَّلِ مَابِلِ
 يَخُوهُ وَاَصْلِ اَوَّلُورِ لِيَكْنِ شِمَالِ مَابِلِ اَوَّلُورِ وَغِيْ وَقْتِ زَوَا
 لَتِ سَمَتِ رَاسِدَهْ زَايِلِ اَوَّلُورِ وَغِيْ بِلَمَكِ وَاَجِدِرْ كَمِ كُو
 نَشِ سَمَتِ رَاسِدَهْ وَاَقِعِ اَوَّلُورِ وَغِيْ حَالِ قَائِمِ عَلَيِ اَلْاَرْضِ
 اَوَّلِ شَيْئُو كِهْ وَقْتِ زَوَالِ مَقْدَرِ زَوَايِلِ كَمِ اَكْمَلِ اَهْلِ شَرَعِ
 قِيْ زَوَالِ اَوَّلِ مَقْدَرِ اَوَّلُورِ اَكْرَ وَرَسَكِ كَمِ بُوَسَمَتِ
 رَاسِ وَاَقِعِ اَوَّلِ مَقْدَرِ نَهْ وَقْتِ مَتَحَقِّقِ اَوَّلُورِ وَهْ وَقْتِ
 اَوَّلِ بَرَايِدِرْ كَمِ شَوْلِ اَرْضِ اَكْمَلِ اَهْلِ عَرْضِ
 مِيلِ كَلِّي وَهْ زَايِلِ اَوَّلُورِ اَهْلِ مَقْدَرِ نَهْ وَاَلِ مَقْدَرِ
 هَبِيْجِ هَبِيْجِ سَمَتِ رَاسِدَهْ وَاَقِعِ اَوَّلِ مَقْدَرِ اَلْبَتَّةِ ظَلَمِ
 زَوَالِ بَاقِي قَلُورِ وَغِيْ شَوْلِ عَرْضِ هَا اَتَسَكِ عَرْضِ مِيلِ
 كَلِّيهِ مَطَابِقِ اَوَّلِ مَدِينَةِ كِيْ شَرْقِيَّهَا اَللَّهُ اَنَدَهْ اَوَّلِ سَرْمَانِ
 سَمَتِ رَاسِدَهْ وَاَقِعِ اَوَّلُورِ هَا اَتَسَكِ عَرْضِ كَمِ يَكْرَمِ

بر وجه و رسته کبی شرقها آنرا آنکه وقت ساعت راس
 واقع اولور بری جوز آنکه یدی سند و بری و اخنی سرط
 نوک بکرم او چند در انوکچوه اکی حاله میل عرض بلد
 موازی اولور **فصل** فی معرفة تعدیل نصف النهار
 فی الآفاق المائیه الاجز آی التي لها طلوع وغروب فی
 تلك العروض لا یکن فی غیر ثابته یکونه ابدي الخفاء
 کالشهب فی عرض ما مثلا بکس کم اجزای منطقه
 البروجده که فلک نامند بر و این عظیمه وارد او حیوز
 التمش منقسم و شول جز کم شمس اند واقع اولور او
 جزء که افتده طلوعنده وقت زواله که مدینه نصف
 قوس نهار و رلی و غروبده که تمام قوس نهار و رلی و بعض
 جزیره بولنور کم بعض عرض فالتحت الارض اولدوغی اجلده
 انوکچوه طلوع و غروب بولنمز پس بر کوکب کم اول جزو
 واقع اولور عرض ابدي الخفاء اولور شهب کبی فرق
 بر عرض مثلا بمعلوم اولد فده مکان آفاق اکی نوع

در بری آفاق مائیه در و بری و غی غیر مائیه در
 مایل اولد کم اند اجزای منطقه ده بر جز طالع اولوب
 نصف نهار منتهی اولدوغی وقت اجزای معدله
 وایم طقس و رجه فوق الارض ظاهر اولیه بل که بهانه
 اکی وقت ظاهر اوله بری راس حلق و بری و اخنی
 راس میز اند اوله غوی و قمر یا زاید ناقص ظا
 هر اوله انوکچوه در که بوا یکی وقت وایم نصف قوس
 نهار و نصف قوس لیل وایم معدله یعنی طقس و رجه
 اولور و اما افق غیر مائیه اولد کم انده بر جز طالع اولوب
 نهار منتهی اولدوغی وقت وایم اجزای معدله طقس
 و رجه فوق الافق ظاهر اوله زاید ناقص اولیه بوا افق
 غیر مائیه خط استوا رفقه در بهانه غیر بره اولیا زانو
 کچوه در کم اند کچه کندز بر آب اولور اگر ور سک خط استوا
 و خود میل شمس اولور ایله لوجق اند نیچوه اختلاف
 لیل نهار بولنمز بزاید ر کم اختلاف لیل و نهار معدله اجزا

سنه كوي و ر ايله اولسه خط استوا آف معدل و منطقه
البروج جميع زمانه جزا لری بر آبر قطع اور ذی نته کم ایلنه
خف و کدر و کور و دخی بونار اجزای منطقه البروج
و رجات ستوی و ر ل و اجزای معدل و رجات مطالع
و در اکر و دسک کم معدل النهار نه و ر و خط استوا
پنجمیر و ر بز ایدرز یکم معدل النهار و یو بر و ایت عظیمه
و ر کم فلک اعظم و انده عظیم و ایت اولیه پس منطقه
فلک اعظم اولمش اولور زیر اهر فلک مفروض اولن
و و ایت منطقه سنده اعظم اولمز و دخی شول یکم معدل النهار
بر ابری اوله که خط استوا و ر ذی اول یدر معدل النهار که
قطبیری کم بر نه قطب جنوبی و بر نه قطب شمالی و ر ذی کسی
بله ارفق و کور نور لری بومز کورات معلوم اولد قدح مک
آفاق مائیه و نصف قوس نهار معدل له نصف قوس یوم
نوک مابینه کم اجزای معدل له بر قوس اولور تعدیل نصف
قوس نهار و ر لری بونوک طریق معرفتی اولدر کم تمام عرض

البروج جميع زمانه جز لدی بر آبر قطع اور فی ننته کلم اهلنہ

خف و کلد و کور و مغی یونان و اجزای منطقه البروج

درجات سوئی و رله و اجزای معدّل و درجات مطالع

و در اگر و در سک کج مفید آلتها زنه و در و خط استوا

نجم پرور بزايد ز کيم معدل افنهار و يوبره ايتن عظيمه

و در کم فلک اعظم و اندک عظیم و این اولیه پس منطقه

فلک اعظم اولمش اولور زیر اهر فلک معروض اولن

وواثرها منظم سنده اعظم اولمز و وخی شول یرکم معدل انها

برابر بی اوله اکه خط استوار در اول یدق معادل النهارک

قطب‌بری کم بر نه قطب جنوبی و بر نه قطب شمالی و در اکیسی

بله رفیق و اکبر نور در یومز کورات معلوم اولدقدن صکن

ذفاق ما ئيله عانصف قوس نههار معدله نصف قوس يوم

نوک مابینه که اجزای معدله بر قوس اول و ثانیه

پوس نہار و روزیونو کله رقی معرفتی اولدر که تمام عرض

بلکہ عددہ تعیین ایلیہ سن بعد خط او زرنہ وضع اھا
سن و اخ عددی میل جزئی اول قوس و نہ صیہ سن نہا
یتندہ مبسوطہ خط بولوشہ سن موضع تقاطعہ مد اھکی
برسنہ جو کلہ علامت قویا سن اندہ صکی خطی تمام عرض
بلد او زرنہ قالدہ سن اول قوسدن میل جزئی او ز
رنہ وضع اھا سن بعد اول وضع اند کل علامت و نہ
منگوسلہ خط و اصل اول سن محل وصولہ مرئی وضع اھا سن
صکی خطی قالدہ ب ستیز او زرنہ قویا سن ایلہ اولسنہ
مابینہ المرئی و المرکز جیب تعدیل النهار خط ہر اولور اول
جیب و نہ مبسوطہ قوسہ نازل اولہ سن اول قوسلہ مابینہ
نازل تعدیل نصف قوس نہار خط ہر اولور و وخی بلکہ
کہ کہر کیم بعضہر بو تعدیل ہر بلکہ خط منگوسلہ یلہ بلور
بونک طریق اولدہر کیم اول قوسدہ تمام عرض بلد صیاسنہ
وخی نہایتہ خطی وضع اھا سن بعد خط نصف نہار اھا او تونہ
عدد کم نصف اجزای قامت خط منگوس و رانوک جیبہ خط ایلہ

سنو اخ عدوی میں جڑی اقل قوس و نہ صیہ سنن نہا

یتند و بسوخته خنک و بولوشه من موضع تقاطعه مد ا و کبی

بر نسنده جو کله علامت قویا سنا نده حکم خیطی تمام عرض

بلد اوزر نند قالدع سنه اول قوسدن میل جزئی اوز

زنه وضع افا سن بعد اول وضع اندک علامت و

منكوسه خيطه واصل. ولا ستر محلا ووصول مرئي وضع افا سنه

مکن خیطی قالارب ستیز اوزرنه قویاسنر ایله اولسنه

جانب المريء المركز جيب تعديلي النهار ظاهري اوله اوله

جاء في هذه المسألة قوله نازل اوله من اول قوسه ما بين

نازل تعدیل نصف قوس نہا رخا ہر اول و دوم و خیم بلحاظ

که کدر که بعضی توقع نام هر ملک که ظلم منکوسه ببله ملور در

یونک طریق اولدر کیم اول قوسده تمام عرض لمدی میاسن

و در نهایت خطم و ضو را سه سطر بعد خط نصف النهار را و تون

عدد که نصف اجزای قامت غلط منگوس و را نوک جسته خط

واصل اولاسن محض و موله و خط مشرقه واصل اولاسن
 مابین المکرر نمود آر بلور سک تضعیف اواسن حاصل
 نیکه ضبط اواسن کم عدد ظل بلد اولور بعد اول قوسه
 خط میل جزو اوزرنه قویاسن و خطی ضبط اندک
 ظل منکوسک عدد فی خط مشرقه مرکز و مابینها
 یشک جیبیل خط واصل اولاسن محل تقاطعه مری و وضع
 اواسن و مری واقع اولدغی محل و بسو خطه قوسه
 نازل اولاسن مابین ~~المکرر~~ المکرر و خط المشرق نه بلور
 سک تعدیل نصف قوس نهار اول اولمش اولور بو
 تعدیل کونش بروج شمالیه و ایکه طقس اوزرنه زیاده
 ایلسک مابین نیکه نصف قوس یومی حاصل اولور و بروج
 جنوبیه ایکه طقس و نقص اتسک مابقی نیکه کندنه
 قوس نهار حاصل اولور بو تضعیف ایلسک تمام قوس
 یوم حاصل اولور بو تمام قوسی یومی یوز سکسنه رجه کم
 تمام قوس معتدل و رانده نقص اتسک باقی نه قوسه
 اول

اول قوس لیل یومی اولور اگر و سک کم بروج شمالیه
 و جنوبیه بجه بروج و بر بزر ایدر کم حمل و مین آنه و شمالی
 و رر و مین آنده حمل که جنوبی و رر و اگر و سک کم بعض
 مواضع بروج صاعد و مابطله و یوتد کر ایدر اول نه
 نسنه و بر ایدر کم جدی و سر طانه و بروج صاعد
 و سر طانه جدیه و بروج مابطله و بونار و جوه
 تسمیه ظاهر اولدغی حوه ذکر لیل که اولندی **فصل**
 فی معرفه الساعات المستویه بکلم کم بونار قوس نهار
 یا حوه قوس لیل او و بشر او و بشر و جاته تقسیم اولدغی
 هر بر قسمه بر ساعت و رر پس بونده ساعات نهار یا حوه
 ساعات لیل نمود آر ایدو که ظاهر اولور چن بو تقسیم ایلسک
 و اخ او و بش و کسور کلسه قاعد بودر که بونی و و و و
 اولدغی هر بر نه بروقیقه و رر و اخ ساعات صحاح اوزر
 زیاده اولدغی مثلاً قوس نهار تقسیم مذکور اتسک و مری
 فضله او و رجه قلسه انی قرق و قیقه اعتبار اولد

زیر ابونار که قند نته کم بر وجه الشمس قسم مساوی فرض
اول نوروی و اخی هر بر نه بر دقیقه و نور ایدی کنه انجلیز بر
وجه و رقه قسم مساوی فرض او را در و اخی هر بر نه بر دقیقه
و یو آ و بر در پس بر ساعت بو تقدیر وجه الشمس و دقیقه اول
فصل فی معرفة الساعات الزمانية بل کل کم بونار تمام قوس
نهاری اوه ای که قسم مساوی تقسیم او را در و اخی هر قسمه بر سا
عت زمانیه و در بو ساعت زمانیه عروضا و زمانه که اختلا
فیه مختلف اولو اجزائی و ایچ مقرر اولو مثلا کاه لو
لور که ساعت مستویه کی اوه بش و وجه بر ساعت اولو
کاه اولو که اوه بشده ز آید یا خود ناقص بر ساعت اولو
چیز بکو نک ساعات زمانیه سنگ اجزاسن بلکم لیسک
ساعات مستویده اولو کوه قیج ساعت اولو کون تقدیر یلند
تعیین ایله و اخی انک اوزرنه ربعی زیاده ایله نه حاصل اولو
سم اولو کونک ساعت زمانیه اولو الشمس اولو مثلا بر کونک
ساعت مستویه سی اوه ای که اولو سه ساعت زمانیه سنگ اجزائی

اوه بش و وجه اولو زیر اوه ای که یک ربعی که اوج و
اوزرنه زیاده ایلیچک اوه بش اولو بونو که اوزرنه سیاه
ینه و خی قیاس ایله **فصل** فی معرفة المشرق و مبی قوس
صغرا من و اثیة للافق فیما بین و اثیة الاعدال و مطلع
الجزئی بلکم کم شمس هر کونک بر مطلقه طلوع او را
اکا مطلع یوی و در امارا شمس حمله میز آه مطلقه مطلع
اعتدال و در بو معلوم اولو قدره صکر سعه مشرق
و یو مطلع اعتدال الله مطلع یوی نوک افقد بر قطعه سنه در
شول بلد یکم انوک عرضی اولیه انوک سعه مشرقی میلند
موافق اولو یعنی اند میل ز آید ناقص اولو لقیه
سعه سی و اخی بر آید ناقص اولو را تا قیض طریقین
بلکم و لیسک خطی تمام عرض بلد اوزرنه وضع ایلیا سن
و خی جیب میلله خطه بولوشه سنه و اخی موضع تقاطعه در
وضع اولو سنه صکر خطی قالدر بر ستینه موازی ایلیا
پس مابین المکرز و المکرز نیسه نهایی جیب سعه مشرق

اولور بوجیبله قوس نازل اولاسن محل نزول اول قوس
 اول قوس عدو سعه مشرق اولور **فصل** فی معرفة الاصل
 بل کل کم هر بلد هر کونو که غایت ارتفاع عند بر خط فرض
 اول نور مدار یومیته مرور اندکده صکع و این افتک
 قطر یکنم یوز یکرم و رجه فرض اولم شد و اصل اولور
 ایله اول جق البته خط و اصل جفر و ضده طرف مشرق
 بر عدو معینی قطع ایدر بومعلوم اولد قده صکع هر
 کونو اجزاء منقطعه طالع اولاه جزه که عدوی که خط
 و اصل قطع اندکی عدو که عینی و آکا اصطلاح اند
 اصل و در بونو که طریق معرفتی اولدر یکم خطی سینه
 برابر اید سن و غی تمام عرض بلد که جیبله خط و اصل
 اولاسین محل و صوله مری وضع لاف سن بعد خطی
 قال و در ب آخر قوسده عدو میل جزئی اوزرنه قویه
 سن قن بویه ایلسک البته مری جیب اصل اوزرنه و
 قع اولور محل و قوعده بسوطه خطه نازل اولاسن
 محل

اندر محلی
 نازل اوله

محل نزول خط مشرق در آیه عدو اصل ظاهر اولور
 و الله اعلم **فصل** فی معرفة الارتفاع و فضل الدائر الدائر
 قوس من مدار الجزئی فیما بین و بین الافق و کذا لکن
 فضل الدائر قوس من مدار الجزئی فیما بین و بین نصف
 النهار یعنی و این کوکب واقع اولدغی جزو که مدار نده
 شوله قطعیه و در کم کوکبله نصف نهار اولدغی اولابو
 فضل و این که معرفتند طریق جفر اما اصح طریق
 اولدر که اول اول ارتفاع الالسن آخر قوسدن عدو ضبط
 اولسن بعد عدو غایت ارتفاع یوم و اخی ضبط اید
 و بونار که جیب اینک و اخی عدو این تحصیل اولسن
 فضل ما بین این جیبین کم مقصود اولاه اولدر ضبط
 اید سن و اخی طرف مرکز و سن سینه اولمقدار صیاس
 آخر نه مدار و کبی بر سنه ایله علامت قویاسن بعد خطی
 قال در ب عدو اصل یومی اوزرنه قویه سن بعد حفظ
 اندک عدو که ستینده خطه نازل اولاسن موضع

خط
 اصل
 ارتفاع

افق
 اصل
 ارتفاع

تقاطع مری وضع افق سن بعد خطی قالدرب کشیده
 برابر قلاسین چن بویه ایسک مابین مرکز و المری
 عدو سهم فضل و ایر حاصل اولور بعد تقوین سها
 مکه تقوین افق سن یعنی عدوی مرکز کوری آخر سینه
 ده صیاسینها بیتنگ مبسوطیه قوسه نازل اولاسن
 مابین المیزان و خط المشرق فضل و ایر حاصل اولور اگر
 در سک کم بود و کل و ایر و فضل و ایر که عمل کلیا شوه
 وقت رآست کلور که کونش جنوبی سیر افق اما چن
 کونش شمال ^{چون بویه} اولسه و اخی عدو ارتفاع شمس عدوی
 تعدیل یومیدن ناقص اولسه و اخی اول ناقص اولور
 ارتفاع و ایرینه فضل و ایرینه بلک و ایسک خطی
 عدوی اصل یوم ده قالدرب مده جیب ارتفاع و قتل خطی
 بولوشه سن محض تقاطع مری وضع افق سن بعد خطی
 قالدرب خط مشرقه برابر افق سن مابین مرکز و المری
 نه بلور سک اول ارتفاع و ایرینه اول اولمش اولور

اینکه در
 باشد

اول و ایری نصف قوس نهاده نقص افق سن مابقی نه
 قور سه فضل و ایر اول اولمش اولور بلکل کم چن
 فضل و ایری نصف قوس نهاده نقص ایسک مابقی
 نه حاصل اولور سا اول قلدرب ایر اولمش اولور اگر
 ارتفاع وقت شرقی اولسه و ایر اولمش و قلدرب وقت
 ارتفاع و کل اولور و اگر ارتفاع غربی ایسه وقت ارتفاع
 عذ غروب و کل نه اولور سه و ایر اول اولمش اولور اما
 فضل و ایر و یو ارتفاع و قتیله مابین زواله و در هر کسه
 ارتفاع شرقی کرکه غربی اولسونه **فصل** فی معرفه
 الارتفاع الذی لاسمت له و هو قوس من و ایر اول
 السماوات فیما بین مدار الجری و الافق یعنی بولایش اول
 السموات ده شوه قطبیه و در هر که مدار جری و ایر اول
 کون یله تقاطعی از آلفی واقع اولور بتقدیر جه خط
 هو اولدی که یو ارتفاع نه شمالی اولونه جنوبی خلاف
 سایر ارتفاع و کل که البته یا شمالی اولور یا جنوبی بونک

تحقیق جنوبی بالکلیه منعدم اولدغیچو کونش
شی لدی اولدوغی حالده بولور یماه وواخی
بوارتفاع هر بلده عرضده عظیم اولماشوله
بلد وکی انوکه عرض اولمیه یلدی اکی وقتده بولور
یماه بر رایش حمل قادی وبری وانی رایش میزاندی
وواخی بلک کورکه بوارتفاع زوالده اوکدین
اولسه البته عین نقطه اعتدال مشرق اوزرنه اولو
واکر صاکی یسه عین مغرب اوزرنه اولور پس بونک
معلوم شدیه جهات اربعه معرفتی حاصل اولور که
شرق و غرب جنوب شمال و بونک طریق معرفتی
اولدر که خطی عرض بلد اوزرنه وضع اید سن
بعث میل جزئی ده مبسوطه خطی بولوشه سن و
موضع تقاطع مری وضع اید سن صاکی خطی سیتی
اوزرنه لدی سن پس مابین المری و المری بوار
تغایر جیبی حاصل اولور بوجیب ده مبسوطه قوسه

نازل اولد مابین المری و خط المشرق عدوی ارتفاع
سمت له حاصل اولور اکر ور سکیم بوارتفاعله جهات
اربعة تحقیقی نه طریقله اولور بر ایدر زک اولد ارتفاع
بلدغی وقت بر قیاضع اید سن قیاض بویله اتسک البته
انوکه ووشن خطی خط مشرقی موازی بولور بعد زوال
ی قایمه اوزرنه بر خط وانی چکسن مقصود حاصل اولد
فصل فی معرفه اوقات الصلوة اما وقت الظهر
فمعرفه ذلک بواجب یعنی وقت معرفه ظهر بچوه نه
طریق وارور اما اختصار طرق اوج طریق وبری
بود که خط نصف النهار بر ابر خط مساوی چکه سن
چنگه مرکز شمس بو خطک بر ابر نه کلسه اول وقت
ظهر ناشی اولور اکر ور سکیم جرم شمسو که مرکز خط
مساوی نه بر ابر نه کلد وکننده بلور سن بر ایدر
که وحتی خط خطی خطی ده بلور زیر اقی که اکی خطک
کولک سی بر اولسه البته اول وقت زوال اولور و

وبری و اخی بود رک نصف قوس نهاری کچور سن نصف
 ثانیه قدم بصیق اول وقت ظهر و وبری و اخی
 بود رک ظل مبسوطک اکسیسی تمام اوله و اخ اوزا
 مفعه بشلیه یا خوه ظل منکوسک اوزمسی تمام اوله فصله
 بشلیا اما وقت العصر بلکل کم بود وقت عصر که خروجی کم
 غروب و متفق علیه و اما و خولند خلاف و ار
 و اما شافی و اما مین قنند هر قانچہ ظل زوالند
 غیری بر کند و قدر ظل و اخ حاصل اوله اولدع اول
 وقت عصر اولور بو که عصر اولور و در وقت ظل مذ
 کور و نه صکن اکی کند و مقداری ظل حاصل اولسه
 امام اعظم قنند اول وقت عصر اول وقت و رک
 عصر ثانی و رک و رک و رک کم بو عصر اولکل و عصر ثانی
 ارتفاع عاری بولمق نه طریقیه و برزاید و رک ظل
 ظل زواله بومی نمقدار اکن تعیین اندکده صکن
 اگر اوه اکی اصبع یا خوه و التي قدم علی المذیبین
 ارتفاع

ان شاء الله

ارتفاع بولند ظل کل شیء مثله اولور اگر بکری و و
 اصبع یا خوه اوه اکی قدم ارتفاع بولند سنه ظل کل
 شیء مثلیه اول اولور اولکی سی ارتفاع عصر اوله و
 صکن کیسی ارتفاع عصر ثانی و و و اخ بلکل کر کدر کم
 بعض اوقات ظل زواله و نه صکن مثلیه یا ایشک
 موجب اصغر ارشمس کم وقت کر آهنت و رخا صل اوله
 و عیجوه زمانه مرکز موقت لظل زواله مثلیه بی
 اول وقت عصر مختار قلدر باقیسن اصغر اول وقت
 جواز قلدر و و وخی بلکل واجبدر کم بعض ربعاره
 خط عصر وخی وضع اولور پس انوکله ارتفاع عصر اوله
 بلکل طریق اولدر کم خطی غایت ارتفاع بوی اولور
 رنه قویسن وخی خطله خط عصر مر سومک تقاطعنده
 مبسوطه قوسه نازل اولاسن تحت فز و لله خط مشرق
 اراس ارتفاع عصر اوله واقع اولور وخی بعض ربعاره
 خط عصر نقطه متناهیة وضع اولور اما شوله و جهله کم

مرکز و استقامت او زرنه ناشی اولب قوس ارتفاع
 ده قرق بش او زرنه و اصل اولابونکله طریق عمل بو
 و رک غایت ارتفاع یونک قوسنده چیسین بولب
 انوکله خط نصف نهار و اصل اولاسن محل و هو
 بر علامتی و وضع اها سن بعد خطی خط نصف نهار
 موازی فلسفه فی مری اول علامت موضوعه اول
 رنه وضع اها سن اندن صلی خطی قالدورب مری
 تحریک اتمدین خط عصر مذکور که او زرنه اینه سن
 مری واقع اولدغی موضعی کیده مبسوطه قوسه ناره
 اولسن محل نزول اول قوس ارا الفی نلسه ارتفاع اول
 عصر اول اولمش اولور **اما وقت ایفر ب** اول وقت
 مغرب افق صحیحده شمسک تمام غروبیک مدت در
 و دخی قفا غروب و ن لیک طلوعی و رک اکا اخشی
 قری کولغی و یوا و ویر لری اگر و رسک افق صحیح
 ندر و افق غیر صحیح ندر بر اید و رک افق صحیح اول افق

و رک وقت غروب و طلوع ارتفاع النسه خط
 خط مشرق او زرنه واقع اولافق غیر صحیح اولد رک و
 قیست معروضه فیه بو که مخالف بولنه اگر و رسک
 کم افق صحیح ده غروب مری اولسه خوب اتمایوم غم
 نه طریق و رک اید و رک قوس نهار یومی تمام تعیین
 ایلد و دخی آخر اولد قده صلی اختیاطی و رک و رک و رک
 دخی کچور قده بویله ایلمیسن اول وقت مغرب و اصل
 اولور سن اتمایوم وقت العشاء بل کل کم وقت عشا
 نوک اول وقت مغربیک آخر وقت در اتمایوم شفق
 غیبی و قیست اتمایوم شفق ایتم نوک اختلافی
 وار و اتمایوم شافی و اتمایوم مالکی و احمد حنبل و ابی
 یوسف و محمد بن نوک قیست شفق شول حجت و رک بعد الفی
 افق غریب حاصل اولور اتمایوم اعظم قیست شفق شول بیا
 صدر که بعد الحجت المذکور و حادث اولافق حجت غایب
 اولسه بر اکی و رک مقدار ای اتمایوم حاصل اولور

یو بیا ضوکه وجوه نوکه مدتی بحسب العر و من مخ
 تلف اولور اما فخرها اول افق مشرقه بیاض
 حاصل اولور انده صکن آتی حمره یلی در و وحی شود
 انده مدت کم شفق واقع اولور اکا حصه شفق و در ننگ
 طلوع فجر صا و قدرة طلوع شمس که بیاض و حمره که و
 فع اولور انار که زمانه نه حصه فجر و در ایوی بوحصه
 شفق و حصه فجر زایل و ناقص اولور در هر بار که عرض
 بلد اقل اوله حصه شفق انده ناقص اولور و هر
 بار که عرض بلد اکثر اوله حصه شفق و وحی انده در
 نوب اولور حتی بعض بلاد بولنور که انده شفق آ
 خر لیل که زایل اولور چن لیل آخر اولسه افق غریبه
 ده افق شرقیه انتقال او بعض بلاد و وحی بولنور که
 وسط لیل که شفق باقی فلور بونوکه جمیع عرض و احو
 الله بر قاع و کلیه بقدر الالبو قدر و در که زمانه
 وک موقوفه شمسک افق غریبه و نه انحطاط حسینی

بر قاع و مشرق و در که هر چن که شمس او نه سکر و وجه
 افق مذکور و نه انحطاط بویچ شفق غایب اولور
 اولور و وراخی شمسک افق شرقی از اسی یکر و وجه
 فلسه فجر طالع اولور و در و وراخی هر بلد کم انده نظیر
 و وجه شمسک غایب از ارتفاع سکر و در جده از اولسه
 او بلد فخر طالع غایب اولور پس انده فجر وراخی
 طالع اولور از بنشاط انصاری و مشقی رحمة الله ایدر
 از ارتفاع نظیر و وجه شمس و انحطاط شمس کم بولور و در نه
 بر آبر و در در ایکی بیل رسد است و در زاید ناقص بو
 لدم اما یکر و وجه و زاید و او نه سکر و ناقص
 بولم دوم پس او نه طقوس اعنی و اندوم نته کم جماعته
 من الموقنین رایخی وراخی بوور و وراخی ایدر فجر
 صا و ق که انوکه ضوئی مستی اولور انوکه طلوع عیله
 صبح صا و ق طالع اولور اما فجر کافیه که وک یقار و
 ظاهرا و لب صکن مضیق اولور و انوکه صبح صا و ق

موجود اولمز پس حصه شفق طریق معرفتی او
 لدر که درجه شمس یومیه نوک نظیر نه نظر اف سن
 اول نظیر که اوه بدی درجه ارتفاع فرض اف سن و
 خ بوارتفاعک و ایذی مقدار اولسه تعیین اف
 سن و اخ اول و ایثر شمالی یسه تعدیل نصف نهار
 اوزرنه زیاده سن ما بالغ نه اولور سه حصه
 شفق جنوبی اول اولور و اگر و ایثر جنوبی یسه
 تعدیل نقص اف سن ما بقی نه اولور سه کنه ابعین
 حصه شفق شمالی واقع اولور و اخ حصه فجر
 عمل و اخ بوی که مشابه اولور مثلا درجه شمس
 نظیر نه نظر اف سن قی اوه درجه ارتفاع فرض
 اتسک و اخ بوارتفاعک و ایثر شمالی تعدیل
 اوزرنه زیاده سن و جنوبی تعدیل و نقص
 اتسک اف سن ما بالغ و ما بقی یسه حصه فجر اول اولش
 اولور اگر و رسک کم درجه شمس و برج شمس نظیر
 ای

۱۲۸
 ای نه نسبه و ریز ایدر کم برج حمل نظیری میز اندر
 نورک نظیری عقرب شمس جوزا نوک نظیر قوس در سرطان نوک
 نظیری جدی و راسدک نظیری و لو در سنبله نک نظیری
 حوت در پس قی عمل در و نه اتسک و لیسک نظیر یله
 عمل ایله مثلا حملک اوه سکر نجی و درجه سنک نظیری میز
 نوک اوه سکر نجی و درجه سیدر قی شمس میز انوک اوه
 سکر نجی و درجه سنک ایکن حصه شفق بلک و لیسک حملک
 اول و درجه سنک اوه بدی ارتفاعک و ایثر تعیین
 ایله و اخ تعدیل اوزرنه زیاده ما حاصل یسه
 حصه شفق مطلوب اول اولش اولور یا خورشید
 حملک بود درجه سنک یکن حصه شفق نید و کن بلک و لیسک
 میز انوک بود درجه سنک کنه اوه بدی ارتفاعک و ایثر
 بول و اخ تعدیل و نقص ایت ما بقی نه یسه حملک اول
 و درجه سنک حصه شفق اول اولش اولور و اخ قی
 میز انوک اوه سکر نجی و درجه سنک حصه فجر یکن بلک و لیسک

حملو که اول درجه سنگ اوه طقوز ارتفاعتک و ایرینه تعیین
 ایله و اخ تعدیل نههار اوزرنه زیاده ایله مابلیغ نیسه
 حصه فجر مطلب اول اولمش اولور یا خود حملو که اوه سکر
 نجی و رجه سنگ حصه فجر بلیک و لیسک بیزانک بو و رجه
 سنگ اوه طقوز ارتفاعتک و ایرینه تعدیلک و نه نقص
 افا سن مابقی نیسه حملک اول و رجه سنگ حصه فجر اول
 اولمش اولور کونش سایر بر وجه واقع اولنجی و اخ
 احوال نبی و فکر اولن احواله قیاس افا سن حقیقت حال
 سکا ظاهرا اوله اما معرفة اوقات عیدینها ابن شا
 طرا نصاری ایدر وقت طلوعده خمس ساعت کچر کده
 صلاه وقت صلات عید افی و رربع ساعت کچنی وقت
 صلات عید فطر و **فصل** فی معرفة الجهات التي مکته فیها من
 بلد که یعنی بو فصل شول جهتک بیانند و رک سنگ بلد که
 نسبت مکته شرفها الله اول جهته واقع اولور پس اگر مکته
 طوی و عرض بلد که طوی و عرضنده اکثر اولسه اول بلد و
 مکته

150
 مکته مابین المشرق و الشمال واقع اولور و اگر بونک عکسی
 اولسه اول بلد مکته مابین مغرب و الاعتدال و الجنوب واقع
 اولور و اگر مکته نوک طوی بلد طولنده از اولسه و لیکه عرض
 چوق اولسه مکته مابین المغرب و الشمال واقع اولور و اگر
 مکته نک طوی بلد طولنده چوق اولسه و لیکه عرضی از اولسه
 مکته مابین المشرق و الجنوب واقع اولور و اگر طویلین برابر
 اولسه و لیکه مکته عرضی چوق اولسه مکته نقطه شمال اوزرنه
 واقع اولور و اگر طولان مساوی اولسه و لیکه مکته عرضی
 از اولسه مکته نقطه جنوب اوزرنه واقع اولور و اگر
 عرضین مساوی اولسا و لیکه مکته نوک طوی چوق اولسه مکته
 نقطه مشرق اعتدال اوزرنه واقع اولور و اگر عرضین برابر
 اولسه و لیکه مکته نوک طوی از اولسه مکته نقطه مغرب اوزرنه
 واقع اولور بود کار و موز احتمالات مقرر اولدقدن صلی
 فی مساوی طویلین و عرضین متحقق اولسه نته کم بلا و روم
 مکته نوک فضلی بمقدار ایسه اول مقدار مرکز و نه صای

نهایت خط مشرق لوزر بنا بر علامتی که وضع این بعد
 عرض بلد له عرض مکه نو که فضلی مقداری کند مرکز
 صای خط وسط التي از بنا علامت خوانده علامت
 خط مشرق قدر منکوسيله علامت خط وسط التي ده
 ببسوط سوق این بر تقاطع واقع اوله خطی اوز
 رنه کنور بعد نظر این که اول قوسده خطی قدر
 قطع اتدی اول عدد سمت قبله واقع اولور یعنی عدد
 انحراف قبله من بلد که حاصل اولور اما چند بر موضع
 قبله نصب ادوب و اخی بر عمل قلم و لیسک اولو اجزا
 اربعی تعیین اندک نصف نهار خطی موازی ایله بعد
 خطی نصف نهار اوز رنه عدد انحراف قبله مقدار این
 سن و اخ خطی موقعتی بر خط مستقیم مرکز قوسده که
 چکه سن اول چکه خط خط سمت قبله واقع اولور پس فی
 خط با خود قایم مقام خطی که خط سمتی که قرشوطر سک
 ۱۱۵ قرشوطر مش اولور سن که اول کعبه شریفه ورشرفها الله الیوم
 القیمة

بود اول حیات و حیات حکم بود
 حین الیوم اول حکم فاضل شود بر مشر که بر کشیم دیر حین حیات
 اول حیات اول دوشکند فائده فی فائده فی بود اول حیات
 بود که اگر دوشکند بر اول حیات اول حیات اول حیات
 ایستاده بر اول حیات اول حیات اول حیات
 دخی اول حیات اول حیات اول حیات
 اول حیات اول حیات اول حیات
 اگر حیات اول حیات اول حیات
 ایستاده بر اول حیات اول حیات
 طلب ایستاده بر اول حیات اول حیات
 صحت بود که اگر حیات اول حیات
 اول العلم عند الله تعالی و هو علام الغیوب

حیات لوحی بودر			مات لوحی بودر		
۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸
۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴
۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰

هر کونک غایتی نظری غایتی حسابی
 انکس بعد تقصیف انکس اوله نوشتند
 اصل مطلق حاصل اولور

Süleymaniye U. Kütüphanesi	
Kisn	AMEA ZADE HÜSEYİN PASA
Yeni	
E KİTAPLARI	453